

Priloga 2:

Strategija razvoja športne infrastrukture
v Republiki Sloveniji
2024 – 2033

Maj 2024

Kazalo vsebine

1	Uvod	5
2	Opredelitev osnovnih pojmov	6
3	IZHODIŠČA – zakaj je strategija potrebna v	9
4	Institucionalni okvir, politike in zakonodaja	11
4.1	umestitev športa	11
4.2	Umeščenost športne infrastrukture v sistem državne uprave	12
4.3	Šport kot javni interes	13
4.4	Javna korist	15
4.5	Javna služba	16
4.6	Vloga Panožnih zvez pri javnem interesu in javni službi	17
4.6.1	Javno zasebno partnerstvo	18
4.7	Mreža športnih objektov	19
4.8	Prikaz ureditev v drugih pravnih sistemih v nekaterih državah Evrope	20
5	SWOT analiza	21
6	Analiza stanja	23
6.1	Športni objekti v Sloveniji	24
6.2	Nacionalni program športa 2014-2023 in športni objekti	24
6.3	Analiza obstoječih športnih objektov po regijah	28
6.4	Analiza aktivnosti v športu po tipu športnih objektov	30
6.5	Izračun razpoložljive in potrebne športne infrastrukture za tekmovalni šport	32
6.6	Starost športnih objektov	33
7	Vizija, poslanstvo in cilji razvoja športne infrastrukture	35
7.1	Vizija	35
7.2	Poslanstvo	35
7.3	Cilji razvoja športne infrastrukture	35
8	Izhodišča za umestitev športnega objekta v mrežo športnih objektov	37
8.1	Socialna enakost/prostorska enakost	38
8.2	Socialna pravičnost/prostorska pravičnost	39
8.3	Prostorska neenakost/ekonomske koristi	40
9	Opredelitev športnih centrov	41
9.1	Nacionalni prireditveni center	43
9.2	Državni panožni center / Objekti za igranje mednarodnih tekmovanj	44
9.3	Regijski in občinski centri / Objekti za igranje tekmovanj državnega prvenstva	47
9.4	Šolske dvorane in telovadnice	47

10	Prioritete koriščenja športnih objektov /športni centri.....	48
10.1	Šolske dvorane in telovadnice.....	48
10.2	Regijski in občinski centri.....	49
10.3	Državni panožni centri.....	49
10.4	Nacionalni prireditveni centri.....	49
11	Priporočila za upravljanje športnih objektov.....	50
11.1	Upravljanje, financiranje in organizacija športnih centrov v Sloveniji	50
11.2	'SWOT' ANALIZA	50
11.3	Trajnostni vidik športne infrastrukture	52
11.4	Standardi in normativi.....	53
11.5	Analiza stroškov in koristi: kratki vodič po korakih izdelave	54
12	Pogoji ki jih morajo izpolniti centri za pridobitev naziva	56
13	Sklep	58
13.1	Izvedba ciljev razvoja športne infrastrukture.....	58
13.2	Ukrepi strategije razvoja športne infrastrukture 2023 -2024	58
13.3	Finančni vidiki izvedbe strategije.....	60
13.4	Vrednotenje, spremljanje, in organiziranje izvajanja strategije.....	60

1 UVOD

Športna infrastruktura predstavlja ključen element za razvoj in delovanje tekmovalnega športa, ki je eden najpomembnejših družbenih stebrov. Razvoj športa temelji na treh glavnih elementih:

- a) Osebe v športu (športniki, trenerji, funkcionarji, itd.)
- b) Organizacije v športu (Vlada, Ministrstvo pristojno za šport, Olimpijski komite, Fundacija za financiranje športa, nacionalne zveze, Občine, zavodi s področja športa, ki jih ustanovijo občine ali država, društva, gospodarske družbe, itd.)
- c) Športni objekti, ki so vključeni v sistem treninga in tekmovanj posamezne športne panoge (panožni športni objekt, spremljevalni objekti, trenažni objekti kot so fitnes prostori, telovadnice, prostori za specialno motoriko, in drugo)

Z ukinitvijo družbene lastnine je bilo potrebno na področju upravljanja s premoženjem (športnimi objekti) države ali lokalnih skupnosti poiskati ustreznega upravljalca, kar je zakon opredelil v državi oziroma lokalni skupnosti. Prejšnje premoženje organizacij, ki je bilo kot družbena lastnina v upravljanju klubov, je večinoma prešlo na lokalno skupnost, ali v primeru Planice na državo. Takratna ureditev je povzročila krivico do športnih panog, ki za državo ali občine niso bile ekonomsko zanimive, s čimer je bila prizadeta možnost posameznikov, ki so imeli interes za izvajanje teh panog, da se vključijo v šport v varnem in zdravem okolju, ki ga nudi javna služba.

V odgovor na to se je Vlada RS odločila pripraviti Strategijo razvoja športnih objektov kot krovni strateški dokument posamezne ustanove, ki obravnava številne izzive na poti zagotavljanja optimalnega športnega prostora. Ta strategija predvideva ohranjanje obstoječega ter sistematično in postopno gradnjo novih športnih objektov v skladu z razvojem športa na določenem območju (na ravni športne panoge, v okviru športne razvitosti posamezne občine, v okviru izobraževalnega sistema občin in RS ter v okviru športne razvitosti RS).

Z dokumentom si prizadevamo opredeliti osnovne pogoje za umestitev športnih objektov, ob upoštevanju obstoječe infrastrukture in potreb športa, z namenom ugotoviti potrebe za strateško umestitev novih objektov in ohranjanje obstoječih, glede na načelo povpraševanja. Poleg tega bomo športne objekte umestili v kontekst prostorske in socialne enakosti ter ekonomske logike v športu. S strategijo se bomo opredelili do meril, na podlagi katerih se bo pristojno ministrstvo za šport odločilo o prioritetah in upravičenosti sofinanciranja posameznih projektov gradnje in nakupa opreme.

Šport je ena najpomembnejših družbenih dejavnosti, ki s svojimi učinki pozitivno vpliva na prebivalce Slovenije. Redno ukvarjanje s športom prispeva k dobremu počutju in zdravju posameznikov, hkrati pa krepi duha in nacionalni ponos, še posebej ob uspehih slovenskih športnikov. Vendar je za uresničevanje teh koristi ključnega pomena zagotoviti ustrezne športne objekte. Športna infrastruktura omogoča izvajanje treningov, tekmovanj ter športnih aktivnosti na vseh ravneh, od rekreativnega do vrhunškega športa. Zato je nujno, da se športu in športnikom zagotovijo primerni športni objekti, ki omogočajo kakovostno vadbo in tekmovanja.

2 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV¹

Športna infrastruktura Med športno infrastrukturo uvrščamo športne objekte in površine (športni centri individualni objekti), prometno infrastrukturo (dovozne ceste, križišča, parkirišča, signalizacijo), komunalno infrastrukturo (vodooskrba, kanalizacija, ravnanje z odpadki), oskrbo z energijo (kotlovnica, oskrba z električno energijo, kurilnim oljem in plinom), telekomunikacijsko infrastrukturo (internet, telefon, kabelski priključek, optiko) ter drugi sistemi, ki zagotovijo delovanje športnih objektov in površin.

Športni objekt so za športno dejavnost opremljeni in urejeni prostori ali površine, ki jih sestavljajo vadbeni, spremljajoči in javni prostori.

Javni športni objekt je športni objekt, ki je lastnina države ali lokalne skupnosti.

Zasebni športni objekt je športni objekt, ki je lastnina panožne zveze, društva, gospodarske družbe, zasebnika ali druge oblike organizacije, ki dovoli lastništvo.

Javno-zasebno partnerstvo predstavlja organizacijski odnos med javnim in zasebnim sektorjem pri investiranju v športni objekt, ki je v javnem interesu, in upravljanju z njim.

Namembnost javnih športnih objektov Javni športni objekt se mora skladno z Zakonom o športu uporabljati v javno dobro in za namen, za katerega je bil zgrajen in urejen. Če se javnemu športnemu objektu namembnost spremeni, se mora zagotoviti nadomestni javni športni objekt.

Pokriti športni objekt je običajno omejen na stavbo, v kateri so vadbeni in drugi prostori (npr. športne dvorane).

Nepokrit športni objekt je športni objekt zgrajen v merah in standardi za najmanj eno športno panogo. Odprti športni objekti se delijo na homologirane in druge objekte. Razlika je v tem, da se na homologiranih objektih izvaja uraden tekmovalni sistem športne panoge, na drugih objektih pa se izvaja predvsem šport za zdravje.

Površine za šport v naravi so površine v naravnem okolju ki so namenjene športnim panogam, ki za svoje aktivnosti potrebujejo urejene in neurejene površine (kot so jezera, reke, morje, ceste, poti, travniki, gore...), tekmovanje pa se izvede na način, da z začasnimi objekti in tehnologijo zagotovi pogoje za izvedbo tekmovalja. Površine za šport v narave se opredeli v Občinskih prostorskih načrtih (kot na primer površina je opredeljena je poleg prvotne rabe kmetijstva je navedena prekrivajoča raba – območje za rekreacijo, ali mora biti v veljavnem prostorskem aktu pri gozdnih in kmetijskih zemljiščih ,pri poglavju dovoljeni posegi v prostor, navedeno, da je šport in rekreacija dopustna dejavnost, če omogoča ohranjanje prvotne funkcije zemljišča).

Mreža športnih objektov obsega vse javne in zasebne športne objekte. Mreža mora nuditi pregled nad trenutnim stanjem športnih objektov v državi in dati usmeritve za oblikovanje vrste in velikosti novega prostora, ki vpliva na celotno športno dogajanje v državi in uresničuje usmeritve nacionalnega programa športa.

Mreža javnih športnih objektov obsega obstoječe javne športne objekte, merila za načrtovanje novih in za posodobitev obstoječih športnih objektov. Temelji na opredelitev javnega interesa v športu. Mreža mora nuditi pregled nad trenutnim stanjem javnih športnih objektov v državi in dati usmeritve za oblikovanje vrste in velikosti novega prostora, ki vpliva na celotno športno dogajanje v državi in uresničuje usmeritve nacionalnega programa športa.

---

¹ Povzeto po: Jurak G., Kolar E., Kovač M. in Bednarik J. (2012). Management športnih objektov.

Športna dvorana je vadbeni prostor, ki je namenjen več različnim športnim vsebinam. Optimalna velikost večnamenske vadbene športne dvorane je 47x28x7 m, z dvema dvžnima pregradnima stenama (trije vadbeni prostori 28x15 m) in pomičnimi tribunami.

Telovadnica je vadbeni prostor običajno manjših mer, namenjen športni vadbi mlajših starostnih skupin ali ožji uporabi z vidika športne vadbe (npr. plesna dvorana, gimnastična dvorana, dvorana za namizni tenis, borilnica, fitnes ipd.).

Vadbeni prostor je funkcionalno opremljen prostor ali površina, ki omogoča izvajanje športne vadbe. V pokritem športnem objektu je to športna dvorana ali telovadnica. Vadbeni prostor lahko ima več vadbениh enot. Pri odprtih športnih objektih pa kot primer navajamo večnamenski stadion z nogometnim igrišče, atletsko stezo, metlišči, doskočišči in podobno.

Vadbena površina je znotraj vadbene prostora z linijami opredeljen vadbeni ali tekmovalni prostor. Je funkcionalno opremljen vadbeni prostor ali površina, ki omogoča izvajanje vadbe eni vadbeni skupini. Vadbene enote so običajno ločene steno ali premično pregrado.

Nadomestna gradnja je izvedba del, ko se na mestu poprej odstranjenega objekta ali v njegovi neposredni bližini, vendar znotraj gradbene parcele, zgradi nov objekt, s katerim se bistveno ne spremeni namembnost, zunanost, velikost in vplivi na okolje dosedanjega objekta, ki se ga pred začetkom uporabe nadomestnega objekta odstrani.

Vzdrževanje objekta je izvedba del, s katerimi ohranjamo objekt v dobrem stanju. Omogoča njegovo brezhibno uporabo, obsega pa redna in investicijska vzdrževalna dela ter vzdrževalna dela v javno korist.

Redna vzdrževalna dela obsegajo popravila, s katerimi se ne spreminja zmogljivost instalacij, opreme in tehnoloških naprav, ne posega v konstrukcijo, ne spreminja zmogljivosti, velikosti, namembnosti objekta in njegovih delov.

Investicijska vzdrževalna dela so izvedba gradbenih, instalacijskih in obrtnih del, ki pomenijo tehnološko modernizacijo v objektu ob hkratni zahtevi po energetski učinkovitosti objekta. Z investicijskimi vzdrževalnimi deli se ne posega v konstrukcijo objekta, zmogljivost (npr. povečanje kapacitete), velikost (npr. povečanje površin) in namembnost (npr. sprememba športnih površin).

Rekonstrukcija objekta je spreminjanje tehničnih značilnosti obstoječega objekta in prilagajanje objekta spre- menjeni namembnosti ali spremenjenim potrebam oziroma izvedba del, s katerimi se bistveno ne spremeni velikost, zunanja podoba in namembnost objekta, spreminjajo pa se njegovi konstrukcijski elementi, zmogljivost ter izvedejo druge njegove izboljšave.

Gradnja novega objekta je izvedba del, s katerimi se zgradi nov objekt oziroma se objekt dozida ali nadzida in se zaradi njih bistveno spremeni njegova zunanja podoba.

Investitor pri gradnji športnega objekta je pravna ali fizična oseba, ki vlaga lastna sredstva ali sredstva, ki jih ima v upravljanju, v gradnjo športnega objekta.

Upravljavac športnega objekta je pravna oseba (običajno javnega prava - javni zavodi), ki ji je lastnik predal v upravljanje športnega objekta.

Energetska učinkovitost stavbe pomeni izračunano ali izmerjeno količino energije, po- trebno za zadovoljevanje potreb po energiji ob običajni uporabi stavbe; med drugim vključuje energijo za ogrevanje, hlajenje, prezračevanje, toplo vodo in razsvetljava.

Arhitekturne ovire so fizične ovire, ki gibalno oviranim otežujejo ali preprečujejo dostopnost, mobilnost in s tem obvladovanje vsakodnevnih dejavnosti. Pri športnih dvoranah so najpogostejši problemi povezani z dostopnostjo gibalno oviranih do športnih dvoran, dostopnostjo in ustreznostjo garderob in sanitarij ter dostopnostjo do športnih orodij/pripomočkov in zunanjih športnih igrišč.

Management množic je organizacijsko orodje, ki zagotavlja varno in prijetno okolje za obiskovalce. Udejanja se z ustrežno usposobljenim osebjem, politiko odstranjevanja (izločanja), učinkovito komunikacijo in učinkovitim usmerjanjem oz. signalizacijo.

Upravljanje športnega objekta pomeni skrb za obratovanje, gospodarjenje, vzdrževanje, pravno in dejansko urejenost, pripravo, organiziranje in vodenje investicij na vseh stopnjah investicijskega procesa, oddajanja v najem, obremenjevanje s stvarnimi pravicami, dajanja športnega objekta v uporabo in podobno.

Obratovanje športnega objekta predstavljajo procesi, ki zagotavljajo njegovo dnevno delovanje. Mednje sodijo instalacijski in energetski procesi (ogrevanje, prezračevanje, osvetlitev, vodna oskrba, požarna varnost idr.), telekomunikacije, čiščenje, receptorska služba ipd.

Trajnostni management športnega objekta predstavlja družbeno odgovorno ravnanje pri gradnji in upravljanju športnih objektov, s čimer se zmanjšajo tveganja v zvezi z negativno zapuščino športnega objekta. Strategija ravnanja obsega tri področja: gospodarski razvoj, socialni razvoj in varstvo okolja.

Homologacija športnih objektov je potrditev izpolnitve standardov posamezne športne panoge. Homologacija se izvede za posamezni nivo tekmovanja. Za homologiranje je zadolžena panožna zveza, pod katerim okriljem se izvaja tekmovalni sistem športne panoge.

Kategorizacija športnih centrov je razvrščanje centrov glede na pomembnost in velikost. Centri so razvrščeni v štiri skupine in sicer: Olimpijski športni centri, Prireditveni športni centri, Panožni športni centri, Regijski športni centri in Občinski športni centri.

Športna oprema vključuje športne naprave in orodja ki so za posamezno športno panogo predpisani za izvedbo tekmovanja.

Oprema za trenažni proces so naprave in trenažerji, ki služijo za razvoj določene sposobnosti, ki je potrebna za uspešno nastopanje v izbrani športni panogi (fitnes oprema, uteži, igrala in drug droben material za vadbo, blazine, koši, goli in podobno)

Tehnološka oprema za obratovanje objekta je oprema, ki je nameščena na/v športnih objektov, brez nje nebi bilo možno obratovati objekta (transportna naprava, osvetlitev, zaščitne mreže, sistem za namakanje, sistem za zasneževanje in drugo).

Oprema za vzdrževanje objektov je oprema za pripravo in vzdrževanje športnih objektov.

Oprema za izvedbo tekmovanj je oprema za vodenje in izvedbo tekmovanj (semafor, računalniki in programska oprema za vodenje tekmovanja, ozvočenje in podobno).

Športni pripomočki pomagajo učitelju ali trenerju pri izpeljavi kakovostne športne vadbe. Vključujejo fiksne ali premakljive športne naprave, orodja in drobne športne pripomočke.

Osebna športna oprema predstavlja oblačilo in obuvalo ter drugo zaščitno ali dodatna opremo udeleženca športne vadbe. Odvisna je od značilnosti posameznega športa.

Pomožni športni objekti so objekti in infrastruktura, ki podpirajo glavne športne objekte in dejavnosti ter omogočajo njihovo nemoteno delovanje. Ti objekti so ključnega pomena za uspešno izvedbo športnih prireditvev, treningov, vzdrževanje športnih objektov in zagotavljanje varnosti udeležencev. Spodaj so navedeni nekateri primeri pomožnih športnih objektov:

Garderobe: To so prostori, kjer se športniki preoblečejo pred in po vadbi ali tekmovanjih.

Tuši in sanitarije: Zagotavljajo osnovne higienske pogoje za športnike in obiskovalce športnih objektov.

Kuhinje in restavracije omogočajo pripravo in serviranje obrokov za športnike, gledalce in osebje na prireditvah.

Medicinske in fizioterapevtske ordinacije pomagajo pri nujni medicinski oskrbi poškodovanih športnikov in nudijo fizioterapevtske storitve za okrevanje.

Tribune in sedeži za občinstvo omogočajo gledalcem udobno spremljanje tekmovanj in prireditev.

Prostor za novinarje in medije: Novinarji, radijski in televizijski komentatorji ter fotografi potrebujejo posebne prostore za delo in komuniciranje informacij o dogodku.

Parkirišča in prometna infrastruktura: Dostopne poti, parkirišča in prometna organizacija so pomembni za obiskovalce in udeležence prireditev.

Servisni prostori za vzdrževanje opreme: Skladišča in delavnice za shranjevanje in vzdrževanje športne opreme.

Informacijske table in označbe: Oprema, ki omogoča obiskovalcem navigacijo po športnih objektih in prireditvah.

Konferenčne dvorane: Prostori za izobraževanje in sestanke za športnike, trenerje, vodstvo in izvedbo tekmovanj.

Okoljska infrastruktura: Vključuje komponente, kot so smetnjaki, recikliranje, odlaganje odpadkov in varovanje naravnega okolja.

Energetska in vodna infrastruktura: Oskrba s električno energijo, vodo, ogrevanje in hlajenje športnih objektov.

Pomožni športni objekti so torej ključni za celovito delovanje športnih prireditev, objektov in infrastrukture ter prispevajo k boljši izkušnji športnikov in obiskovalcev. Običajno so načrtovani in zgrajeni tako, da podpirajo specifične potrebe športnih prireditev in objektov.

3 IZHODIŠČA – ZAKAJ JE STRATEGIJA POTREBNA V

Opredelitev pojma strategija razvoja športnih objektov je krovni strateški dokument posamezne ustanove, ki vsebuje odgovore na številne izzive, s katerimi se soočamo na poti zagotavljanja optimalnega športnega prostora. Predvideva ohranjanje obstoječega ter sistematično in postopno gradnjo novih športnih objektov v skladu z razvojem športa v določeni sredini (na nivoju športne panoge, v okviru športne razvitosti občine, v okviru izobraževalnega sistema občin in RS in v okviru športne razvitosti RS).

NAMEN STRATEGIJE: Vzpostaviti verodostojen in aktualen analitični presek stanja ter načrtati smiselne cilje na področju obnove in gradnje športne infrastrukture za obdobje 2024 -2033.

CILJI STRATEGIJE:

1. Analiza stanja pravnih podlag za umestitev športa in športne infrastrukture.
2. Analiza slovenske športne infrastrukture.
3. Analiza potreb in umeščenost v obstoječo športno infrastrukturo.

4. Opredeliti tipe in vrste športnih centrov.
5. Pripraviti merila za dodelitev vrste športnega centra.
6. Opredeliti prioritet koriščenja posamezne športne infrastrukture.
7. Izdelava priporočil za upravljanje športne infrastrukture.
8. Pripraviti strukturo financiranja športne infrastrukture.
9. Pripraviti merila za izbor in financiranje športne infrastrukture.

Če želimo doseči čim bolj učinkovito in časovno čim manj zamudno športno infrastrukturno preobrazbo. Preobrazbo v smislu dojemanja potrebnosti športne infrastrukture in preobrazbo dojemanja le te na nivoju posameznih odločevalcev v športu, tega ne moremo doseči z enotno strategijo razvoja športnih objektov na nivoju države, pač pa mora biti takšna strategija individualizirana za vsako športno sredino posebej (vzgojno izobraževalni program in interesni program v sklopu razširjenega kurikulumu, program športa otrok in mladine usmerjene v kakovostni in vrhunski šport na lokalni ravni, športna rekreacija na lokalni ravni, kakovostni šport in vrhunski šport ter posebna kategorija športni dogodki). To pomeni, da bi za vsako ciljno skupino opredelili mrežo športnih objektov.

Tako Zakon v športu iz leta 1998 (19. člen), kot Zakon o športu iz leta 2017 (69. člen), nalaga tako občinam, kot državi, da pripravijo mreža javnih športnih objektov in površin za šport v naravi.

1. Mrežo javnih športnih objektov in površin za šport v naravi, ki obsega obstoječe javne športne objekte in površine za šport v naravi ter merila za načrtovanje novih in za posodobitev obstoječih športnih objektov in površin za šport v naravi, določi ministrstvo.
2. Mrežo javnih športnih objektov in površin za šport v naravi na lokalni ravni določi lokalna skupnost.

Zakon torej nalaga občinam in ministrstvu, da kot snovalci strategije razvoja športne infrastrukture, ki pri sestavi mreže športnih objektov-strategije zajamejo širok interes vseh deležnikov v športu. Namen snovanja strategije je spodbujanje ter opolnomočenje odločevalcev v športu za premagovanje izzivov, ki izhajajo iz procesa izoblikovanja meril za načrtovanje novih in za posodobitev obstoječih športnih objektov in površin za šport v naravi.

Če govorimo o športu kot del vzgojno-izobraževalnega procesa ali množičnem športu ter z njim povezanimi športnimi objekti, je jasno, da imata lokalna skupnost in država ključno vlogo pri oblikovanju bolj zdrave in produktivne družbe ter prispevata k boljši kakovosti življenja. Poleg tega, da telesna dejavnost neposredno vpliva na zdravje posameznikov, ima tudi številne druge koristi, kot so izboljšana samopodoba, socialna povezanost in zmanjševanje stresa. Vlaganje v ustrezno infrastrukturo je ključnega pomena, saj omogoča ljudem lažji dostop do športnih objektov in aktivnosti. To vključuje izgradnjo športnih centrov, igrišč, kolesarskih stez, pločnikov za tek in druge infrastrukturne elemente, ki spodbujajo telesno aktivnost. Skupna prizadevanja vlad, lokalnih skupnosti, podjetij in civilne družbe so ključnega pomena pri oblikovanju okolja, ki spodbuja telesno aktivnost in zdrav način življenja. Na drugi strani pa je tekmovalni šport, kjer so glavni deležniki panožne zveze, ki skrbijo za spodbujanje in razvoj športnih panog z ustreznim tekmovalnim sistemom. Tekmovalni sistem se odvija na javnih in zasebnih športnih objektih, ki so v lasti lokalnih skupnosti, države, športnih društev/zvez ali gospodarskih družb.

Športna infrastruktura je ključnega pomena za razvoj in delovanje tekmovalnega športa, ki je eden najpomembnejših družbenih stebrov. Razvoj športa temelji na treh glavnih elementih:

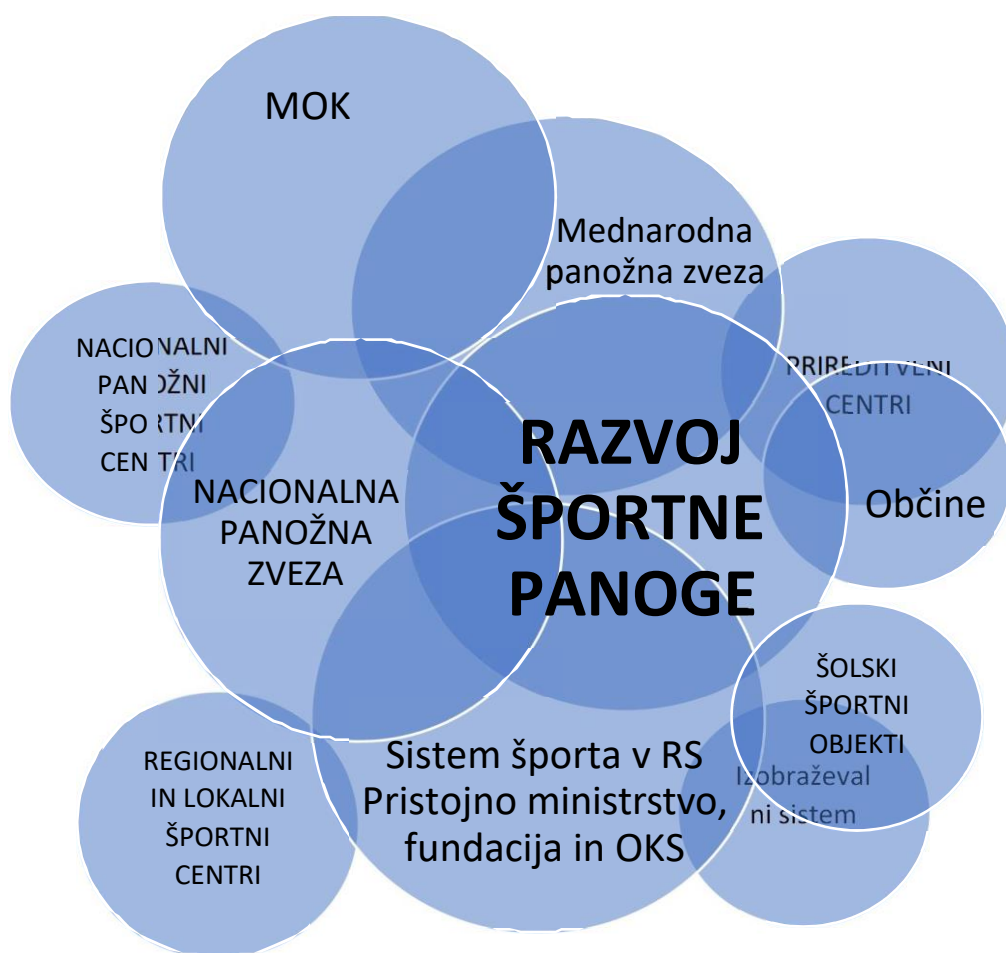
- a) Osebe v športu (športniki, trenerji, funkcionarji, ..)

- b) Organizacije v športu (Vlada , Ministrstvo pristojno za šport, Olimpijski komite, Fundacija za financiranje športa, nacionalne zveze, Občine, zavodi s področja športa, ki jih ustanovijo občine ali država, društva, gospodarske družbe, ..)
- c) **Športni objekti** v našem primeru objekti ki so vključeni v sistem treninga in tekmovanj posamezne športne panoge (panožni športni objekt, spremljevalni objekti, trenažni objekti kot so fitnes prostori, telovadnice, prostori za specialno motoriko in drugo)

4 INSTITUCIONALNI OKVIR, POLITIKE IN ZAKONODAJA

4.1 UMESTITEV ŠPORTA

Vsak športnik, ki želi nastopati v uradnem tekmovalnem sistemu panožne zveze mora biti član društva, ki je član panožne zveze. Trenira in tekmuje pa na objektih, ki so v lasti občin ali države.

Slika 1: Prepletenost različnih sistemov, ki vplivajo na razvoj športne panoge.

Iz zgodovinskega gledišča jasno izhaja, da so bila športna društva po drugi svetovni vojni, več kot štirideset let, samostojne pravne osebe z lastnim premoženjem, s katerim so razpolagali in upravljali tako kot pravne osebe s področja gospodarstva. Športna društva, ki so gradila športne objekte po večini s prostovoljnim delom in sredstvi podpornikov, so bila lastniki športnih objektov in društvenih prostorov z vsem premičnim premoženjem. Po odcepitvi Slovenije od Jugoslavije je s prehodom na nov ustavni in politični sistem prišlo do ukinitve sistema svobodne menjave dela na področju družbenih

dejavnosti, kot posledica tega pa tudi do ukinitve institucije samoupravnih interesnih skupnosti ter organizacij združenega dela, ki opravljajo dejavnosti posebnega družbenega pomena. Oblikovali smo nov ustavno in družbeno političnega sistem, ki temelji na zasebni lastnini kot temeljnem družbeno ekonomskem razmerju. V ta sklop so bila društva in športni objekti neke vrste statusna praznina. Na nek način se je takrat lastnina in upravljanje objektov ločila od dejavnosti in poslanstva društev.

Očitno so šport takrat uvrstili v sklop dejavnosti posebnega društvenega pomena, zato so vse športne objekte na lokalni ravni lastniško pripisali občinam, na državni ravni pa novoustanovljenemu Olimpijskemu komiteju Slovenije (OKS) in Športni uniji Slovenije. Občine pa so v nadaljevanju družbene preobrazbe ustanovile Javne zavode za upravljanje športne infrastrukture.

Ker društvo lahko ustanovijo najmanj trije poslovno sposobne fizične osebe oziroma pravne osebe, so društva pravne oseba zasebnega prava.² Osebe zasebnega prava delujejo predvsem v osebno korist njenih ustanoviteljev – članov društva, medtem ko osebe javnega prava uresničujejo javni interes.

Ustanovitev društva in poslanstvo športnega društva, ki sodeluje v tekmovalnem sistemu je v neke vrste nasprotju, če v skladu z veljavnimi predpisi šport kot dejavnost umestimo v javni interes. Da je na tem področju od uveljavitve naprej velika praznina je razvidno iz ravnanja Vlade, ki je dopuščala, da se financira društva iz proračuna občin, brez prave pravne podlage. Vlada je šele leta 2012 sprejela Pravilnik o določitvi kriterijev za izkazovanje pomembnejših dosežkov delovanja društva za podelitev statusa društva v javnem interesu na področju vzgoje in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, kulture in športa³, danes Pravilnik o določitvi kriterijev za izkazovanje pomembnejših dosežkov delovanja nevladnih organizacij za podelitev statusa nevladne organizacije v javnem interesu na področjih vzgoje in izobraževanja, znanosti, raziskovalne dejavnosti in športa.⁴

S sprejetimi Zakonom o zavodih in organiziranostjo občin in države je bilo določeno, da bodo javno športno infrastrukturo opravljali javni zavodi (ki so jih ustanovile občine) kot javno službo. Na drugi strani pa so vadba in tekmovanja dejavnost, ki je v povezavi 4. in 6. člena Zakona o športu opredeljena kot javni interes. Če dodamo še dikcijo 4. člena zakona »Javni interes v športu v lokalnih skupnostih se določi z občinskimi letnimi programi športa, ki morajo biti v skladu z nacionalnim programom«⁵, imamo vse potrebne pravne podlage za delovanje društev v javnem interesu.

4.2 UMEŠČENOST ŠPORTNE INFRASTRUKTURE V SISTEM DRŽAVNE UPRAVE

Državna uprava v Republiki Sloveniji deluje kot sestavni del izvršilne oblasti in deluje preko različnih ministrstev, ki imajo naloge pri oblikovanju politik na različnih področjih. Te politike vplivajo na družbeni razvoj in imajo razvojne naloge, saj spodbujajo in usmerjajo družbeni napredek. Vsako ministrstvo spremlja stanje družbe na področju, za katero je pristojno, ter skrbi za njegov razvoj v skladu s sprejeto politiko države. Poleg tega ministrstva vzpostavljajo, vodijo, vzdržujejo in povezujejo zbirke podatkov ter evidenc, ki so pomembne za učinkovito delovanje državne uprave.

Res je, da je največ športne infrastrukture v lasti občin ali zasebnikov, vendar je državna uprava pomembna, ker s sofinanciranjem spodbuja gradnjo teh objektov, poleg tega pa skrbi za zakonodajni

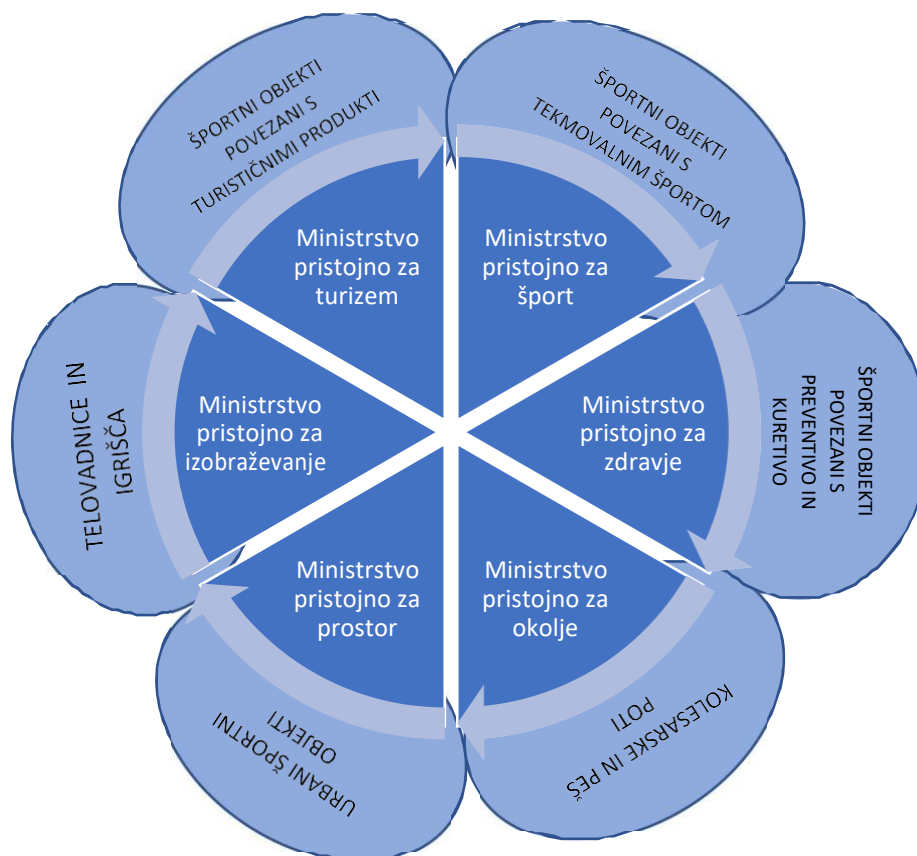
² Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 64/11 – uradno prečiščeno besedilo in 21/18)

³ Pravilnik o določitvi kriterijev za izkazovanje pomembnejših dosežkov delovanja društva za podelitev statusa društva v javnem interesu na področju vzgoje in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, kulture in športa (Uradni list RS, št. 102/12)

⁴ Pravilnik o določitvi kriterijev za izkazovanje pomembnejših dosežkov delovanja nevladnih organizacij za podelitev statusa nevladne organizacije v javnem interesu na področjih vzgoje in izobraževanja, znanosti, raziskovalne dejavnosti in športa (Uradni list RS, št. 32/19)

⁵ Zakon o športu (Uradni list RS, št. 29/17, 21/18)

okvir, ki zagotavlja podlago za gradnjo športne infrastrukture. Pomembno je razumeti, da športna infrastruktura ni zgolj pristojnost ministrstva, ki je neposredno odgovorno za šport, ampak je povezana s številnimi drugimi resorji. Različna ministrstva imajo dolžnost spremljati stanje in razvijati športno infrastrukturo v skladu s svojimi pooblastili ter v okviru zakona o vladi. Športna infrastruktura ima širok vpliv na različna področja, kot so zdravje, izobraževanje, tekmovalni šport, turizem in socialno vključevanje, zato je nujno, da se razvija celostno in v skladu z nacionalnimi cilji in politikami.

Slika 2: Umeščenost ministerstev v sistem športne infrastrukture.

Na primer, ministrstvu pristojnem za šport je odgovorno za neposredno podporo športnim dejavnostim in infrastrukturi. Hkrati pa ministrstvo za zdravje lahko spremlja stanje javnega zdravja in spodbuja športno dejavnost kot sredstvo za ohranjanje zdravja. Ministrstvo za izobraževanje se ukvarja z razvojem športne infrastrukture na šolskih in univerzitetnih objektih ter spodbuja športno dejavnost med mladimi. Ministrstvo pristojno za gospodarstvo in turizem pa lahko podpira razvoj športnega turizma in športne industrije. Skratka, športna infrastruktura je povezana s številnimi področji in resorji, zato je nujno sodelovanje več ministrstev za celovit razvoj in učinkovito upravljanje. Pri tem pa pričakujemo, da bo vsako ministrstvo skrbelo in razvijalo svoj športni prostor, ki ga primarno razvija za uresničevanje javnega interesa na področju, ki ga pokriva. V nadaljevanju pa ga deli z drugimi področji, za katera so zadolžena druga ministrstva, s čimer se omogoči celovit razvoj športne infrastrukture in izkoriščanje njenih potencialov v skladu z nacionalnimi cilji in politikami.

4.3 ŠPORT KOT JAVNI INTERES

V nacionalnem programu športa v poglavju Organiziranost v športu je zapisano: »Temelj evropskega modela športa zunaj šolskega sistema predstavljajo športna društva. Društva so interesna, prostovoljna

združenja državljanov, v katerih ti v veliki meri s prostovoljnim delom uveljavljajo skupne interese. Predstavljajo osnovo vrhunskega in kakovostnega športa, poleg tega pa so zelo pomemben izvajalec športnih interesnih programov za otroke in mladino ter družine.« in dodano: »Delovanje društev in njihovih zvez predstavlja javni interes, zato država spodbuja in materialno podpira društveno dejavnost.«⁶

Za razliko od posamičnega interesa, ki hipotetično lahko obstaja neodvisno od okolja, nastaja splošni interes kot neposredna posledica sobivanja ljudi in njihovih medsebojnih odnosov. Ljudje kot družbena bitja v tem sobivanju ustvarjajo mrežo medsebojnih razmerij, ki v tem položaju dajejo smisel njihovem ravnanju. To pomeni, da morajo posamezniki v medsebojnih interakcijah, iz svojih posamičnih interesov v procesu, njihovega medsebojnega prilagajanja in spreminjanja, oblikovati splošni interes, ki potem daje okvirje njihovem skupnemu delovanju oziroma ustvarjanju.⁷

Še bolj institucionalno vezan od družbenega interesa je javni interes. Javni interes je neposredno vezan na državo kot na institucijo za izvajanje politične oblasti in je glede na to nekoliko ožji od splošnega oziroma družbenega interesa.⁸ Če podrobneje pogledamo razvoj športa, lahko hitro ugotovimo, kako se je razvijal javni interes. Politična oblast je imela interes, da so ljudje ukvarjali s športom (organiziranje tečajev in tekmovanj), začeli so organizirati tekmovanja in zato so postopno javni interes prostovoljnega ukvarjanja s športom pomikali višje (športni dogodki skozi TV prenose in organizacijo tekmovanj postanejo multiplikator turističnega gospodarstva). Na koncu se je politika odločila, da je interes, da so ljudje ukvarjajo s športom, opredelila kot javni interes. Danes nihče več ne dvomi, da je ukvarjanje s športom javni interes, saj znižuje tveganje za bolezni moderne družbe, z nadgradnjo v vrhunski šport, z doseganjem medalj na največjih tekmovanjih, z organizacijo mednarodnih tekmovanj pa so različne športne panoge globoko zapisani v gene slovenskega športa in s tem javni interes.

Zainteresirana javnost ta javni interes uresničuje s prostovoljno, pristočasno aktivnostjo na celi vertikali od športnika do sodelovanja pri organizaciji tekmovanj.

Idealno je, da je osebni interes istočasno tudi javni interes. Če dobro premislimo, je samo po sebi razumljivo, da je priporočljivo da se otrok ukvarja s športom. Če pa se ukvarja s športom, ki je v Republiki Sloveniji razvit na največji razvojni stopnji, ki zagotavlja možnost razvoja otrokovega potenciala do medalj na največjih tekmovanjih. Zato starši v poplavi ponudbe najrazličnejših programov športa z večjo gotovostjo lahko izberejo športe, ki imajo razvito športno infrastrukturo v kraju bivanja. Saj ga bodo vključili v urejen sistem, z jasno razvojno vizijo.

Za potrebe razumevanja športa je potrebno enačiti poslanstvo javnih zavodov in društev. Res je, da je način ustanavljanja in lastništva pri javnih zavodih na javnih temeljih, pri društvih pa na zasebnih temeljih. Kljub temu pa imajo društva v svojih ustanovnih aktih enaka načela, kot javni zavodi, zato je v pojasnilu tematike javna služba lahko upoštevamo obe organizacijski obliki enako. Razlog za to izhodišče je:

- Športniku lahko zaračunaš le toliko, kot so stroški produkta,
- Dejavnosti so vse naravnane na uporabnika in ne na lastnika,
- Dovoljeno je ustvarjati prihodke na trgu, za namen, da se izboljšajo pogoji za trening ali zniža vrednost trening enote,
- Morebitni presežek prihodkov nad odhodki se lahko uporabi le za izboljšanje pogojev za trening.

---

⁶ Nacionalni program športa (<https://pisrs.si/pregledNpb?idPredpisa=NACP24&idPredpisaChng=NACP24>)

⁷ Članek, Prof.dr. Gorazd Trpin, Portorož 2005

⁸ Članek, Prof.dr. Gorazd Trpin, Portorož 2005

Zakonodaja je na tem področju veliko bolj domišljena na področju javnih zavodov, saj v ta sklop sodijo vse šole zdravstveni zavodi, ustanove s področja kulture, javni zavodi s področja športa, ki so regulativno veliko bolj nadzorovane kot društva. Društva so ustanovljena z različnimi nameni a le društva in zveze ki so pridobila statusa nevladne organizacije v javnem interesu na področju športa so upravičene do javnih sredstev v primeru, da uresničujejo javni interes (javna sredstva so proračunska sredstva občin in države in sredstva Fundacije za šport). Razvid društev v javnem interesu na področju športa vodi Ministrstvo pristojno za šport.

Status društva v javnem interesu, ki ga društvo pridobi je potrebno na dve leti z dokazili obnavljati. S Poročilom o delu za pretekli dve koledarski leti z dokazili o aktivnostih in pomembnejših dosežkih društvo dokazuje, da je v preteklosti deloval v javnem interesu. S Programom dela za tekoče in naslednje koledarsko leto pa izkazuje namero, da bo tudi v bodoče deloval v javnem interesu.

4.4 JAVNA KORIST

Javna korist je splošna družbena korist, ki je nad koristjo posameznika, ker jo zasleduje širša skupnost. Javna korist je pravni institut, ki izhaja neposredno iz Ustave Republike Slovenije (Ur.l.RS, št.33/91-I). Ustava RS v 69. členu pušča pojem javne koristi neopredeljen in daje zakonodajalcu pooblastilo, da z zakonom opredeli javno korist na splošen način.⁹ Izraza »javni interes« in »javna korist« se za področje športa uporabljata kot sinonima.

Pojem »javni interes« je v pravni teoriji definiran kot splošna družbena korist, ki jo področni predpis opredeli kot tako. Področni predpis, ki na področju športa opredeljuje javni interes je Zakon o športu (ZŠPO), ki v 4. členu nalaga državi, da uresničuje javni interes v športu med ostalim tudi tako, da načrtuje, gradi in vzdržuje javne športne objekte ter za to v državnem proračunu zagotavlja sredstva.¹⁰

Javni interes, tudi javna korist lahko opredelimo kot splošen interes organizirane širše skupnosti oziroma dobrobit širše javnosti, ki je nad interesom oziroma koristjo posameznika. Dobrobit širše javnosti in športni dosežki slovenskih športnikov se pogosto nadgradi v nacionalno identiteto.

Nacionalna identiteta je ena najbolj zapletenih vidikov, na katere vplivajo mnogi dejavniki, to so: jezik, religija, teritorij, kultura oziroma kulturna dediščina in skupni zgodovinski spomin. Kako pomemben prostor ima šport je težko izmerljivo. Lahko pa trdimo, da šport poleg svoje splošne družbene koristnosti povezuje ljudi in dviguje nacionalno zavest in občutek pripadnosti ter obenem zagotavlja prepoznavnost RS v svetu. Dejstvo je, da smo Slovenci športne dogodke, kjer slovenski športniki dosegajo vrhunske rezultate izbrali, ali spremenili v slovenski športni praznik.

Pojem javne koristi je v 93. členu Zakona o urejanju prostora (ZUreP) natančneje opredeljen z navedbo razlastitvenih namenov, to je razlogov zaradi katerih je dovoljena razlastitev, med katerimi pa ni gradnje javnih športnih objektov¹¹. Ko je RS Gradila Nordijski center Planica, je naletela na problem, da ne more javnega interesa uresničiti po ZUreP-u, zato je bila primorana zapisati nov zakon - Zakon o Nordijskem centru Planica (ZNCP), kjer je v drugem odstavku 2. člena za konkreten primer določeno, da je tako gradnja kot tudi kasnejše delovanje NC Planica v javnem interesu in v javno korist. Smiselno bi bilo, da se za potrebo gradnje športnih objektov (Uresničevanje javnega interesa na področju športa), preneha uporabljati javni interes v športu kot sinonim za javno korist in se javno korist opredeli tudi v ZŠPO.

⁹ Ustave Republike Slovenije (Ur.l.RS, št.33/91-I).

¹⁰ Zakon o športu (ZŠPO) (Uradni list RS, št. 29/17)

¹¹ Zakona o urejanju prostora (ZUreP) (Uradni list RS, št. 110/02)

Ljudje svoje potrebe in želje po gibanju zadovoljujemo v različnih športnih okoljih. Njihov pomen pa ni v tem, da jih imamo, temveč v tem, kaj nam ponujajo in pomenijo. Športni centri, še zlasti športni objekti ki gostijo velika mednarodna tekmovanja, so kot skupek svežnjev koristi, ki so oblikovani z namenom, da zadovoljijo potrebe športnikov, je bistvo številnih pomembnih značilnosti, ki skupaj oblikujejo celoto kot jo zaznava širša slovenska in svetovna javnost. Zato upravičeno trdimo, da je šport in s tem športni objekti, ki gostijo mednarodna tekmovanja ena od bolj pomembnih blagovnih znamk, ki jih Slovenija ima.

4.5 JAVNA SLUŽBA

Javna služba ni dejavnost sama, ampak je to pravni režim oziroma pravni institut, ki ga ustanovi država na posamezni dejavnosti, katere izvajanje sama zagotavlja. S tega vidika storitev javne službe sama po sebi ni javna služba, saj se lahko vsebinsko enaka storitev lahko odvija po tržnih kriterijih ali v okviru pravnega režima javne službe. Glede na to, da javna služba ni dejanski, ampak je normativni pojav, lahko o njenem ustanavljanju ali ukinitvi odloča samo država. Od njene volje je odvisno, ali bo na posamezni dejavnosti oblikovala pravni režim javne službe in v kakšnem obsegu ga bo oblikovala. Prav tako je od njene volje odvisen čas njenega trajanja, saj ga lahko kadarkoli ukine in prenese dejavnost v izvajanje v okvir tržnega sistema.¹²

Glede na obstoječ pravni režim lahko o ustanavljanju ali ukinitvi javne službe odloča samo država. Država se mora odločiti ali je glede na objektivno stanje v družbi in potrebe po določenih storitvah ali dobrinah na takšnem nivoju, da mora vzpostaviti režim javne službe in v kakšnem obsegu ga bo oblikovala. Prav tako je od njene volje odvisen čas njenega trajanja, saj ga lahko kadarkoli ukine in prenese dejavnost v izvajanje v okvir tržnega sistema.

Z ukinitvijo družbene lastnine je bilo treba tudi na področju upravljanja s premoženjem (športni objekti) države ali lokalnih skupnosti poiskati ustreznega upravljalca, ki ga je zakon opredelil v državi oziroma lokalni skupnosti. Dotedanje premoženje organizacij, ki je bilo kot družbena lastnina v upravljanju klubov je tako v glavnem prešlo na lokalno skupnost, oziroma v primeru Planice na državo, pri čemer pa zakon ni bil selektiven. Vse organizacije, ki so delovale na področju družbenih dejavnosti in ki so imele ob njegovi uveljavitvi status posebnega družbenega pomena, ne glede na dejansko naravo njihovega dela, so preoblikovali v javne zavode. Ker je na drugih področjih (šolstvo, zdravstvo, kultura ...) bilo avtomatično, je za šport veljalo, da je prenos športnih objektov na lokalno skupnost in državo trajal precej dlje.

Z reformo in razdelitvijo med javni in zasebni sektor pa je prišlo do velikega zapleta na področju športa. Društva in panožne zveze sodijo v sklop civilne sfere, kar bi poenostavljeno pomeni, da sodijo v zasebni sektor in da so vsakokratni člani društva tudi lastniki društva/zveze. Z lastništvom pa pridejo tudi upravljaljske pravice in dolžnosti. Torej postane šport več ali manj odvisen od vodstvenih sposobnosti vsakokratno izvoljenega vodstva. Še večji zaplet pa je bil na področju športnih objektov, saj so društva, ki so gradila športne objekte z udarniški akcijami, morala v skladu z zakonom prenesti lastnino v last občin, oziroma na za ta namen ustanovljene javne zavode.

Šele z Zakonom o športu iz leta 1998 je bilo jasno opredeljeno, kaj je javni športni objekt. V 18. členu Zakona o športu je bilo navedeno: Javni športni objekti po tem zakonu so športni objekti, ki so državna lastnina ali lastnina lokalnih skupnosti. In v 19. členu: Mreža javnih športnih objektov obsega obstoječe

---

¹² Deregulacija javnih zavodov - nova priložnost za povečanje njihove učinkovitosti, Prof.dr. Gorazd Trpin, univ. dipl. prav., Zbornik - 14. strokovno srečanje ekonomistov in poslovnih delavcev v zdravstvu, 2007.

javne športne objekte, merila za načrtovanje novih in za posodobitev obstoječih športnih objektov.¹³ S tem so bili vzpostavljeni pogoji da so ti športni objekti postali (z vpisom v razvid Javnih športnih objektov) javni športni objekti: Občina in država lahko financira izgradnjo in upravljanje le pod pogojem, da gre za javne športne objekte.

Dejstvo, da je lahko predmet sofinanciranja novogradenj, rekonstrukcij, posodobitev in upravljanja športnih objektov lahko samo javni športni objekti je zahtevalo, da je potrebno te aktivnosti iz prostovoljstva dvigniti na profesionalni nivo in za profesionalno delovanje ustanoviti pravne subjekte, ki to lahko storijo. Izoblikovali so se javni zavodi, ki opravljajo tako imenovano čisto javno službo in zavodi, ki bi lahko poslovali tudi po tržnih principih.

Modele upravljanja javnih športnih objektov v Republiki Sloveniji lahko razdelimo v štiri sklope:

- 100% upravljanje občin
- 100% upravljanje javnega zavoda
- Delno upravljanje javnega zavoda na način, da javni zavod zagotovi delavca in pokrije del stroškov, vodenje in upravljanje pa prepusti društvu.
- 100 % upravljanje društva, občina pa s sprejetimi merili pokrije del stroškov obratovanja športnega objekta.

Za opredelitev pojma javne službe je potrebno upoštevati, da ima javna uprava tudi funkcijo, da mora zagotavljati javne dobrine in javne storitve. V Zakonu o zavodih je v 22. členu opredeljeno: Kot javne službe se opravljajo z zakonom oziroma odlokom občine ali mesta na podlagi zakona določene dejavnosti, katerih trajno in nemoteno opravljanje zagotavlja v javnem interesu republika, občina ali mesto.¹⁴

Čeprav nekateri trdijo, da je vsaka storitev ali dobrino moč zagotavljati s tržnimi mehanizmi, za vse segmente športa to ni uresničljivo (v tržni družbi se dobrine ali storitve, ki si je ne moremo privoščiti odpovemo), kar bi lahko privedlo do motenj delovanja športa kot celota, oziroma delovanja posameznih podsistemov na lokalni ravni.

4.6 VLOGA PANOŽNIH ZVEZ PRI JAVNEM INTERESU IN JAVNI SLUŽBI

Glede na opisana izhodišča javnega interesa v poglavju 4.1 in 4.3, ki so v vseh dokumentih opredeljena le v programskem smislu delovanja športa v Republiki Sloveniji, je za potrebe tega dokumenta potrebna opredelitev tudi na področju gradnje in upravljanja športne infrastrukture.

Če je šport organiziran na način, da povezuje in združuje ljudi, da je ukvarjanje s športom pomembno za zmanjševanje tveganja za bolezni moderne družbe, in da se lahko nadgradi v vrhunski šport ter z doseganjem medalj na največjih tekmovanjih ter organizacijo mednarodnih dogodkov, se ta javni interes uresničuje s prostovoljno, prostočasno aktivnostjo na celi vertikali od športnika do sodelovanja pri organizaciji tekmovanj. Za vse naštetu je za posamezne športne panoge kot krovna organizacija zadolžena panožna zveza, ki skozi tekmovalni sistem panoge zagotavlja delovanje društev, ki se ukvarjajo s športno panogo, ter poskrbi za zadostno članstvo in organizacijo mednarodnih tekmovanj ter zastopa interese državljanov RS v mednarodnih organih svetovnih ali evropskih panožnih zvez. Zato ima panožna zveza največji interes v uresničevanju javnega interesa.

Panožni športni objekt je temeljni steber uresničevanja javnega interesa. Nekatere športne panoge imajo lokalna skupnost in država že priznane športne objekte, ki so bili zgrajeni iz javnih sredstev in se jih tudi lastniško obvladuje. Toda nekatere športne panoge so zaradi različnih družbeno-ekonomskih

¹³ Zakon o športu, Uradni list RS, št. 22/98

¹⁴ Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP)

razlogov prikrajšane in ne morejo priti do sofinanciranja športnih objektov v lasti panožne zveze ali društva, ker so ustanovljene kot pravne osebe zasebnega prava. Takšna pravna ureditev je bila sprejeta, da bi se zaščutil javni interes. Na eni strani priznavamo, da temelj evropskega modela športa zunaj šolskega sistema predstavljajo športna društva, na drugi strani pa zaradi zasebne lastnine društev in gospodarskih družb omejujemo dostopnost do športne vadbe za športnike, ki so se na podlagi različnih vzgibov odločili za športno panogo, za katero lokalna skupnost ali država ni zagotovila temeljnih pogojev – športni objekt.

Zaščito javnega interesa v vložka v športno infrastrukturo je mogoče izvesti na več načinov:

- Ustanovi se javno-zasebno partnerstvo, kjer je javna služba in koriščenje le-te naprej določeno in časovno omejeno na najmanjšo dobo amortizacije objekta.
- Ustanovi se stvarna služnost v korist lokalne skupnosti ali države za amortizacijsko dobo objekta, kar nadomesti pogoj, da je objekt v lasti države.
- Na investirano opremo ali nepremičnino se poda plomba, ki je pomožni vpis, s katerim se javno objavi, da je določena nepremičnina ali osnovna sredstva financirana kot javni interes in se do konca amortizacijske dobe ne sme zastaviti ali odprodati.

4.6.1 Javno zasebno partnerstvo

Javno-zasebna partnerstva se oblikujejo tam, kjer se prepletata javni interes in zasebni sektor, predstavljajo alternativno možnost financiranja športnih objektov, ko javna sredstva niso zadostna. Po definiciji Juraka in drugih (2012) gre za mrežo sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem, ki stremi k dolgoročnim ciljem v javnem interesu.¹⁵ Pravne okvire za to obliko sodelovanja ureja Zakon o javno-zasebnem partnerstvu (ZJZP, Ur. L. RS, št. 127/06).

V skladu s 23. in 26. členom ZJZP lahko javno-zasebno partnerstvo prevzame dve osnovni obliki:

a. Razmerje pogodbenega partnerstva:

- Koncesijsko razmerje: Gre za dvosmerno pravno razmerje med koncedentom (državo, samoupravno lokalno skupnostjo ali drugo osebo javnega prava) ter koncesionarjem (pravno ali fizično osebo). V koncesijskem razmerju koncedent podeli koncesionarju posebno ali izključno pravico za izvajanje gospodarske javne službe ali druge dejavnosti v javnem interesu, vključno z morebitno gradnjo objektov in naprav.
- Javno-naročniško partnerstvo: Gre za odplačno razmerje med naročnikom in dobaviteljem blaga, izvajalcem gradenj ali izvajalcem storitev. Predmet tega partnerstva je naročilo blaga, izvedba gradnje ali opravljanje storitev.

b. Statusno javno-zasebno partnerstvo:

- Vključuje razmerje med javnim in zasebnim partnerjem, pri čemer javni partner podeli izvajanje pravic in obveznosti, ki izhajajo iz javno-zasebnega partnerstva, izvajalcu statusnega javno-zasebnega partnerstva. To se lahko izrazi na več načinov, kot so: ustanovitev pravne osebe, prodaja deleža javnega partnerja v javnem podjetju ali drugi osebi javnega ali zasebnega prava, nakup deleža v osebi javnega ali zasebnega prava, dokapitalizacija ali druge sorodne oblike.

Čater in Zovko (2016a) poudarjata potrebo po intenzivnejšem usmerjanju v pravična javno-zasebna partnerstva kot ključno smer za prihodnost financiranja športnih objektov. Takšna oblika sodelovanja lahko poveča učinkovitost in kakovost javnih storitev, saj temelji na dvosmerni logiki financiranja, ki

---

¹⁵ Jurak G., Kolar E., Kovač M. in Bednarik J. (2012). Management športnih objektov.

omogoča vlaganje zasebnih investitorjev v projekte z javnim pomenom in javno financiranje projektov, ki imajo zasebno korist.

4.7 MREŽA ŠPORTNIH OBJEKTOV

Pri obravnavanju športa je bil sprejet družbeni konsenz, da se deli na javni in zasebni športni prostor.

Med javne športne objekte sodijo športni objekti v lasti občin ali RS. Med zasebne športne objekte pa sodijo med drugimi oblikami zasebnega delovanja tudi objekti v lasti društev in panožnih zvez.

Zakon pa je na nek način obšel tako imenovano športno panožno organiziranost. To pomanjkljivost je poskušal nadomestiti Olimpijski komite Slovenije, združenje športnih zvez (OKS), ki je na 23. seji IO OKS, 19.1.2010 ter na 9. seji IO dne 13.10.2015 sprejel pravilnik Pogoji, merila in postopek za pridobitev licence za panožne športne centre. Namen je bil vzpostaviti mrežo panožnih športnih centrov različnih nivojev in kapacitet z različno paleto podpornih dejavnosti, v katerih se bodo izvajali programi v različni športnih panogah. Vizija aktivnosti je bila, da državni, občinski in zasebni lastniki športnih objektov z zagotavljanjem pogojev za vadbo posameznim nivojem športnikov, pridobijo status in s statusom pravico do sistemskega sofinancirani iz javnih sredstev, ker naj bi predstavljali »podmnožico« oz. vrh objektov vključenih v mrežo javnih športnih objektov. Če upoštevamo, da so posamezne športne panoge (ki delujejo v okviru panožnih zvez), ki so članice mednarodnih panožnih zvez, ki pišejo standarde in normative za športne objekte na/v katerih se odvija tekmovalni sistem panoge, je jasno da morajo tudi panožne zveze imeti mrežo športnih objektov panoge in v zvezi s tem sprejeta merila za načrtovanje novih in za posodobitev obstoječih športnih objektov in površin za šport v naravi. Vključevanje panožnih zvez v načrtovanje in posodabljanje športne infrastrukture je ključno za zagotovitev ustrezne in primerno opremljene športne objekte za izvajanje različnih športov. To vključuje izgradnjo in vzdrževanje športnih objektov, kot so več-panožni ali eno-panožni športni objekti ter druge površine za šport v naravi. Z vključitvijo panožnih zvez, bodo lahko upoštevane potrebe in pričakovanja različnih športnih panog pri načrtovanju in posodabljanju športne infrastrukture. Zato je pomembno, da država, lokalne oblasti in druge vpletene strani sodelujejo s športnimi panogami in njihovimi organizacijami pri načrtovanju in izvajanju projektov za izboljšanje športne infrastrukture. Na ta način se lahko zagotovi, da bo športna infrastruktura ustrezala potrebam in pričakovanjem različnih športnih panog ter da bo omogočala razvoj in napredek športa na vseh ravneh.

Mrežo javnih športnih objektov lahko razumemo popis obstoječih javnih športnih objektov in tudi strategijo potrebnih novih športnih objektov. Vsebina strategije razvoja športne infrastrukture temelji na identifikaciji razvojnih prioritet ter jasno in realno opredeljenih ciljih s konkretnimi merljivimi kazalniki za odpravo razvojnih vrzeli.

Strategija razvoja športne infrastrukture mora biti celovita in usklajena, da bi zagotovila optimalen razvoj športa na vseh ravneh in da bi ustvarila koristi tako za posameznike kot za družbo kot celoto. Odražati mora sistemsko nadgradnjo: od množičnega športa k vrhunskemu športu, od športa za zdravje k dosežkom v športu, od lastnega interes v športu k ekonomskim koristim športa. Pomembno je, da je strategija rezultat usklajevanja in doseganja pričakovanj med vsemi akterji v športu. Takrat ima pomen, bo zaživela in prispevala k udejanjanju ciljev, zastavljenih na poti k športni preobrazbi.

Strategija razvoja športne infrastrukture je strateški dokument, ki obravnava izzive razvoja športne infrastrukture. Osredotoča se na razvoj več-panožnih in eno-panožnih športnih objektov, ki izpolnjujejo pogoje za zadostitev individualnih potreb in ekonomskih koristi družbe. Zato mora imeti vsak deležnik v športu (občina, vlada in panožne zveze), svojo individualizirano strategijo razvoja športne infrastrukture, ki jasno opredeljuje cilje, ukrepe in merljive kazalnike uspešnosti. To omogoča boljše

usmerjenost in sledljivost dosežkov ter prispeva k učinkovitemu upravljanju in nenehnemu izboljševanju športne infrastrukture.

Za potrebo upravljanja s športno aktivnostjo prebivalcev RS je potrebno upravljati naslednje mreže športnih objektov:

- Mreža šolskih športnih objektov v lasti lokalnih skupnosti – OBČINA /MINISTRSTVO
- Mreža bazenov namenjena učenju plavanja – OBČINA /MINISTRSTVO
- Mreža srednješolskih in univerzitetnih športnih objektov v lasti RS – MINISTRSTVO
- Mreža športnih objektov v lasti lokalnih skupnosti – OBČINA
- Mreža zasebnih športnih objektov v lokalni skupnosti – OBČINA
- Mreža športnih objektov, na katerih se odvija tekmovalni sistem posamezne športne panoge
- Javni športni objekti – PANOŽNA ZVEZA
- Zasebni športni objekti – PANOŽNA ZVEZA
- Mreža javnih športnih objektov na nivoju države –MINISTRSTVO
- Mreža zasebnih športnih objektov na nivoju države, namenjenih izvajanju LPŠ –MINISTRSTVO

4.8 PRIKAZ UREDITEV V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH V NEKATERIH DRŽAVAH EVROPE POLJSKA

Športno infrastrukturo na Poljskem ureja Zakon o nepremičninah¹⁶ iz leta 1997. Športna infrastruktura je opredeljena kot investicija javnega pomena. V ta namen je v zakonu določen postopek razlastitve v korist države ali lokalne skupnosti. Za lastnika je v zakonu predvideno ustrezno nadomestilo. Za večje športne projekte imajo posebne zakone, kjer so določbe o razlastitvi za konkreten projekt. Poseben zakon je bil npr. sprejet leta 2007 zaradi priprav na Evropsko prvenstvo v nogometu, ki bo potekalo leta 2012.¹⁷ Ta zakon je bil leta 2009 zaradi pospešitve izgradnje potrebne infrastrukture, tj. stadionov, parkirišč, vadbišč in nastanitve reprezentanc spremenjen in dopolnjen s posebnimi pravili o razlastitvi, izoblikovanimi po zgledu pravil o razlastitvi za potrebe izgradnje javnih cest. Namesto prejšnjega dvo- do trifaznega postopka prostorskega umeščanja novih infrastrukturnih objektov nova ureditev omogoča poenostavljeno odločanje v enem koraku. O lokaciji objekta in o razlastitvi nepremičnin, kjer bo zgrajen, se lahko odloči z isto upravno odločbo. Do prenosa lastnine pride samodejno takoj, ko odločba postane dokončna. Višina nadomestila za odvzeto premoženje se določi v dogovoru z lastnikom oziroma užitekrajem. Če takšnega dogovora ni mogoče doseči v dveh mesecih, o višini nadomestila odloči pokrajinska oblast (voivode) v 30 dneh. Zakon dodatno spodbuja prostovoljni prenos lastnine na zemljiščih s posebnim sistemom nagrajevanja: če lastniki prepustijo svoje nepremičnine v roku 14 dni, se višina nadomestila zviša za 5%. Poleg tega lastniki razlaščenih stanovanj in poslovnih prostorov prejmejo dodatnih 10,000 PLN za kritje stroškov povezanih s selitvijo, iskanjem novih prostorov, davki in najemninami. Nadomestilo se razlaščenim lastnikom izplača v roku 14 dni od sklenitve sporazuma oziroma od pravnomočnosti odločbe o višini nadomestila.

¹⁶ Pol. Ustawa o gospodace nieruchomościami; <http://isip.sejm.gov.pl/servlet/Search?todo=file&id=WDU19971150741&type=3&name=D19970741Lj.pdf>.

¹⁷ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 (Dz. U. Nr 173, poz. 1219 z późn. zm.).

BOLGARIJA

V Bolgariji pravna razmerja na športnih površinah javnega pomena ureja Zakon o telesni vzgoji in športnih aktivnostih.¹⁸ Splošnim določbam sledita poglavji, kjer so določene naloge državnih organov in športnih organizacij v zvezi z razvojem telesne vzgoje in športnih aktivnosti. Zakon ima poleg določb, ki se nanašajo na razvoj telesne aktivnosti celotne populacije, tudi posebne določbe o telesni aktivnosti v šolah ter uslužbencev oboroženih sil in ministrstva za notranje zadeve. Nadalje so v zakonu določbe, namenjene razvoju vrhunskega športa, določbe o znanstvenem raziskovanju v športu, etiki v športu, športnih površinah in infrastrukturi, medicinskemu nadzoru ter financiranju.

Športne površine in infrastruktura so bodisi v zasebni bodisi v javni lasti. V zakonu je določeno, da se morajo pri načrtovanju razvoja mest določene površine nameniti športnim aktivnostim, seveda v okviru demografske poseljenosti, naravnih dobrin in lokalne tradicije. Navedeno morajo pri načrtovanju in gradnji upoštevati tudi šole in delodajalci. V posebnem členu je predvideno, da lahko bodisi država bodisi občina za potrebe razvoja in investiranja v šport pod posebnimi pogoji prepusti športne površine športnim organizacijam, pravnim ali fizičnim osebam.

VELIKA BRITANIJA

V Veliki Britaniji je športna infrastruktura praviloma v lasti zasebnih pravnih oseb, dobrodelnih društev, lokalnih skupnosti ali državnih organizacij, ki so namenjene določenemu športu (npr. smučanje). Določena športna infrastruktura je lahko tudi v lasti državnih agencij (npr. Sport England ali UK Sport), ki so pod nadzorom države.

Za pridobitev zemljišč, ki bodo namenjena športnim aktivnostim oziroma gradnji športne infrastrukture, se uporabi poseben postopek. Splošni postopek razlastitve (t.i. odredba o prisilni prodaji) omogoča državi ali lokalni skupnosti pridobitev zemljišč proti volji lastnika. Večino takih odredb izdajo lokalne oblasti, ki so za to pooblaščen s strani države.

Lastnika se razlasti le za namene večjih projektov, ki so v javnem interesu. Za svoje zemljišče dobi ustrezno nadomestilo, ki praviloma obsega vrednost zemljišča, stroške selitve in včasih tudi še kakšna dodatna plačila. Država oziroma lokalna skupnost uporabi CPO le v skrajnih primerih, v kolikor ni mogoče zemljišč zagotoviti na drug način. V postopku razlastitve je predvidena državna pravna pomoč za prizadete osebe.

5 SWOT ANALIZA

V nadaljevanju bomo predstavili analizo prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti pri razvoju športnih centrov. Pri prednostih/slabostih se bomo osredotočili na dejavnike na katere lahko s svojim delovanjem vpliva center. Priložnosti/nevarnosti pa so dejavniki na katere ne moremo vplivati s svojim delovanjem.

Prednosti

Največje prednosti športnih objektov v Sloveniji so: bližina, sodobni parametri, centralnost, tradicija, množičnost, povezanost s šolskim sistemom in povezanost z okoljem.

---

¹⁸ Ang. Law for Physical Education and Sports; http://www.coe.int/T/DG4/Sport/Source/Antidoping_Database/Reports/LEG1-BGR_EN.doc

Športni objekti so v okolici, kjer tekmovalci hodijo v šolo ali službo in je zaradi bližine zagotovljena osnova za racionalizacijo časa.

Objekti se redno vzdržujejo, kar pripomore k dolgotrajnosti in varnosti.

Povezanost z okoljem, ki je v našem primeru temelji na povezanosti s panožno zvezo, lokalnim društvom, Zavodom za šport in lokalno skupnostjo omogoča načrtovan program sodelovanja z institucijami in posamezniki iz tega okolja.

Prireditveni centri - Moderni objekti omogočajo izvedbo mednarodnih tekmovanj, posledično pa prepoznavnost športa (TV Prenosi) in vir dohodka za panogo.

Športni objekt in prireditve, kot so svetovna prvenstva, svetovni pokali in druge mednarodne tekmovanje, pripomorejo k povečanju mednarodne prepoznavnosti in ugleda države.

Nacionalni panožni športni center NPŠC je v kraju, ki omogoča vsem klubom relativno hitro dostopno možnost. In s tem povezane nižje stroške za prevoz.

NPŠC je v kraju, ki tradicionalno sprejema športno disciplino in je v samem kraju šport dobro razvit.

Povezanost treninga v NPŠC s srednješolskim šolskim sistemom zagotavlja, da bo tekmovalec pridobil ustrezna znanja in izobrazbo.

Načela oblikovanja panožnih in šolskih centrov temeljijo na izhodiščih Zakona o športu in Nacionalnega programa in sicer so izvzeti tisti vidiki, ki imajo z obliko dela Panožnih športnih centrov lažje in boljše možnosti za realizacijo postavljenih ciljev.

Slabosti

Slabosti, ki jih zasledimo so naslednje. Trening le na enem objektu so dvorezen meč in s tem nevarnost, da športnik avtomatizira športno izvedbo le na ta objekt.

Nekateri drugi objekti so modernejši s spremljevalno infrastrukturo in lahko ponudijo višji nivo treninga.

Nekateri klubi nimajo ustreznih lastnih objektov, zato se vozijo v druge kraje kar povzroči večji osip članstva in ne organiziranje tekmovanj (klub sloni le na trenažni komponenti, socialna pa se slabše razvija)

Klubi nimajo dovolj sredstev, da bi lahko kvantitativno trenirali v skladu z metodičnimi izhodišči.

Klimatske spremembe in zagotavljanje treninga na domačih objektih v zimski sezoni.

V klubu ni dovolj kadra, ki bi imel dovolj izkušenj za pripravo športnih objektov. Organiziranost društva, ki temelji na prostovoljnosti ni garancija, da bo športni objekt vedno in pravočasno pripravljen.

Nekatere športni objekti niso bili posodobljeni že nekaj let, kar lahko vodi v zastarelo opremo in infrastrukturo. Ali celo v ukinitve dejavnosti.

Pomanjkanje financ oziroma omejen proračun za vzdrževanje in posodobitve lahko ogrozi obstoječe stanje in omejuje izboljšave.

Priložnosti

Priložnost, ki je v povezavi z nacionalnim programom razvoja športne infrastrukture je, da pripravimo nove program razvoja in znižanja stroškov za slovenske športnike in da za njihovo izvajanje prosimo za umestitev v nacionalne programe.

Pridobitev dodatnih sredstev za posodobitve objektov lahko izboljša kakovost in privlačnost.

Povečanje števila mednarodnih tekmovanj lahko pritegne več pozornosti, več obiskovalcev in poveča dohodke tako za upravljalca objekta, organizatorja tekmovanja, kot za lokalno turistično gospodarstvo.

Sodelovanje z drugimi organizacijami ali podjetji lahko prinese dodatna sredstva in izboljša stanje športnih objektov.

Za širšo športno javnost smo lahko zanimivi, ker je se nahajamo v središču srednje Evrope in imamo urejeno infrastrukturo in sodimo med eno najbolj varnih držav.

Priložnost za športna društva predstavljajo tudi realizacija manjše telovadnice in fitnesa, kar bi pomenilo, da bi bil center s celotno ponudbo tehničnega in kondicijskega centra in s tem neodvisen od šolskih telovadnic. (Čas in tip vadbe je potrebno prilagoditi razvojnim procesom in ne obratno).

Dodatna priložnost je da opremimo športne objekte z merilno opremo, kjer bi relativno visok standard informacij omogočil kvalitetnejši trening našim športnikom in dodatno privabil tuje.

Države lahko športne objekte uporabijo kot privlačnost za športni turizem. To lahko vključuje organizacijo tudi drugih dogodkov.

Pripraviti se je potrebno na klimatske spremembe.

Sodelovanje z drugimi centri v bližini je naslednja priložnost, ki smo jo zasledili. To predvsem mislimo na izmenjavo naših tekmovalcev z drugimi centri. Recimo dijaki športnih oddelkov imajo možnost pod enakimi pogoji trenirati v drugih državah - izmenjave. Športniki in tudi trenerji, bi s tem pridobili izkušnje, ki jih imajo njihovi kolegi v tujini.

Nevarnosti

Ne vlaganj, oziroma pomanjkanje kvalitetnih objektov za šport pomeni negativni trend v množičnosti tekmovalcev in kakovosti športne vadbe. V skrajnem primeru znižanje konkurenčnosti v mednarodnem merilu

Ne vlaganje v obstoječe objekte pomeni znižanje standardov treninga in posledično zaprtje objektov.

Zastarel pristop brez transportnih naprav lahko zniža zanimivost športne panoge pri otrocih.

Starejši objekti so lahko bolj nagnjeni k okvaram in vzdrževalnim težavam.

Ekonomske recesije ali finančne težave upravljavca, organizatorja tekmovanj ali drugih deležnikov lahko omejijo financiranje za vzdrževanje in posodobitve.

Individualen pristop, posledično zmanjšanje pomena društva lahko vodi v stanje, da nihče ne bo skrbel za objekte. Ena generacija se bo lahko vozila drugam, druge generacije pa več ne bo, ker objekti ne bodo pripravljeni.

6 ANALIZA STANJA

Evropska listina o športu (1992) je za evropske države postavila skupen cilj – spodbujati šport kot koristno obliko prostega časa. Z listino so se države članice Evropske unije zavezale k dvigovanju ravni udeležbe v športu, s poudarkom na ukrepih, ki bodo zagotovili enake možnosti udeležbe v športu tudi prizadetim in invalidnim osebam. Poleg tega pa morajo države članice zagotavljati ustrezno finančno podporo iz javnih finančnih sredstev, na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Zavzemajo se za zagotavljanje športnih objektov, kadar jih komercialna raven ne ponuja.

Dostopnost športnih objektov je glavni element učinkovite politike in njene udeležbe v športu (Nicholson in drugi, 2011). V Evropski listini o športu (1992) in revidiranih različicah (2001 in 2021) je razbrati poudarek na soodvisnosti med športno udeležbo in obsegom, raznolikostjo ter dostopnostjo športnih objektov. Hoekman (2018) ugotavlja, da športni objekti v zahodni in severni Evropi ne prispeva znatno k višji stopnji športne udeležbe, med tem ko je na Kitajskem, kjer je športna infrastruktura šele v fazi razvoja, povezava precej bolj očitna.

6.1 ŠPORTNI OBJEKTI V SLOVENIJI

Gerlovič (2008) je obravnaval stanje športne infrastrukture v Sloveniji, kjer je izpostavil potrebo po gradnji objektov, ki bi ustrezali potrebam tako lokalnega prebivalstva kot tudi vrhunskih športnikov na različnih ravneh - lokalni, regijski in nacionalni.

Šugman (2016) pa je ocenil, da se je situacija izboljšala po letu 2010, saj so bile zgrajene ali izboljšane številne športne infrastrukture, kot so stadion Stožice, Nordijski center Planica, Gimnastični center Ljubljana, Športni Center Triglav Pokljuka, Nacionalni nogometni center Brdo ter adaptirane športne dvorane in stadioni v večjih slovenskih mestih, kot so Ljubljana, Koper, Maribor in Celje.

Slovenski javni interes v športu je predstavljen v Nacionalnem programu športa v Republiki Sloveniji (NSP, Ur. l. RS, št. 24/00 in 31/00 – popr.) in v Resoluciji o Nacionalnem programu športa v Republiki Sloveniji za obdobje 2014-2023 (ReNPŠ14-23, Ur. l. RS, št. 26/14). V programu so določene naloge nacionalnega in lokalnega pomena, ki so namenjene ustvarjanju pogojev za področja: šport v vzgojno-izobraževalnem sistemu, prostočasna športna vzgoja otrok in mladine, športna vzgoja otrok in mladine s posebnimi potrebami, obštudijske športne dejavnosti, športna vzgoja otrok in mladine, usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport, kakovostni šport, vrhunski šport, športna rekreacija in šport starejših. Za vsa ta področja je potrebno zagotoviti športne objekte, ki se po Zakonu o športu združujejo v mrežo športnih objektov na lokalni in nacionalni ravni.

Mreža športnih površin zagotavlja dostopnost do športa večini prebivalstva, kar kažejo tudi mednarodne primerjave. Slovenci smo prvi glede na uporabo naravnih športnih površin in eni najbolj športno dejavnih prebivalcev Evropske unije. Športno dejavnih je 64 % prebivalcev, redno pa se s športom ukvarja 39 % prebivalcev¹⁹.

6.2 NACIONALNI PROGRAM ŠPORTA 2014-2023 IN ŠPORTNI OBJEKTI

Strateški cilj nacionalnega programa športa 2014-2023 je bil zagotoviti 3,2 m² nepokritih in 0,35 m² pokritih vadbenih površin na prebivalca²⁰. Skupno je bilo v Sloveniji stanje leta 2014 2,64 m² nepokritih in 0,29 m² pokritih vadbenih površin na prebivalca²¹. Leta 2023 pa je bilo v Sloveniji stanje 4,03 m² nepokritih in 0,41 m² pokritih vadbenih površin na prebivalca²². Kar pomeni, da nam je uspelo povečati za 41,4% pokrite površine in za 52,6 % nepokritih površin za šport. V pripravi je nov nacionalni program športa, ki bo ob upoštevanju doseženih rezultatov prilagodil strateški cilj.

Ministrstvo pristojno za šport upravlja oziroma vodi razvid javnih športnih objektov in površin za šport v naravi (ZŠpo-1, 76. člen,). Razvid športnih objektov je baza vpisanih javnih objektov in površin za šport v naravi in ne odraža dejanskega stanja športnih objektov, saj zasebni objekti niso vpisani v razvid. V razvid športnih objektov je bilo v letu 2023 vpisanih 3.078 športnih objektov, od tega 1.104 pokritih in 1.974 nepokritih objektov²³.

¹⁹ Nacionalni program športa (<https://pisrs.si/pregledNpb?idPredpisa=NACP24&idPredpisaChng=NACP24>)

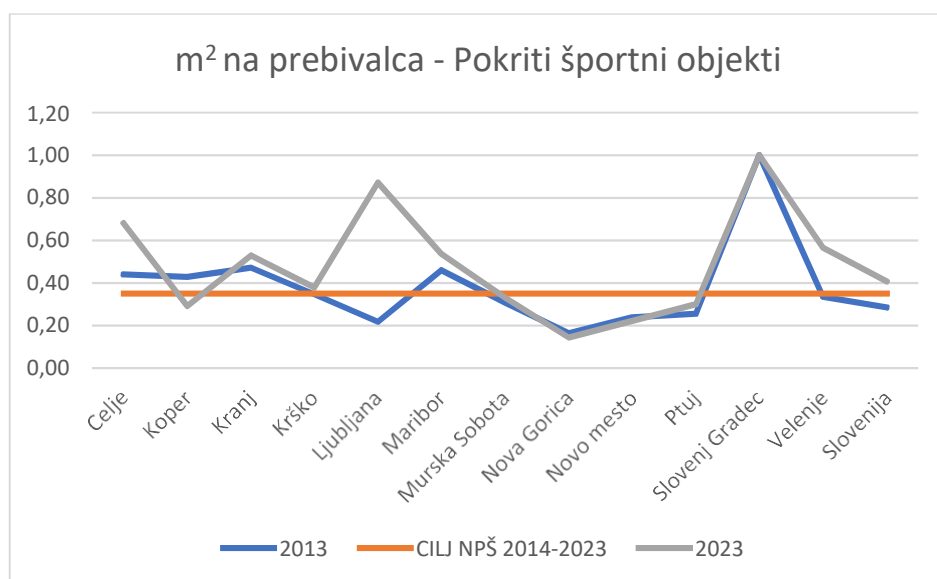
²⁰ Nacionalni program športa (<https://pisrs.si/pregledNpb?idPredpisa=NACP24&idPredpisaChng=NACP24>)

²¹ Grujič, S., (2014). Šport v številkah. Pregled športa v Republiki Sloveniji v obdobju od leta 2009 do 2013.

²² Grujič, S., (2023). Šport v številkah. Pregled športa v Republiki Sloveniji v obdobju od leta 2018 do 2023.

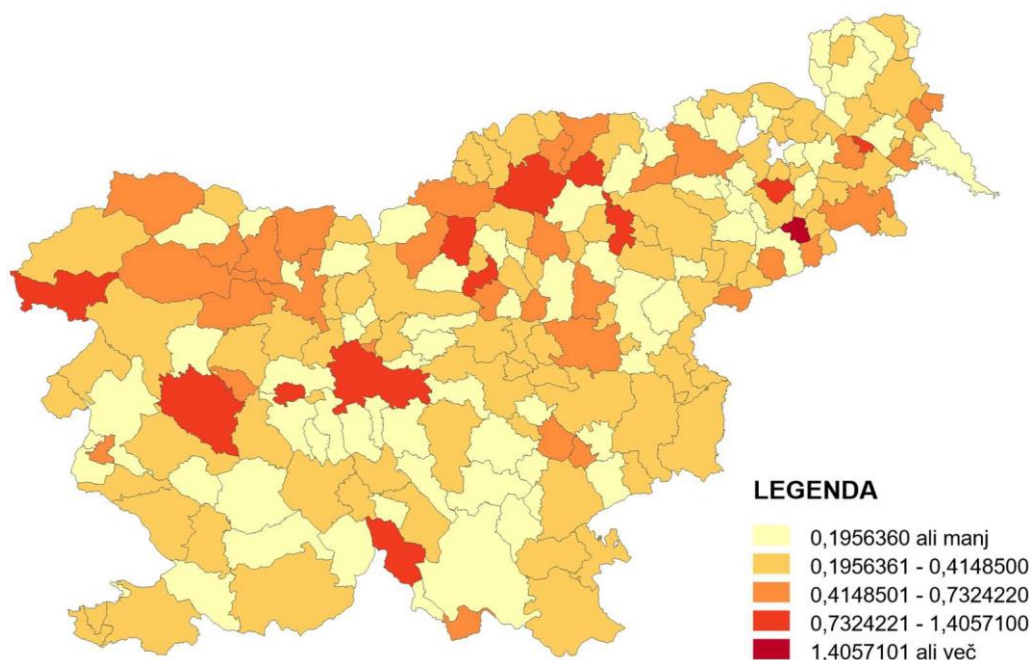
²³ Grujič, S., (2023). Šport v številkah. Pregled športa v Republiki Sloveniji v obdobju od leta 2018 do 2023.

Slika 3: Površina pokritih vadbenih prostorov v m² na prebivalca – mestne občine

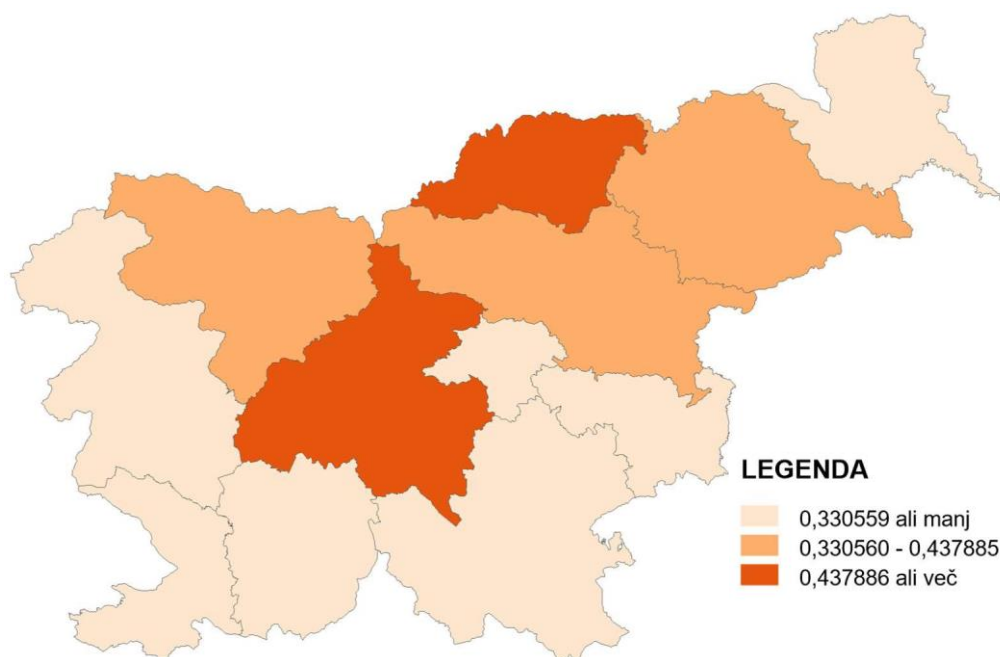
Slika prikazuje površino pokritih športnih objektov po mestnih občinah v m² na prebivalca, v primerjavi s strateškim ciljem NPŠ 2014 – 2023. Pri pokritih površinah so po večini občine dosegle strateški cilj NPŠ, pod mejo strateškega cilja se nahajajo Nova Gorica z 0,14 m², Novo mesto 0,22 m², Koper 0,29m², Ptuj 0,30 m² in Murska Sobota 0,33 m² in pokritihvadbenih površin na prebivalca²⁴.

Slika 4: Površina pokritih vadbenih prostorov v m² na prebivalca – občine

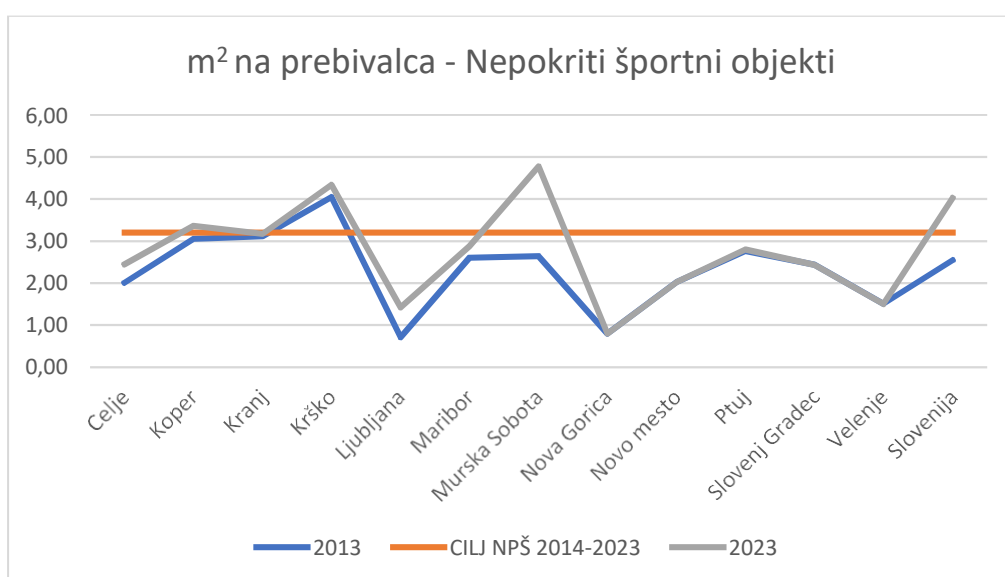
Slika prikazuje površino pokritih vadbenih prostorov po občinah v m² na prebivalca občine, v primerjavi s strateškim ciljem NPŠ 2014 – 2023. Iz slike je razvidno, da večina občin ni dosegla strateškega cilja, ki je znašal 0,35 m² nepokritih površin na prebivalca. 66 občin je doseglo strateški cilj, kar pomeni, da 69% občin še ni doseglo strateškega cilja.

²⁴ Grujić, S., (2023). Šport v številkah. Pregled športa v Republiki Sloveniji v obdobju od leta 2018 do 2023.

Slika 5: Površina pokritih vadbenih prostorov v m² na prebivalca – regije

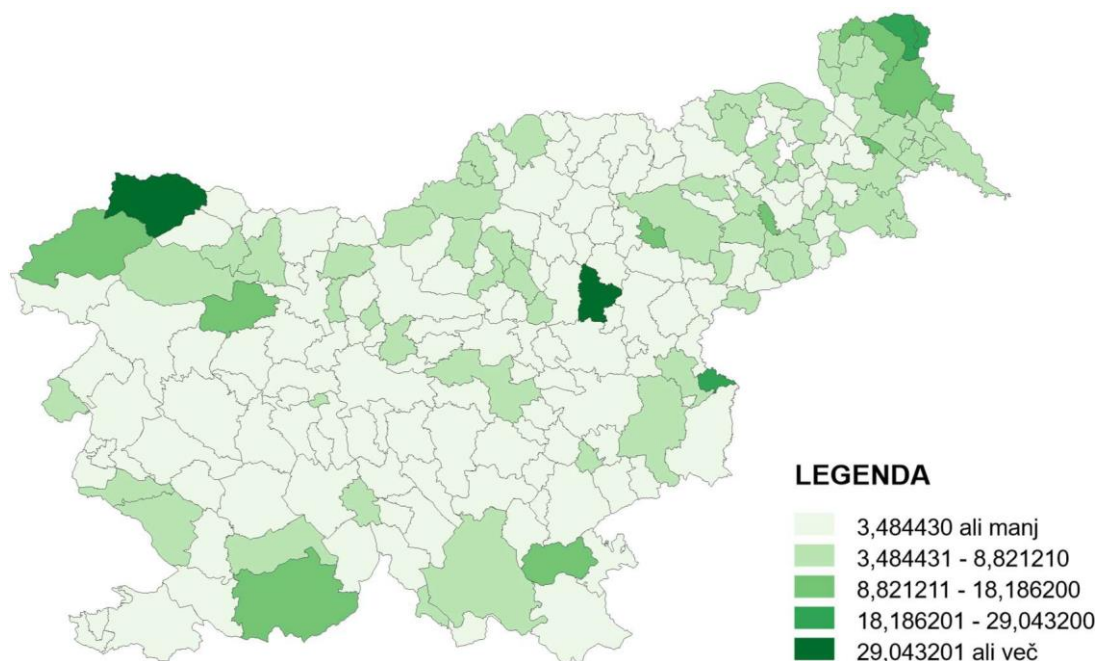
Slika prikazuje površino pokritih športnih objektov po regijah v m² na prebivalca. Iz slike je razvidno, da samo 5 regij presega strateški cilj NPŠ 2014 – 2023 . V pozitivni smeri odstopata Osrednje slovenska in Koroška regija, nad strateškim ciljem pa so še Gorenjska, Savinjska in Podravska regija.

Slika 6: Površina nepokritih vadbenih prostorov v m² na prebivalca mestne občine.

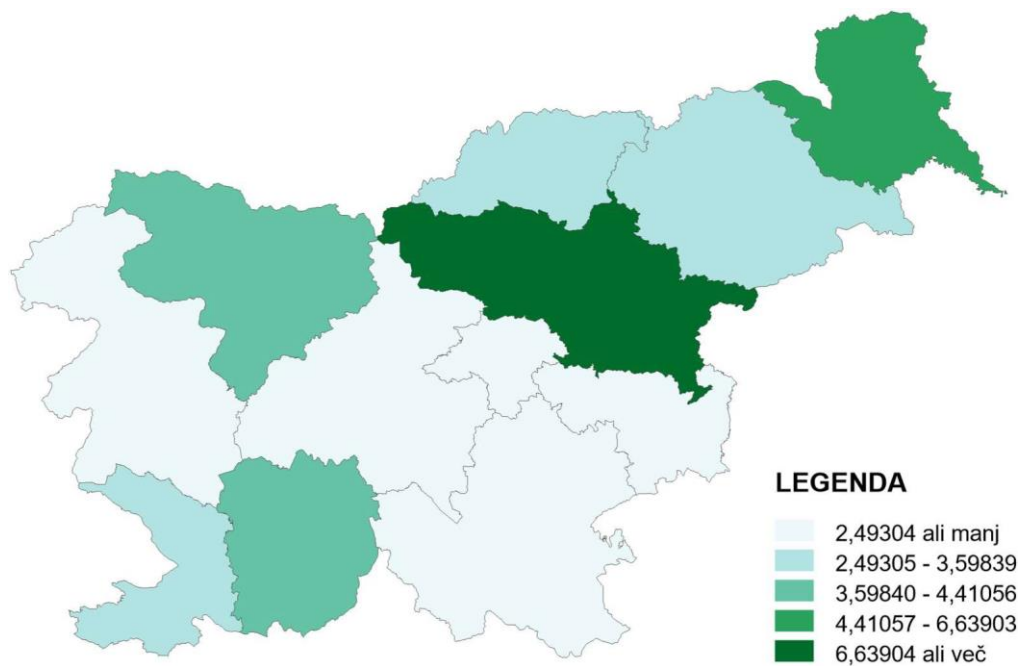
Slika prikazuje površino nepokritih vadbenih prostorov po občinah v m² na prebivalca mestne občine, v primerjavi s strateškim ciljem NPŠ 2014 – 2023. Občutno pod strateškim ciljem 3,2 m² nepokritih površina vadbenih prostorov sta Mestna občina Ljubljana, z 1,42 m², Nova Gorica z 0,8 m² in Velenje z 1,51 m²²⁵.

²⁵ Grujić, S., (2023). Šport v številkah. Pregled športa v Republiki Sloveniji v obdobju od leta 2018 do 2023.

Slika 7: Površina nepokritih vadbenih prostorov v m² na prebivalca občine.

Slika prikazuje površino nepokritih vadbenih prostorov po občinah v m² na prebivalca občine. Iz slike je razvidno, da večina občin ni dosegla strateškega cilja, ki je za Občutno pod strateškim ciljem NPŠ 2014 – 2023, ki je znašal 3,2 m² nepokritih površin na prebivalca. 90 občin je doseglo strateški cilj, kar pomeni, da 58% občin še ni doseglo strateškega cilja.

Slika 8: Površina nepokritih vadbenih prostorov v m² na prebivalca v regiji.

Slika prikazuje površino nepokritih vadbenih prostorov po regijah v m² na prebivalca, v primerjavi s strateškim ciljem NPŠ 2014 – 2023. Iz slike je razvidno, samo 4 regije dosegajo strateški cilj NPŠ 2014 – 2023, ki je znašal 3,2 m² nepokritih površin na prebivalca. Pri tem močno odstopa Savinjska regija, ki je upoštevala vse objekte, ki so namenjeni športu in rekreaciji (smučišče, sprehajalne poti, jezero..).

Tabela s podatki o pokritih in nepokritih površinah po regijah – Priloga 1.1

Tabela s podatki o pokritih in nepokritih površinah po občinah – Priloga 1.2

Za nadaljnjo spremljanje kazalca m² pokritih in nepokritih površin je pomembno, da so vsi objekti popisani, da se ločeno vodi evidenca športnih objektov, ki se lahko namenjeni tekmovalnemu športu od objektov, ki so primerni le za rekreacijo.

Zbiranje podatkov za spremljanje kazalnika m² na prebivalca:

Pokriti objekti:

- Površina pokritih športnih objektov m²
- Površina največje vadbene površine m² (upošteva se igralni prostor in prostor za golom ali avtom)
- Število vadbenih površin
- Površina šolskih telovadnic m²
- Površina bazenov namenjena učenju plavanja m²
- Površina športnih objektov namenjena tekmovalnemu športu m²
- Homologirani objekti, (homologacija izvaja panožna športna zveza – objekti na katerih se odvija tekmovalni sistem športne panoge)

Nepokriti objekti:

- Površina nepokritih športnih objektov m²
- Površina največje vadbene površine m² (upošteva se igralni prostor in prostor za golom ali avtom)
- Število vadbenih površin
- Površina športnih objektov namenjena tekmovalnemu športu m²
- Homologirani objekti, (homologacija izvaja panožna športna zveza – objekti na katerih se odvija tekmovalni sistem športne panoge)

6.3 ANALIZA OBSTOJEČIH ŠPORTNIH OBJEKTOV PO REGIJAH

V Republiki Sloveniji smo v različnih obdobjih zgradili lepo število športnih objektov, ki zagotavljajo temeljno infrastrukturo, potrebno za ukvarjanje s športom. Ti objekti so bili postavljeni z različnimi motivacijami, pri čemer je prevladoval cilj zagotoviti ustrezne športne objekte ob vzgojno-izobraževalnih institucijah, ki so hkrati služili tudi športnim organizacijam. V preteklosti so bile športne panoge, ki so imele eno športno panogo, pogosto prepuščene lastni iznajdljivosti in prostovoljnemu delu.

S prenosom upravljanja športnih objektov iz društev na občine pa je kakovost športnih objektov postala odvisna od več dejavnikov, vključno z uspešnostjo v športu in lokalno politiko. To lahko vodi v raznoliko kakovost objektov po različnih občinah in regijah države. Športne organizacije, ki so prejele odgovornost za upravljanje teh objektov, se soočajo z izzivi vzdrževanja, posodabljanja in izboljšanja infrastrukture ob omejenih sredstvih in včasih tudi neenakomerni podpori s strani lokalnih oblasti.

REGIJA	število objektov	št. pokritih objektov	število šolskih telovadnic	št. več panožnih dvoran	število igrišč	število eno panožnih	Št. objektov v lasti občine ali
GORENJSKA	416	146	61	32	150	151	328
GORIŠKA	205	73	37	19	79	64	190
JUGOVZHODNA SLOVENIJA	265	74	46	11	129	59	212
KOROŠKA	181	51	30	9	87	44	162
OBALNO-KRAŠKA	221	92	29	19	71	86	194
OSREDNJSLOVENSKA	683	237	151	49	298	161	611
PODRAVSKA	537	177	122	25	229	139	466
POMURSKA	342	70	52	9	171	87	280
PRIMORSKO-NOTRANJSKA	169	56	22	5	62	75	139
SAVINJSKA	476	142	87	22	221	121	421
ZASAVSKA	108	41	16	11	43	30	76
SKUPAJ	3.603	1.159	653	211	1.540	1.017	3.079

Tabela s podatki o športnih objektih po občinah – Priloga 1

Športne objekte evidentiramo v aplikaciji za Razvid športnih objektov. Za analitičen pregled smo športne objekte razvrstili po različnih kriterijih. Sledili smo izhodišču, da ugotovimo kvantitativno stanje športnih objektov, ki so primerni za vzgojno-izobraževalni proces, tekmovalni šport ali rekreativni šport ter šport za zdravje. Ocenjujemo, da je popis športnih objektov pomanjkljiv, vendar dovolj dober, da lahko na temelju teh podatkov izračunamo razpoložljive kapacitete športnih objektov in potrebe športa.

regija	število prebivalcev 1.01.2023	število kategoriziranih športnikov	število registriranih športnikov	ocena z dodatno 30 % športniki*	število društev	Povprečno št. vseh športnikov na društvo	Povprečno št. vseh športnikov na športni objekt	Š. Prebivalcev na športni objekt
GORENJSKA	210.188	965	6.439	8.371	239	35	20	505
GORIŠKA	118.436	469	3.260	4.238	136	31	21	578
JUGOVZHODNA SLOVENIJA	147.088	515	2.972	3.864	111	35	15	555
KOROŠKA	70.718	218	1.863	2.422	75	32	13	391
OBALNO-KRAŠKA	119.056	320	3.413	4.437	138	32	20	539
OSREDNJSLOVENSKA	561.407	2.831	17.918	23.293	477	49	34	822
PODRAVSKA	329.989	924	9.423	12.250	285	43	23	615
POMURSKA	114.104	244	3.338	4.339	138	31	13	334
PRIMORSKO-NOTRANJSKA	53.751	125	1.455	1.892	71	27	11	318
SAVINJSKA	260.132	985	6.598	8.577	239	36	18	546
ZASAVSKA	57.091	106	1.334	1.734	54	32	16	529
SKUPAJ	2.041.960	7.702	58.013	75.417	1.963	38	21	567

* dodatni športniki so otroci, ki so mlajši kot je starostna meja za registracijo športnikov 10 oziroma 12 let in so vključeni v animacijski proces v društvih.

Največ športnih objektov se nahaja v Osrednji slovenski regiji, predvsem v Ljubljani, kjer je tudi največ prebivalcev. Nasprotno, najmanj športnih objektov je v Zasavski regiji, kjer je tudi najmanj prebivalcev. Vendar pa ni pomembna le kvantiteta - število prebivalcev, ampak tudi drugi dejavniki, ki vplivajo na kakovost. Zato smo analizirali tudi uporabnike v tekmovalnem športu, da bi razumeli njihove potrebe in ugotovili, ali obstaja potreba po dodatnih športnih objektih ali izboljšavah obstoječih objektov. Ta analiza nam pomaga bolje razumeti dinamiko športa v posamezni regiji ter zagotoviti ustrezno podporo športnim dejavnostim na lokalni ravni.

Pomembno je zagotoviti uravnoteženo razporeditev športnih objektov po vsej državi, da se omogoči enakopraven dostop do športne infrastrukture za vse prebivalce in spodbudi telesno aktivnost ter zdrav način življenja. Na drugi strani pa je eden od ciljev te strategije ugotoviti, katerih objektov primanjkuje in kakšni naj bodo naslednji razvojni koraki na področju gradnje in vzdrževanja športne infrastrukture. Še posebej se bomo s to strategijo osredotočili na tekmovalni šport oziroma uporabnike športne infrastrukture.

Objektivni kazalec uporabnikov je evidenca kategoriziranih in registriranih športnikov, ki jo vodi Olimpijski komite Slovenije. Registriran športnik je vsak športnik, ki je nastopil vsaj na enem tekmovalnem uradnega tekmovalnega sistema panoge. Iz Evidence registriranih in kategoriziranih športnikov v Republiki Sloveniji, ki je eden od temeljnih dokumentov slovenskega športa, je mogoče razbrati športno panogo, društvo, panožno zvezo, občino in regijo vsakega posameznega športnika, kar s splošnim podatkom doda kvalitativno noto.

Na žalost kategorizacija statistično ne more biti vključena v analizo, saj večina društev nima kategoriziranih športnikov. Ker društvena dejavnost v športu ne zajema le registriranih športnikov (Zakon o športu, 32. člen določa, da je lahko registriran športnik samo športnik, ki je dopolnil 12 let, oziroma 10 let pri olimpijskih športnih disciplinah individualnih športnih panog), temveč je pomemben del programa dela športnih društev tudi animacijski program. Naša ocena piramidalnega sistema dela v društvih je, da je v animacijski program vključenih 30 % oseb, ki se v društvu ukvarjajo s športom in prav tako potrebujejo športne objekte. Ugotavljamo, da so v tej javni evidenci športniki, ki nastopajo v več panogah, a teh je manj kot 5 %. Ker smo obdelovali anonimne podatke, smo se odločili, da je za potrebe te strategije ta napaka dopustna.

6.4 ANALIZA AKTIVNOSTI V ŠPORTU PO TIPU ŠPORTNIH OBJEKTOV

Iz analize registriranih športnikov smo lahko izračunali, da je v slovenskih društvih povprečno 38 športnikov na društvo, 21 športnikov na športni objekt in 567 prebivalcev RS na en športni objekt. Ob dejstvu, da naj bi se več kot 50 % Slovencev občasno ukvarjalo s športom in podatek 21 športnikov na športni objekt, je lahko s površnim poznavanjem športa zavajajoč. Zato smo naredili analizo uporabe športnih objektov po tipu športnih objektov, na katerem poteka tekmovalni sistem. Športne panoge smo razdelili na tiste, kjer tekmovalni sistem poteka v: športnih dvoranah, enopanožnih športnih objektih (bazen, skakalnice, balinišče, ...) in na športne panoge, kje poteka tekmovalni sistem v naravnem okolju ali prometni infrastrukturi.

Priloga 1: Tabela s podatki o športnih dvoranah po regijah – Poglavje 2.1.1

Priloga 1: Tabela s podatki o športnih panogah, ki se odvijajo po dvoranah – Poglavje 2.1.2

Priloga 1: Tabela s podatki o športnih zvezah, ki tekmovalni sistem izvajajo v dvoranah – Poglavje 2.1.3

Priloga 1: Tabela s podatki o enopanožnih športnih objektih po regijah – Poglavlje 2.1.1

Priloga 1: Tabela s podatki o športnih panogah, ki se odvijajo na/v enopanožnih športnih objektih – Poglavlje 2.1.2

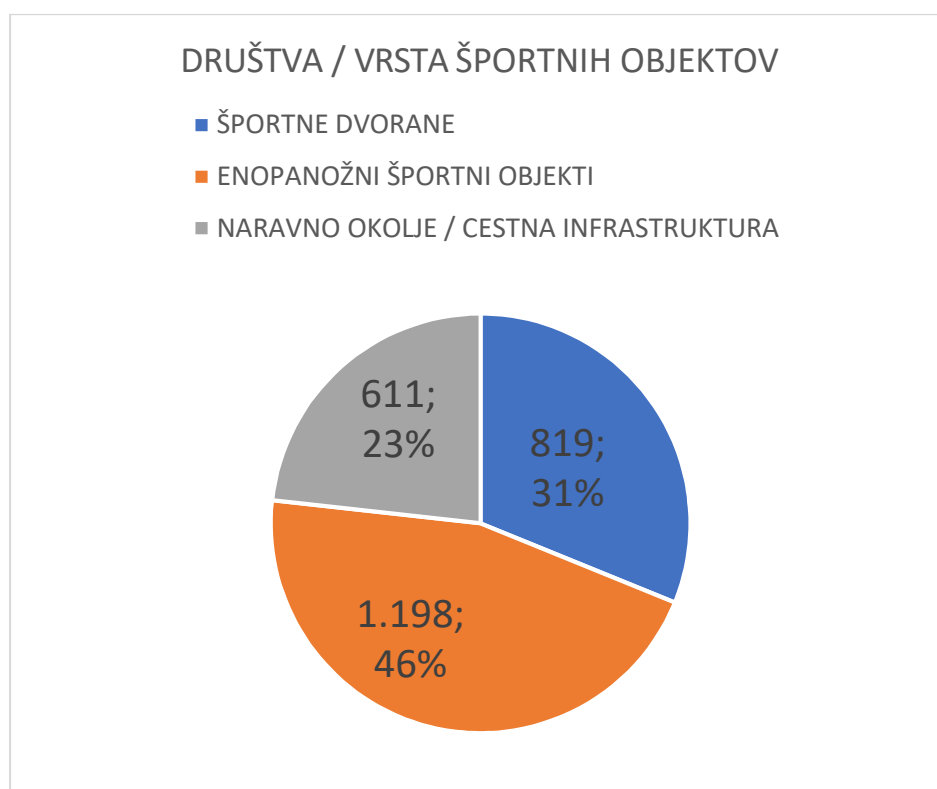
Priloga 1: Tabela s podatki o športnih zvezah, ki tekmovalni sistem izvajajo na/v enopanožnih športnih objektih – Poglavlje 2.1.3

Priloga 1: Tabela s podatki o športnih ki se odvijajo v naravnem okolju ali prometni infrastrukturi po regijah – Poglavlje 2.1.1

Priloga 1: Tabela s podatki o športnih panogah, ki se odvijajo v naravnem okolju ali prometni infrastrukturi – Poglavlje 2.1.2

Priloga 1: Tabela s podatki o športnih zvezah, ki tekmovalni sistem izvajajo v naravnem okolju ali prometni infrastrukturi – Poglavlje 2.1.3

	DRUŠTVA		VSI ŠPORTNIKI		ŠT. ŠPORTNIH PANOG	
	Število	%	Število	%	Število	%
ŠPORTNE DVORANE	819	31	36.713	44	35	26
ENOPANOŽNI ŠPORTNI OBJEKTI	1.198	46	39.632	48	65	48
NARAVNO OKOLJE / CESTNA INFRASTRUKTURA	611	23	7.047	8	36	26
SKUPAJ	2.628	100	83.392	100	136	100

Slika 8: Odstotek društev, ki za svojo aktivnost uporabljajo različne tipe športnih objektov

Največji delež športnikov se ukvarja s športom, ki izvaja tekmovalni sistem na enopanožnih športnih objektih, tesno jim sledijo športi v dvoranah, le 8% vseh slovenskih športnikov pa za izvedbo tekmovalnega sistema ne potrebuje športnega objekta, saj se odvija v naravnem okolju ali prometni infrastrukturi.

6.5 IZRAČUN RAZPOLOŽLJIVE IN POTREBNE ŠPORTNE INFRASTRUKTURE ZA TEKMOVALNI ŠPORT

Izračun razpoložljive športne infrastrukture temelji na sezonskosti športne panoge, ur obratovanja posameznega tipa športne infrastrukture na dan. Na drugi strani smo izračunali potrebe športnih panog na podlagi ekspertnega mnenja.

Upoštevali smo, da je v skupnem članstvu društva: 30% članov (starih do 12, let) v animacijskem obdobju, ki trenirajo 2 x tedensko 1 uro; 25 % članov v otroškem programu (12-15 let), ki trenira 4 krat na teden 1,5 ure na dan; 18 % članov v kadetskem programu (16-18 let), ki trenira 5 krat na teden 2 uri na dan; 15 % članov v mladinskem programu (18-20 let), ki trenira 6 krat na teden 2 uri na dan; 12 % članov v članskem programu (nad 20 let), ki trenira 7 krat na teden 2 uri na dan;

Poleg tega smo upoštevali dolžino tekmovalnega in prehodnega obdobja. Treningi pa se izvajajo v/na tekmovalnem panožnem objektu, v naravnem okolju, v prehodnem obdobju v dvorani in v fitnessu.

Podrobni izračuni za kolektivne in individualne panoge:

Priloga 1: Tabela s podatki – Izračun potrebne infrastrukture za individualne športe - Poglavlje 3

Priloga 1: Tabela s podatki – Izračun potrebne infrastrukture za kolektivne športe – Poglavlje 3.2

	Št. Objektov	ur na dan	število dni v letu	Št. ur na leto na en objekt	skupaj ur vsi objekti	ŠT društev	ŠT. Športnikov	Št ur vadbe na objektu	RAZLIKA
ATLETSKI STADION	24	10	180	1.800	43.200	64	3.773	77.359	-34.159
BALINIŠČE	191	8	180	1.440	275.040	53	586	34.980	240.060
BASEBALL	4	8	180	1.440	5.760	6	131	3.410	2.350
BAZEN letni	39	10	90	900	35.100	56	2.655	52.603	72.497
BAZEN pokriti	30	10	300	3.000	90.000				
BOWLING	5	8	300	2.400	12.000	11	163	7.904	4.097
DRSALIŠČE	7	10	180	1.800	12.600	23	1.193	17.600	-5.000
DRUGI OBJEKTI ZA ŠPORT IN REKREACIJO	40	8	180	1.440	57.600				57.600
ITNESS CENTER	54	10	300	3.000	162.000	9	100	5.940	-294.640
								294.640	
GOLF	4	8	180	1.440	5.760	15	195	9.900	-4.140
KAJAK-KANU CENTER	3	8	180	1.440	4.320	9	306	6.467	-2.147
KEGLIŠČE	41	8	300	2.400	98.400	57	1.075	36.795	61.605
KOLESARSKA PROGA	22	8	180	1.440	31.680	6	19	2.310	29.370
KONJENIŠTVO	16	8	180	1.440	23.040	54	657	35.394	-12.354
KOTALKALIŠČE	3	8	180	1.440	4.320	6	82	3.960	360
LETALIŠČE	3	8	180	1.440	4.320	15	57	5.775	-1.455
LOKOSTRELSKI POLIGON	5	8	180	1.440	7.200	29	663	36.850	-29.650
MOTOKROS STEZA	3	8	180	1.440	4.320	25	40	9.625	-5.305
NOGOMETNO IGRIŠČE	251	8	180	1.440	361.440	261	19.959	308.487	52.953
ODBOJKA NA MIVKI	45	8	180	1.440	64.800	18	264	22032	42.768

	Št. Objektov	ur na dan	število dni v letu	Št. ur na leto na en objekt	skupaj ur vsi objekti	ŠT društev	ŠT. Športnikov	Št ur vadbe na objektu	RAZLIKA
OTROŠKO IGRIŠČE	10	8	180	1.440	14.400				14.400
PLEZALIŠČE	15	8	180	1.440	21.600	60	1.434	43.110	-21.510
SANKALIŠČE	3	8	90	720	2.160	1	8	385	1.775
SKATE PARK	15	8	180	1.440	21.600	6	39	2.310	19.290
SMUČARSKA SKAKALNICA	35	8	250	2.000	70.000	23	621	20.761	49.240
SMUČARSKO TEKAŠKA PROGA	7	8	90	720	5.040	19	458	16.526	-11.486
SMUČIŠČE	17	8	30	240	4.080	61	855	35.585	-31.505
SQUASH	1	10	300	3.000	3.000	6	150	7.344	-4.344
STRELIŠČE	86	8	300	2.400	206.400	75	1.508	49.500	156.900
TENIS	164	10	180	1.800	295.200	62	1.105	44.547	250.653
VELODROM	1	10	300	3.000	3.000	11	216	7.260	-4.260
VESLAŠKI CENTERN	5	8	180	1.440	7.200				7.200
ZUNANJE IGRIŠČE	1635	8	180	1.440	2.354.400				2.354.400
DVORANA	291	10	300	3.000	873.000	819	36.713	1.464.763	167.838
ŠOLSKE TELOVADNICE	633	4	300	1.200	759.600				

V tabeli smo združili ugotovitve razpoložljive športne infrastrukture z izračuni potrebne športne infrastrukture za tekmovalni šport. Za tabelo zgoraj so uporabljena splošna normativi. V okviru strategije razvoja športne panoge in razvoja športnih objektov panoge je potrebno izdelati izračun potrebne infrastrukture, ki bo upošteval potrebe panoge in vse njene posebnosti pri načrtovanju športne vadbe in tekmovanj.

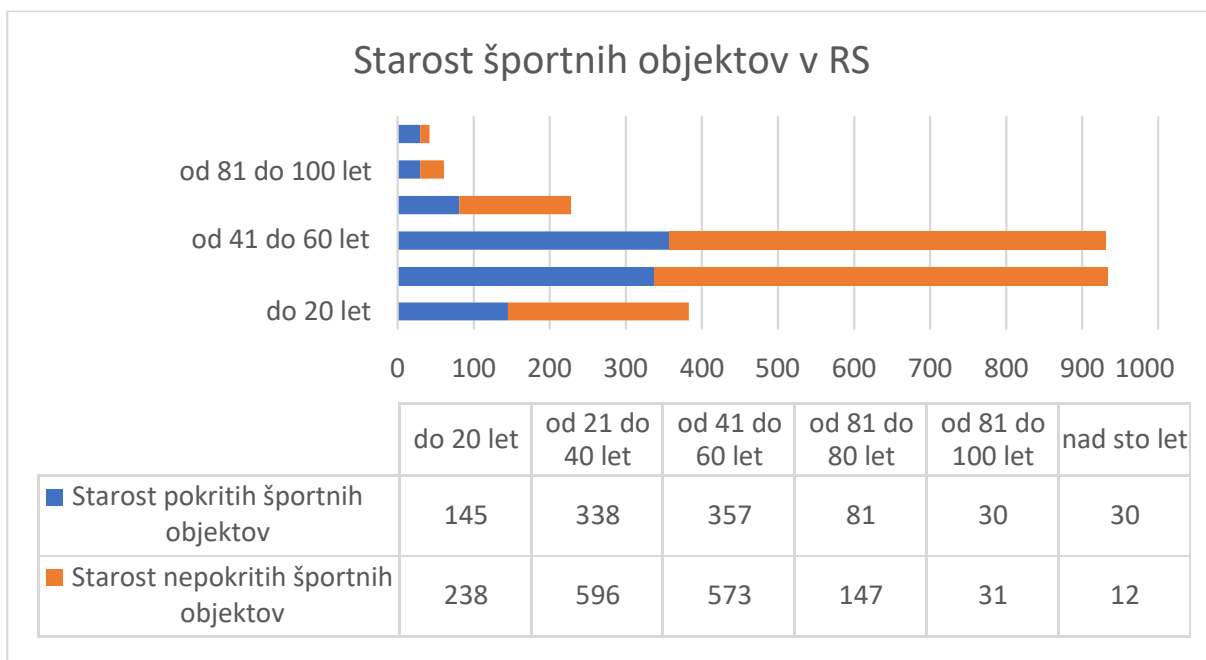
Priloga 4: Izhodišča za izračun uporabe športnega objekta za posamezno športno panogo

6.6 STAROST ŠPORTNIH OBJEKTOV

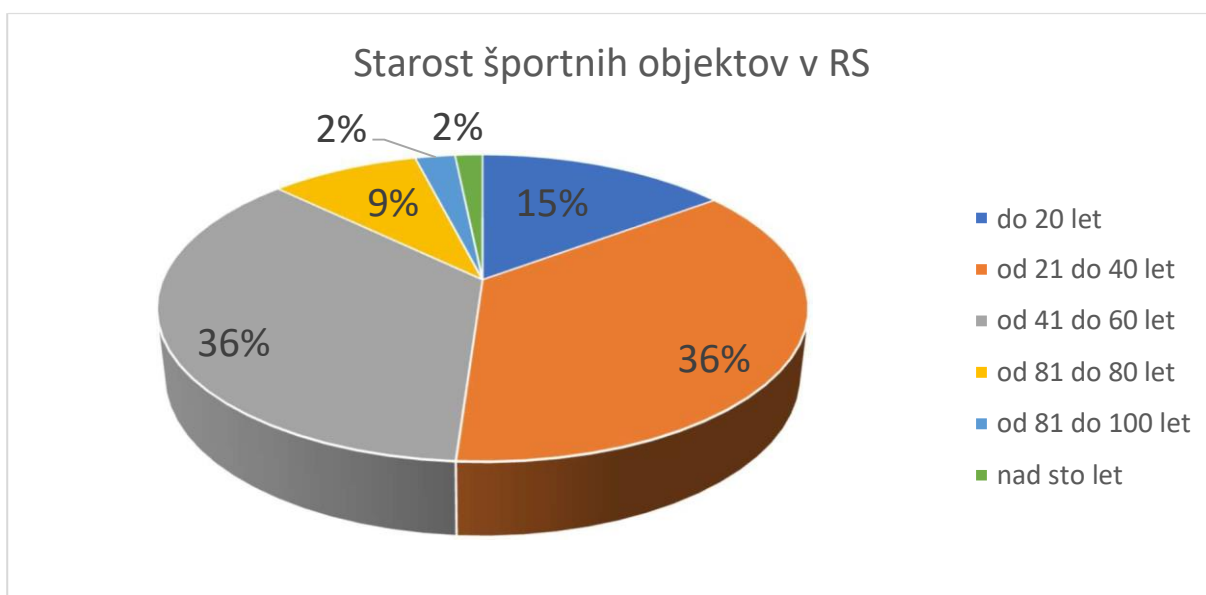
Analiza starosti športnih objektov nam omogoča vpogled v razvoj infrastrukture skozi čas ter razumevanje pomembnosti vzdrževanja in nadgradnje teh objektov. Objekti, ki so bili zgrajeni po osamosvojitvi, kaže na relativno novo infrastrukturo. Ta podatek nakazuje na pomembno vlaganje v športno infrastrukturo v zadnjih desetletjih, kar je lahko posledica prepoznavanja pomena športa za družbo ter investicij v športne dejavnosti in rekreacijo.

Na drugi strani je enak delež objektov zgrajen v različnih obdobjih naše zgodovine. Ta podatek kaže na kontinuiteto gradnje infrastrukture skozi različna zgodovinska obdobja, kar odraža stalno potrebo po športnih objektih in spreminjajoče se potrebe družbe. Zanimivo je, da je večina starejših objektov, zgrajenih po 2. svetovni vojni. To lahko odraža obdobje intenzivne urbanizacije in razvoja infrastrukture po vojni, ko so bile postavljene osnove številnih športnih objektov, ki so danes ključni del naše športne dediščine.

Celostna analiza starosti športnih objektov lahko tako ponudi dragocene vpoglede v preteklost, sedanje stanje in prihodnji razvoj športne infrastrukture, kar je ključno za načrtovanje strategij za njihovo vzdrževanje, nadgradnjo in ustrezno usmerjanje sredstev v prihodnosti.

Slika 9: Starost pokritih in nepokritih športnih objektov v Republiki Sloveniji.

Slika 10: Starost športnih objektov v Republiki Sloveniji.

Pomembno je upoštevati, da vsi objekti starejšega datuma, razen če so bili v preteklosti obnovljeni, potrebujejo statično prenovo. Ta ugotovitev poudarja pomen rednega vzdrževanja in posodabljanja infrastrukture, da se zagotovi varnost in funkcionalnost objektov ter njihova trajnostna uporaba v prihodnosti. Na podlagi te analize je ključno izvajati strategije vzdrževanja in obnove, ki upoštevajo starost in stanje objektov ter njihove specifične potrebe. Poleg tega je treba premisliti o nadgradnjah in novih investicijah, ki bodo dopolnjevale obstoječo infrastrukturo in zagotavljale ustrezne pogoje za razvoj športa in športnih dejavnosti v prihodnosti.

Zakon o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v republiki Sloveniji v letih od 2023 do 2030 predstavlja ključni okvir za vlaganje v športno infrastrukturo ter zagotavljanje

sredstev za njeno vzdrževanje in razvoj. Predpostavka, da se bo po tem obdobju zakon v približno enaki vsoti obnovil, kaže na kontinuiteto in dolgoročno predvidljivost financiranja v športnem sektorju. To je izjemno pomembno za stabilnost in trajnostno upravljanje športne infrastrukture, saj omogoča načrtovanje dolgoročnih strategij ter ustrezno upravljanje s sredstvi za vzdrževanje in nadgradnjo športnih objektov.

7 VIZIJA, POSLANSTVO IN CILJI RAZVOJA ŠPORTNE INFRASTRUKTURE

7.1 VIZIJA

Slovenija bo do leta 2033 zagotovila optimalno in vzdržno športno infrastrukturo, ki bo omogočala razvoj vseh nivojev šport. S tem bo na prebivalca države postala ena najbolj razvitih držav na področju športne infrastrukture.

7.2 POSLANSTVO

S stalnim razvojem športne infrastrukture omogočamo izvajanje vseh ključnih družbenih, ekonomskih in trajnostnih ciljev ter programov športnega udejstvovanja vseh generacij, tako športa za vse kot vrhunškega športa.

7.3 CILJI RAZVOJA ŠPORTNE INFRASTRUKTURE

Športna infrastruktura sodi v sklop materialnih pogojev za izvajanje športa in obstoj in razvoj športne panoge. Bodisi v športu, poslovnem svetu ali drugih področjih so materialni pogoji (infrastruktura, športna premo, tehnološka oprema, oprema za pripravo in vzdrževanje športnega objekta in druga sredstva), ki so potrebne za doseg ciljev. Z vidika ustrezne infrastrukture v športu pa lahko zasledujemo številne cilje, ki segajo preko neposrednih učinkov in dosežejo tudi t. i. multiplikativne učinke, kar pomeni, da njihov vpliv sega dlje od osnovnih ciljev.:

a) **Razvoj mladih talentov:** Športni objekti igrajo ključno vlogo pri razvoju mladih talentov v športu, saj zagotavljajo infrastrukturo in okolje, kjer se lahko mladi športniki učijo, trenirajo in tekmujejo. Pravilno zasnovani in opremljeni športni objekti lahko pomembno prispevajo k uspešnemu razvoju **Osnovni cilj:** Športni objekti omogočajo mladim športnikom, da razvijajo svoje talente in potencial ter napredujejo v svojih športnih karierah.

Multiplikativni učinki: Uspešni mladi športniki postanejo vzorniki, kar spodbuja druge mlade posameznike k vključevanju v šport in razvoju svojih talentov.

b) **Izvedba tekmovalnega sistema** Izvedba tekmovalnega sistema je ključna za organizacijo tekmovanj in športnih dogodkov ter za zagotavljanje poštenosti, konkurence in privlačnosti za udeležence in gledalce. Tekmovalni sistem vključuje pravila, formate in strukturo tekmovanj, ki omogočajo različne stopnje izziva in možnosti za športnike in gledalce.

Osnovni cilj: Organizacija pokalnih ali regijskih tekmovanj v športu spodbuja udeležence k pripravam in treningom, kar povečuje stopnjo telesne aktivnosti.

Multiplikativni učinki: Aktivno sodelovanje in uspehi mladega športnika na tekmovanjih so motivacijski vzvod, da mladi ljudje nadaljujejo s športno aktivnostjo tudi po koncu tekmovanja, kar vodi v bolj zdrav življenjski slog.

Ustrezni objekti spodbujajo skupnostno interakcijo članov društva in druženje staršev in drugih ljubiteljev športa.

Krepi se socialna kohezija, sodelovanje in raznolikost v skupnosti, kar lahko vodi do manjšega števila socialnih težav.

Krepitev identitete spodbuja pripadnost in ponos prebivalcev, kar vpliva na skupno kakovost življenja.

c) Izboljšanje zdravja:

Osnovni cilj: Ustrezni športni objekti spodbujajo ljudi k redni telesni aktivnosti, kar izboljšuje njihovo zdravje in dobro počutje.

Multiplikativni učinki: Z izboljšanjem zdravja se lahko zmanjša breme na zdravstvenem sistemu, kar pripomore k zmanjšanju zdravstvenih stroškov in boljšemu delovnemu produktu prebivalstva.

d) Povečanje športne infrastrukture: Povečanje števila športnih objektov, vzdrževanje obstoječega stanja in modernizacija obstoječih športnih objektov je ključno za spodbujanje športne dejavnosti, ohranjanje sistema in nadgradnja sistema v športu.

Osnovni cilj: Gradnja novih objektov ali izboljšava obstoječih športnih objektov razširi ali ohranja izbiro športnih dejavnosti.

Multiplikativni učinki: Večja izbira športnih dejavnosti lahko pritegne več ljudi, s čimer se povečuje splošna stopnja telesne aktivnosti.

e) Ustvarjanje delovnih mest.

Osnovni cilj: Gradnja, upravljanje in vzdrževanje objektov ustvarja delovna mesta v gradbeništvu, upravljanju, vzdrževanju in drugih sektorjih.

Multiplikativni učinki: Povečanje zaposlenosti ustvari številne multiplikativne učinke na gospodarstvo in družbo. Ti učinki se pojavljajo, ko se ustvari nova zaposlitev in se denar, ki ga zaposleni zaslužijo, začne krožiti skozi gospodarstvo, kar ustvarja dodatne pozitivne učinke.

f) Organizacija mednarodnih tekmovanj ki presega meje neposredne koristi na športnika: Mednarodna tekmovanja igrajo izjemno pomembno vlogo v športu in imajo številne pozitivne učinke na športnike, države ter splošno družbo. Istočasno so le mednarodna tekmovanja v individualnih športih medijsko prepoznana kot pomembna in se na teh tekmovanjih gradi identiteta športe panoge.

Osnovni cilji: Organizacija mednarodnih tekmovanj spodbuja tekmovalce k pripravam in treningom, kar povečuje stopnjo uspešnosti na mednarodnem nivoju.

Doseganje uspehov na mednarodnih tekmovanjih, še posebej na tekmovanjih ki so organizirana na domačih objektih lahko spodbuja državo in gospodarstvo k vlaganju v razvoj športa in infrastrukture potrebne za izvedbo mednarodnih tekmovanj, kar ima pozitiven vpliv na razvoj športa v državi.

Mednarodna tekmovanja pritegnejo veliko pozornost medijev, kar povečuje zanimanje ljudi za šport in spodbuja širšo javnost k spremljanju ter podpori športnikov.

Ostane prihodkov in televizijske pravice mednarodna tekmovanja so eden od stalnih virov prihodkov športne panoge.

Multiplikativni učinki: Aktivno sodelovanje in uspehi mladega športnika na tekmovanjih so motivacijski vzvod, da mladi ljudje nadaljujejo s športno aktivnostjo tudi po koncu tekmovanja, kar vodi v bolj zdrav življenjski slog.

Ustrezni objekti spodbujajo skupnostno interakcijo članov društva in druženje staršev in drugih ljubiteljev smučarskih športa.

Krepi se socialna kohezija, sodelovanje in raznolikost v skupnosti, kar lahko vodi do manjšega števila socialnih težav.

Krepitev nacionalne identitete spodbuja pripadnost in ponos prebivalcev, kar vpliva na skupno kakovost življenja.

Povečanje turizma in gospodarskega razvoja. Prisotnost privlačnih športnih objektov lahko privabi turiste, ki porabijo denar v lokalni ekonomiji. Povečanje turizma lahko prinese nove poslovne priložnosti, ustvari delovna mesta v gostinstvu, turizmu in trgovini ter prispeva k rasti gospodarstva.

Športni objekti omogočajo izboljšano družbeno vključenost in razvoj. Družbeni razvoj povečuje humani kapital in spodbuja socialno mobilnost, kar lahko pozitivno vpliva na celotno družbo.

Ikonični športni objekti lahko postanejo simboli lokalne skupnosti, regije ali države. Krepitev nacionalne identitete spodbuja pripadnost in ponos prebivalcev, kar vpliva na skupno kakovost življenja.

Za uresničevanje ciljev se spremlja naslednje kazalnike:

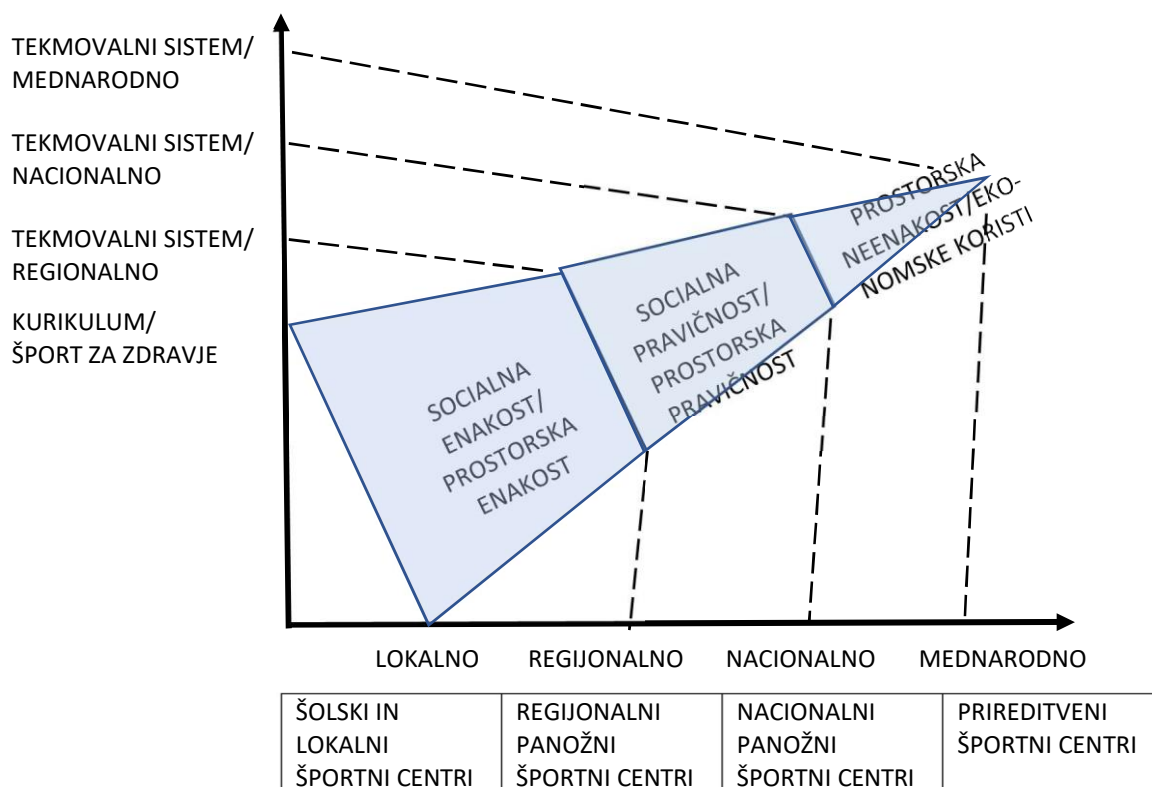
- Število poročil o sprejeti Mreže športnih objektov občin
- Število poročil o sprejeti Mreže športnih objektov panožnih zvez
- m² pokritih športnih površin
- m² odprtih športnih površin
- m² novih pokritih športnih površin
- m² novih odprtih športnih površin
- Število društev vključeno v tekmovalni šport
- Število vadečih v športnih objektih
- Število izvedenih tekmovanj v športnih objektih
- Število velikih mednarodnih tekmovanj

Vsi ti cilji in njihovi multiplikativni učinki kažejo, kako širok spekter pozitivnih vplivov imajo ustrezni športni objekti na družbo, gospodarstvo in posameznike. Vendar pa je pomembno poudariti, da kljub pomenu športnim objektom niso edini dejavnik za doseg uspeha. Tudi pravilno upravljanje, dobro načrtovanje, prilagodljivost, strokovnost, dobra komunikacija in angažiranost vključenih strani so ključnega pomena za uspeh. Športni objekti so temelj, vendar morajo biti podprti z ustreznimi pristopi in vodenjem.

8 IZHODIŠČA ZA UMESTITEV ŠPORTNEGA OBJEKTA V MREŽO ŠPORTNIH OBJEKTOV

Povezovanje kriterijev in ukrepov za doseganje trajnostnega prostorskega razvoja športne infrastrukture v širšem slovenskem prostoru z upoštevanjem socialne in prostorske enakosti na osnovi prostorskega razvoja občin ali naselij v večjih mestih je ključno. Socialna in prostorska enakost sta

povezani s standardi in normativi zagotavljanja šolskega športnega prostora (650 telovadnic in dvoran) na eni strani ter družbeno odgovornostjo zagotavljanja dostopnih športnih površin, ki se najbolj odražajo v več kot 1500 igriščih, ki se nahajajo ob šolah in krajevnih skupnostih ter služijo predvsem lokalnemu prebivalstvu, saj za tekmovalni šport običajno niso primerna. Za področje tekmovalnega športa je ključno vzpostaviti odnos med socialno pravičnostjo in prostorsko pravičnostjo, kar pomeni, da lokalna skupnost razvija športni prostor, ki omogoča vadbo in sodelovanje v tekmovalnih sistemih športnih panog skladno z razvitostjo panoge (število tekmovalcev, število trenerjev, uspešnost na tekmovanjih). Ker otroci, ki se ukvarjajo s športom, prehajajo meje občin, da bi se lahko ukvarjali z izbrano športno panogo, financiranje dejavnosti in športne infrastrukture pa zagotavlja domicilna občina sedeža društva, takšen način delovanja posega v regionalno razsežnost. Razvoj tekmovalnega sistema in uspešnost tekmovalcev v mednarodnem merilu sta pomembna dejavnika, ki vplivata na zahteve športne panoge. Tako na nacionalni ravni prihaja do neenakosti med športnimi panogami, pri čemer nekatere športne panoge uspejo z organizacijo velikih športnih tekmovanj ustvarjati finančne in ekonomske koristi. Z vzpostavitvijo nacionalnih panožnih športnih centrov in prireditvenih športnih centrov ter organizacijo velikih športnih prireditev se športni interes prepleta s turističnim interesom, kar lahko prinese tudi pomembne gospodarske koristi. S tem se spodbuja tudi razvoj športnega turizma ter promocija Slovenije kot destinacije za športne prireditve in aktivnosti.

Slika 2: Umeščenost dejavnosti v slovenski športni prostor, ob upoštevanju vrednostnega sistema.

8.1 SOCIALNA ENAKOST/PROSTORSKA ENAKOST

Športna vadba v okviru vzgojno izobraževalnega programa in razširjenega kurikulumu – interesni program se odvija v osnovnih in srednjih šolah.

Šole in fakultete imajo ključno vlogo pri zagotavljanju dobre športne infrastrukture za svoje učence in študente. Kot del obveznega vzgojno-izobraževalnega procesa je športna vzgoja pomemben element,

ki ga je treba upoštevati v učnem načrtu. Šole imajo dolžnost zagotoviti ustrezen prostor in opremo za izvajanje športnih aktivnosti ter organizirati interesne dejavnosti, ki omogočajo otrokom in mladostnikom, da razvijajo svoje športne spretnosti in interese. Zagotavljanje enakih možnosti za vse učence je ključnega pomena, zato je naloga lokalnih skupnosti in države, da podprejo šole pri zagotavljanju ustrezne športne infrastrukture v okviru šolskih zgradb. To bo omogočilo, da bo šport dostopen in dostopen vsem otrokom, ne glede na njihove osebne okoliščine. To lahko vključuje subvencionirane ali brezplačne športne programe, dostopne športne objekte in promocijo športa v manj privilegiranih skupnostih. Poleg športnih dvoran, igrišč in opreme za izvajanje kurikuluma v ta sklop socialne in prostorske enakosti sodi tudi mreža plavalnih bazenov za učenje plavanja. Poleg mnogih športnih, bioloških in zdravstvenih vidikov, ki jih ima plavanje je z vidika kurikuluma najpomembnejši varnostni vidik – preprečevanje utopitev.

Merila za minimalne standarde v šolskem prostoru določa Ministrstvo pristojno za izobraževanje.

Mreža bazenov za plavalno opismenjevanje sloni na oddaljenosti bazena od šole, ki ne sme biti daljše kot 45 minut vožnje z avtobusom. To pomeni, da morajo nekateri učenci za doseg ciljev s področja plavalnega znanja, prestopiti občinske meje – regionalna pokritost.

8.2 SOCIALNA PRAVIČNOST/PROSTORSKA PRAVIČNOST

Socialna pravičnost in prostorska pravičnost se odvija na področju množičnega športa in na področju tekmovalnega športa. Prostorska pravičnost se nanaša na zagotavljanje enakomerne razporeditve športne infrastrukture in objektov v skladu z geografskimi potrebami in dostopnostjo. To pomeni, da bi morale biti športne objekte dostopne vsem prebivalcem, ne glede na to, ali živijo v mestnih središčih ali podeželskih območjih. Poleg lokalne pokritosti športne infrastrukture, je pomembno celovitost mreže športnih objektov za posamezne športne panoge mogoče zagotoviti na regionalnem nivoju.

Da bi posamezno športno društvo ali panoga bila upravičena do pravične zagotovitve športnih objektov je ključno, da izpolnjuje določena merila, ki zagotavljajo, da se športna infrastruktura enakomerno in učinkovito razporeja. Pomembno je, da so športne dejavnosti cenovno dostopne za vse prebivalce, ne glede na njihove okoliščine. To lahko vključuje subvencionirane ali brezplačne športne programe, dostopne športne objekte in promocijo športa v manj privilegiranih skupnostih. Prostorska pravičnost pa se nanaša na zagotavljanje enakomerne razporeditve športne infrastrukture in objektov v skladu z geografskimi potrebami in dostopnostjo. To pomeni, da bi morale biti športne objekte dostopne vsem prebivalcem, ne glede na to, ali živijo v mestnih središčih ali podeželskih območjih.

Prosti čas in množični šport sta ključna dejavnika za oblikovanje bolj zdrave, srečnejše in produktivnejše družbe. Športne dejavnosti ne le prispevajo k izboljšanju fizičnega zdravja posameznikov, temveč tudi k razvoju številnih spretnosti in sposobnosti, ki pomembno vplivajo na njihovo celotno dobro počutje. Zdravstveno stanje delovne sile je postalo ključno vprašanje v sodobnih gospodarstvih. Raziskave nedvoumno kažejo, da so fizično aktivni posamezniki bolj uspešni in učinkoviti pri svojem delu ter manj dovzetni za bolniški dopust. Zato je investiranje v športno infrastrukturo in spodbujanje telesne dejavnosti med delovno silo naložba v prihodnost, saj lahko prispeva k zmanjšanju stroškov zdravstvenega varstva in izboljšanju produktivnosti.

Zagotavljanje ustrezne športne infrastrukture je ključno za spodbujanje telesne aktivnosti in športnega udejstvovanja. Lokalna skupnost, športna društva, podjetja in vlada imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju raznolikih možnosti za športne dejavnosti in dostop do športnih objektov. Investicije v športno infrastrukturo ne le spodbujajo zdrav način življenja, temveč tudi prispevajo k gospodarskemu razvoju in družbeni povezanosti.

Šport otrok in mladine usmerjen v kakovostni in vrhunski šport ter kakovostni šport je vpet v nacionalni tekmovalni sistem posamezne športne panoge in v glavnini v lokalno okolje. Ta segment športa se odvija v sklopu društev in le v redkih primerih v sklopu panožnih športnih šol/panožnih športnih centrov.

Aktivnosti, ki potekajo v športnih društvih, imajo ključno vlogo pri podpori razvoja športnikov na vseh ravneh. Športna društva pogosto delujejo kot temelj lokalnih športnih skupnosti in so ključnega pomena pri zagotavljanju športnih aktivnosti ter infrastrukture na lokalni ravni. V športnih društvih se izvajajo treningi, tekmovanja in drugi programi, ki omogočajo mladim športnikom, da razvijejo svoje talente in spretnosti. Poleg tega športna društva nudijo tudi podporo in mentorstvo športnikom v vseh fazah njihovega razvoja, kar je ključnega pomena za njihov napredek.

Zato je pomembno, da se pri načrtovanju in izvajanju športnih politik in programov upošteva tudi vloga in potrebe športnih društev. Sodelovanje med društvi, lokalnimi skupnostmi, nacionalnimi športnimi organizacijami in drugimi deležniki je ključno za ustvarjanje ugodnega okolja za razvoj športa in podporo športnikom na njihovi športni poti.

Coubertinova teza o tem, da se iz stotih, ki se ukvarjajo s športom, deset lahko razvije v vrhunske tekmovalce, resnično ponuja izhodišče za razmislek o tem, kako podpreti potencialne talente in omogočiti njihov razvoj. Ključnega pomena je vzpostaviti ustrezne strukture in pogoje, ki bodo omogočili mladim športnikom, da dosežejo svoj polni potencial. Vprašanje, kako zagotoviti, da se sto tekmovalcev udeleži članskih tekmovanj, je v resnici izziv za večino športnih panog, zlasti zunaj profesionalnega športa. Razvoj športa se dogaja s hitrostjo, ki zahteva nenehno prilagajanje in izboljševanje pogojev in metod treninga ter infrastrukture.

Zgodnja selekcija in poudarek na rezultatu na velikih tekmovanjih lahko vodita k izgubi potencialnih talentov, ki še niso dosegli svoje polne tekmovalne zrelosti. Zato je pomembno, da se ustvari okolje, ki omogoča dolgoročen razvoj športnikov in jim omogoča, da vztrajajo na svoji športni poti do polne tekmovalne zrelosti. Oblikovanje panožnih športnih centrov za posamezne športne panoge lahko pomaga vzpostaviti pogoje za dolgoročni razvoj športnikov. Poleg tega je pomembno preučiti sisteme delovanja po svetu in se osredotočiti na uspešnost v mladinskih kategorijah, ki lahko služijo kot pokazatelj uspešnosti sistema.

Organiziranost in organizacija sta ključnega pomena za napredek v športu. Potrebno je prepoznati, da produktivno treniranje ni mogoče brez ustrezne infrastrukture in podpore. Zagotavljanje teh pogojev zahteva sodelovanje različnih institucij, strokovnjakov in deležnikov v športnem sistemu. Razumevanje in analiza teh vidikov lahko prispevata k boljšemu razumevanju in izboljšanju športnih sistemov, kar lahko na koncu vodi k večjemu uspehu in razvoju športa na vseh ravneh.

Uspešen sistem, za posamezno športno panogo, temelji na:

1. široki bazi tekmovalcev
2. kakovostnem trenažnem procesu
3. ustreznem sistemu tekmovanj
- 4. ustreznih objektih**
5. in materialnih pogojih

8.3 PROSTORSKA NEENAKOST/EKONOMSKE KORISTI

Prostorska neenakost/ekonomske koristi je povezana z vrhunskim športom in vrhunskimi dogodki na področju športa. Da bi posamezna športna panoga ali panožna zveza (v kolektivnih športih tudi društvo) bila upravičena do zagotovitve športnih objektov je ključno, da izpolnjuje določena merila, ki

zagotavljajo, da se športna infrastruktura učinkovito upravlja. Pomembno je, da so športni objekti cenovno dostopne za športe in športnike, ki tekmujejo in dosegajo vrhunske rezultate na tekmovanjih najvišjega razreda. Poleg tega v ta segment sodijo športni dogodki, ki privabijo večje število gledalcev iz domovine in tujine in s tem ustvarjajo ekonomske koristi.

Ko se pogovarjamo o uspešnih investicijah v športno infrastrukturo po vsem svetu, opažamo, da so ključ do njihovega uspeha dobro načrtovani projekti, ki že v zgodnjih fazah razvoja predvidijo možnost ustvarjanja prihodkov po dokončanju gradnje in velikih tekmovanj. Ti projekti niso le gradbeno-športne naloge, temveč postanejo pomembni del identitete mesta, pogosto postanejo turistične znamenitosti in prispevajo k razvoju lokalne skupnosti. Pomembno je, da se pri načrtovanju investicij izognemo gradnji nepotrebnih objektov zgolj za enkratne športne prireditve. Namesto tega se osredotočimo na večnamensko uporabnost objektov, ki lahko gostijo različne dogodke, športne in kulturne prireditve ter s tem postanejo trajnostna naložba v razvoj in kakovost življenja v skupnosti.

V literaturi se pogosto obravnava tudi negativne vidike izgradnje športnih objektov in organizacije velikih športnih prireditev. Baade in Matheson (2016) sta pod drobnogled vzela smiselnost organiziranja olimpijskih iger. Poudarjata, da se ocene stroškov in koristi pogosto prilagodijo, da bi pridobili naklonjenost javnosti in politično podporo. Velikokrat se zgodi, da gostiteljem olimpijskih iger ostanejo športni objekti, ki imajo po koncu iger le malo uporabnosti, kar privede do velikih dolgoročnih stroškov za vzdrževanje. Zimbalist (2015), ki tudi kritično obravnava organizacijo olimpijskih iger, opozarja, da mora gostitelj kriti celoten strošek gradnje, vključno s stadioni in spremljajočo infrastrukturo. Siegfried in Zimbalist (2000) se sprašujeta, ali novi objekti dejansko spodbujajo gospodarski razvoj in ali imajo lokalni prebivalci dovolj koristi od teh naložb, da bi bile upravičene. Ugotavljata, da bi bilo morda manjšo število objektov zgrajenih, če bi bila finančna odgovornost za nove objekte prepuščena zgolj zasebnikom, kot so lastniki ekip ali drugi zasebni vlagatelji.

Kot primer rentabilnih športnih objektov se pogosto omenjajo turistično izpostavljeni kraji, med katerimi izstopajo Noucamp, Allianz Arena, Wembly in v Sloveniji Stožice, Planica. Ti objekti niso zgolj arhitekturne znamenitosti, temveč so postali središča športnih dogodkov in pomembne točke turističnih potovanj, ki vsako leto pritegnejo množice obiskovalcev. Kot primer dobre prakse uspeha v tem kontekstu predstavlja Olimpijski park v Sydneyu. Sprva je bil park označen kot drag in potencialno neuspešen projekt. Vendar pa se je sčasoma preobrazil v ponos mesta, ki zdaj predstavlja vitalno poslovno, zabavno in športno središče. Zaposluje več kot 10.000 ljudi ter vsako leto privabi več kot 10 milijonov obiskovalcev. Po končanih olimpijskih igrah je park postal pomembna športna dediščina, ki ima ključno vlogo pri prepoznavnosti in razvoju mesta (Sydney Olympic Park, b.d.).

9 OPREDELITEV ŠPORTNIH CENTROV

Po 67. členu Zakona o športu²⁶ so športni objekti in površine za šport v naravi: športni centri, športni objekti, vadbeni prostori, vadbene površine ter površine za šport v naravi. Športni objekt je stavba, ki je namenjena izvajanju športne dejavnosti in vključuje en ali več vadbenih površin, s spremljajočimi prostori in prostorom za obiskovalce.

Športna infrastruktura, je lahko v naravnem okolju ali grajenem okolju. Nadalje razvije, da športno infrastrukturo sestavljajo pokrite in nepokrite športne površine ter posebni športni objekti. V grajeno okolje uvršča pokrite športne površine, namenjene različnim športnim panogam, na katerih se lahko odvijajo tudi športne prireditve, tekmovanja ali rekreativne športne dejavnosti. To so: bazenski

²⁶Zakon o športu (Uradni list RS, št. 29/17, 21/18)

kompleksi, pokrita teniška igrišča, športne in atletske dvorane, drsališča, plesne dvorane ter telovadnice ob šolskih objektih²⁷.

Športne objekte delimo tudi na: Športne objekte mednarodnega pomena: to so športni objekti, v katerih je možna organizacija tekmovanj na ravni evropskih in svetovnih prvenstev ter olimpijskih iger, za eno ali več športnih panog; Športne objekte državnega pomena: to so športni objekti, kjer se lahko organizira tekmovanje na ravni državnega prvenstva, mednarodnih klubskih tekmovanj in tekmovanj 1. lige. Objekti se oblikujejo glede na število prebivalcev, športno tradicijo, geografske pogoje in druge regionalne povezave; Športni objekti lokalnega pomena: objekti lokalnega pomena morajo zagotavljati minimalni standard za uresničevanje javnega interesa v športu. Z mrežo športnih objektov v šolskem sistemu ter z zagotavljanjem potreb za primerno raven in vrsto tekmovalnega športa, se hkrati omogoči prostor za izvajanje letnih programov, ki se v večini primerov odvijajo v javnih športnih objektih, so pa tudi izjeme.²⁸

Jurak in drugi (2012) razvrščajo športne objekte na objekte, ki so namenjeni programov vzgoje in izobraževanja (športne dvorane, zunanja igrišča), objekte za kakovostni in vrhunski šport, objekte za športno rekreacijo in prireditvene športne objekte²⁹.

Leskovec (1991) loči športne objekte na umetno grajene in naravne športne objekte, ter glede na lastništvo na objekte v javni lasti in objekte v zasebni lasti³⁰.

Po 70. členu Zakona o športu iz leta 1998 je opredeljeno, da se javni športni objekti uporabljajo v javno dobro in morajo biti na voljo vsem pod enakimi pogoji³¹.

OKS je leta 2010 izdal »Pogoji, merila in postopek za pridobitev licence za panožne športne centre« v katerih razvrsti športne centre na: Olimpijski športni center - Olimpijski športni center predstavlja glede na pogoje, ki jih mora zagotavljati, najvišjo stopnjo v mreži panožnih centrov in obenem najvišji standard. V olimpijskem športnem centru naj bi se v največji meri odvijali programi vrhunškega športa – priprave, merjenja, sestanki strokovnih ekip, strokovni seminarji, tudi tekmovanja ipd; Nacionalni panožni športni center - Nacionalni panožni športni center predstavlja glede na pogoje, ki jih mora zagotavljati, drugo stopnjo na nacionalni ravni. V nacionalnih panožnih centrih naj bi se odvijali predvsem programi specifično vezani na vsebinsko sorodne panoge. To ne pomeni, da centrov ne bi mogle uporabljati tudi druge panoge, ki lahko njihovo ponudbo vključujejo v svoje programe kot dopolnilno dejavnost (npr. NPŠC za zimske panoge vključen v programe zimske priprave letnih panog ipd.); Regijski in občinski panožni športni center - Za tretji nivo panožnih centrov je poleg drugačnih standardov pomembna predvsem lokacija. Glede na organiziranost in lokacijo športnih centrov so ločeni regijski in občinski panožni športni centri³².

V skladu z izhodišči Zakona o športu, Strategijo slovenskega turizma 2022-2028, bomo za potrebe tega dokumenta športne objekte in centre razdelili v naslednje sklope:

- Nacionalni prireditveni center
- Državni panožni center

---

²⁷ Hren, T. in Gerlovič, D. (2008). Upravljanje, vzdrževanje športne infrastrukture, investicije v športno infrastrukturo

²⁸ Grujić S., (2023). Šport v številkah. Pregled športa v Republiki Sloveniji v obdobju od leta 2018 do 2023.

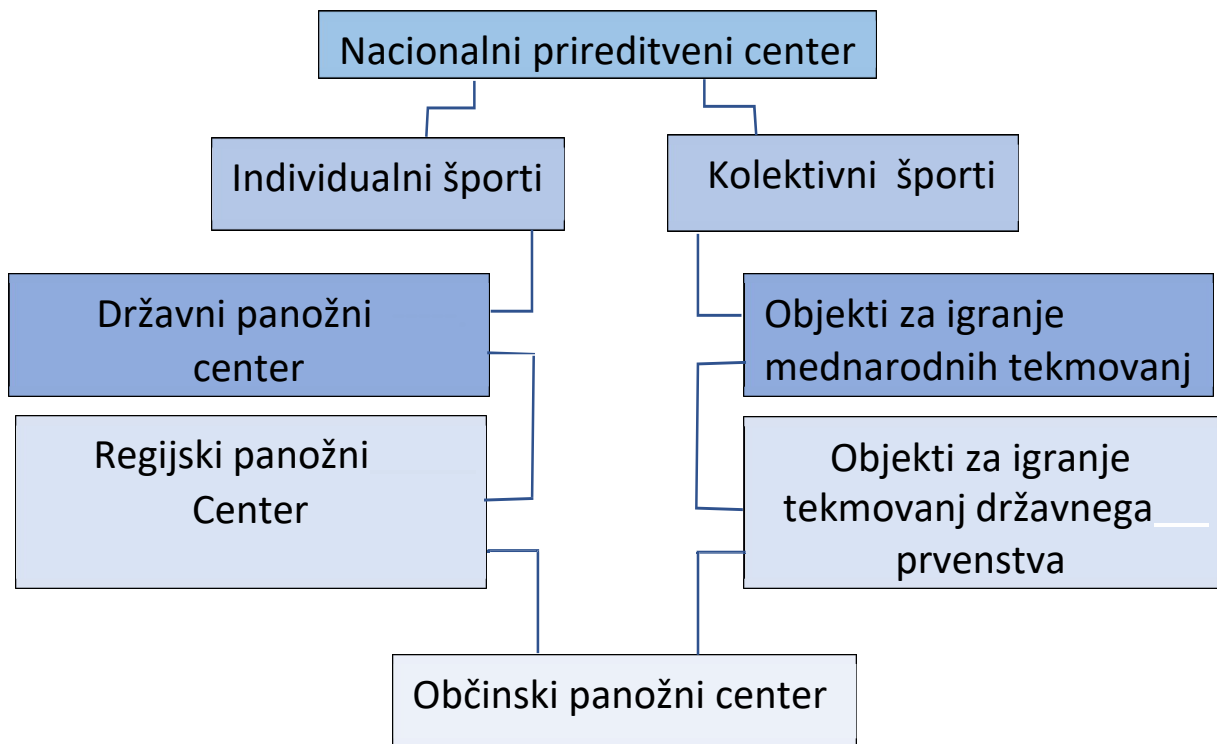
²⁹ Jurak G., Kolar E., Kovač M. in Bednarik J. (2012). Management športnih objektov.

³⁰ 58. Leskovec, B. (1991). Raziskava razvoja telesnokulturnih objektov na Slovenskem (doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za arhitekturo.

³¹ Zakon o športu, Uradni list RS, št. 22/98

³² <https://www.olympic.si/sporniki/olimpijski-strokovni-center/sportni-centri>

- Regijski panožni center
- Občinski panožni center
- Šolske dvorane in telovadnice
- Drugi športni objekti za rekreacijo

Slika 11: Ureditev športnih centrov v RS

9.1 NACIONALNI PRIREDITVENI CENTER

Pridobitev statusa nacionalnega prireditvenega centra, je povezana z organizacijo tekmovanj v izbrani panogi na najvišjem nivoju kot je svetovni pokal ali svetovno prvenstvo. Nacionalni prireditveni center zahteva več dejavnikov in pogojev:

- Normativna izgradnja: Prireditveni center mora izpolnjevati pogoje, ki jih zahteva mednarodna panožna zveza za izvedbo svetovnega pokala.
- Velikost in zmogljivost: Prireditveni center mora imeti veliko zmogljivost za sprejemanje velikega števila obiskovalcev. To vključuje ustrezno število sedežev ali stojišč (stalne aličasne narave), prostora za prireditev in druge potrebne infrastrukture.
- Promocijska vrednost: Center mora s svojim ravnanjem ustvarjati dodano vrednost za športno panogo: promocija športne panoge, povečanje produktne vrednosti panoge, ustvarjati prepoznavnost kraja in države.
- Prihodkovna naravnost: Center oziroma organizator tekmovanja, ki v centru organizira velika mednarodna tekmovanja mora ustvarjati presežek prihodkov nad odhodki, poleg tega pa mora odvesti del TV pravic. Sredstva od TV pravic in presežek prihodkov nad odhodki sta finančna vira športne panoge.

- e) Multiplikativnost centra: izvedba mednarodnih tekmovanj ima pozitivne učinke na gospodarstvo in prihodek države skozi DDV. Povečana poraba turistov in obiskovalcev na lokalni ravni povečuje davčne prihodke ter omogoča financiranje infrastrukturnih projektov in storitev. Vse to kaže, da nacionalni prireditveni centri lahko pomembno prispevajo k gospodarskemu razvoju tako na lokalni kot tudi na širši ravni.
- f) Izkušeno osebje: Center mora imeti usposobljeno osebje za upravljanje centra in dogodkov, varnost, gostinstvo in druge potrebne vidike.
- g) Tehnična opremljenost: Center mora biti tehnično opremljen za izvajanje različnih dogodkov.
- h) Stalnost in zgodovina uspešnih dogodkov: Center mora imeti zgodovino uspešnega izvajanja različnih dogodkov, kar dokazuje njegovo zmožnost za organizacijo in izvedbo visokokakovostnih prireditev.
- i) Podpora lokalnih oblasti: Pridobitev statusa nacionalnega prireditvenega centra zahteva tudi podporo lokalnih oblasti, ki lahko pomagajo pri pridobivanju potrebnih dovoljenj, finančni podpori in drugih administrativnih zadevah.
- j) Več namenskost: Prireditveni center mora biti sposoben gostiti različne vrste dogodkov, poleg tekmovanja v izbrani športni panogi še: koncerti, konference, razstave itd. Več namenskost je ključna za privabljanje različnih vrst občinstva.
- k) Varstvo okolja in infrastruktura: Pridobitev statusa nacionalni prireditvenega centra zahteva tudi skladnost s standardi varstva okolja, kot tudi ustrezno infrastrukturo za obiskovalce, kot so parkirišča, javni prevoz in nastanitvene možnosti.

Pomembno je poudariti, da so lahko pogoji za pridobitev statusa nacionalnega prireditvenega centra za izbrano športno panogo različni glede na vrsto tekmovanja in kakšne tržne zakonitosti veljajo za to tekmovanje. Glede na to, da se panožne zveze prizadeva, da vsako leto organizira mednarodna tekmovanja za izbrane športne panoge in da strošek organizacije tekmovanja ne sme posegati v proračun za priprave športnikov, je v izhodišču potrebno upoštevati, da ima vsak center svoje edinstvene lastnosti in zahteve, ki jih je treba izpolniti.

Pred podelitvijo statusa je ključno izdelati analizo stroškov in koristi (CBA), ki temelji na izhodiščih, navedenih v prilogi 3 »Izhodišča za analizo športne infrastrukture v Sloveniji ter priročnik za pripravo analize stroškov in koristi investicijskih vlaganj v športno infrastrukturo«. Rezultati analize morajo jasno prikazati, da je center finančno nevtralen in ekonomsko uspešen. To pomeni, da prihodki, ki jih pričakujemo od centra, prevladujejo nad stroški vzpostavitve, obratovanja in vzdrževanja objekta. Z vidika ekonomske uspešnosti pa je potrebno upoštevati tudi druge koristi, ki jih prinaša center, kot so izboljšanje zdravja in kakovosti življenja prebivalcev, razvoj športa v regiji, povečanje turističnih obiskov, ustvarjanje delovnih mest ter dvig družbenega in gospodarskega stanja lokalne skupnosti. Takšna analiza omogoča celovito presojo smiselnosti investicije v športno infrastrukturo.

Status nacionalnega prireditvenega centra podeli nacionalna panožna zveza z vsakoletno kandidaturo in izvedbe mednarodnih tekmovanje potrdi pa Ministrstvo pristojno za šport.

9.2 DRŽAVNI PANOŽNI CENTER / OBJEKTI ZA IGRANJE MEDNARODNIH TEKMOVANJ

Temelj vrhunškega športa je šport mladih. Pri tem mislimo na športni trening otrok in mladine usmerjene v kakovosti šport (športniki v srednješolskem obdobju). Proces treninga mladih je neposredno povezan s šolskim sistemom. V kolikor niso urejeni odnosi med treningom in izobraževanjem je dejansko nemogoče pričakovati rezultate tako na eni kot na drugi strani.

V preteklosti so v vzhodnoevropskih državah, kot so Nemška demokratična republika (Vzhodna Nemčija), Češkoslovaška (danes Češka in Slovaška) ter Sovjetska zveza, zelo uspešni v nekaterih športnih

panogah. Te države so imele športne centre, kjer so mlade športnike usposabljali in pripravljali na vrhunske rezultate. Takšni centri so omogočili razvoj športnikov in zagotovili infrastrukturo ter strokovno usposobljene trenerje. V teh centrih so ti športniki enostavno lahko trenirali več in bolje kot njihovi vrstniki iz Slovenije. Vendar pa so se družbene razmere v teh državah po koncu Hladne vojne in padcu železne zavese močno spremenile. Nekatere od teh držav so prešle na demokratične sisteme in tržno gospodarstvo, kar je prineslo spremembe tudi v financiranju in prioritetah športa.

Res je, da so se vzhodnoevropski modeli usposabljanja športnikov v mnogih športih razlikovali od zahodnih modelov. Vzhodnoevropske države, kot je omenjeno zgoraj, so svoje športnike usposabljele v specializiranih športnih centrih, kjer je bil šport v ospredju, ostale komponente družbenega življenja pa so bile zapostavljene.

Na temelju dognanj vzhodnoevropskih centrov, so države na zahodu začele ustanavljati panožne centre (Avstrijci leta 1972 ustanovili specialistično gimnazijo za smučanje, in seveda tudi smučarske skoke v Stamsu). Ni nam znano ali so se za ta korak odločili zaradi Olimpijskih iger v Innsbrucku 1976 (Karel Schnabl in Toni Innauer sta bila gojenca gimnazije v Stamsu in dobitnika olimpijskih odličij v Innsbrucku 1976), vsekakor pa je ta odločitev močno spremenila avstrijski smučarski šport. Potrditev, da je bila Avstrijska odločitev pravilna lahko potrdijo številna kopiranja, začenši Zahodni Nemci, Finci, Japonci, Slovenci in nazadnje Norvežani in Poljaki.

Bistvena razlika od vzhodno evropskega modela je bila, da se je šport podredil izobraževalnemu sistemu. Da so k izobraževalni instituciji dogradili športne objekte in spremljevalne objekte, ki so nujni za celostni razvoj športnika. S tem korakom so posegli v ključno obdobje razvoja športnikov, v obdobje ko se mora mlada oseba odločiti ali za šport ali izobraževanje in s tem poklic. Avstrijski pristop je res spremenil skakalni svet in prispevalo k razvoju športa. Omogočilo je mladim športnikom, da se razvijajo v skladu s strokovnimi smernicami in imajo dostop do kakovostnih trenerjev in **infrastrukture**, kar je bistveno za njihov celostni razvoj in uspeh na mednarodni ravni.

Tudi v Sloveniji so družbene razmere omogočile spremembe, ki temeljijo na organizacijskih vidikih, ki omogočajo, da generacije izredno nadarjenih športnikov uspešno zaključijo izobraževanje ter pri tem združujejo športno dejavnost. Ena od možnosti je ustanavljanje športnih oddelkov ki so povezani s panožnimi športnimi šolami. Način dela v panožnih športnih šolah bi moral biti zasnovan na temeljih maksimalno racionalne organizacije, kar bi omogočili, da bi učinkovito in hkrati humano sledili logiki razvoja posameznih faz treniranja mladih športnikov. Ob postopnem oblikovanju omenjenega procesa je poleg ozko športno usmerjenih ciljev enakovredno poudarjen celosten biopsihosocialni razvoj mladega človeka. Prožna povezanost takšnega načina dela s šolskimi zahtevami omogoča, da bodo mladi športniki končali šolanje, ter si ob koncu športne kariere pridobili poklic in zaposlitev.

Zato je nujno, da se v sistem delovanja športne panoge umestili PANOŽNE ŠPORTNE CENTER nacionalnega pomena in PANOŽNE ŠPORTNE ŠOLE, ki so povezani s ŠPORTNIMI ODDELKI. S tem bodo dani vsi pogoji, ki jih zahteva športna disciplina. Panožni športni center mora omogočati, vrhunski trening doma, ob za trening najugodnejšem času, večkrat na dan in seveda z optimalnim številom vadečih, da lahko dosežeš zadovoljivo intenzivnost. Tak center dodatno omogoča povezanost s šolskim sistemom, domač tekmovalni sistem, možnosti znanstvenega pristopa pri spremljanju vrhunskih športnikov in nenazadnje znižanje stroškov treninga.

Cilji športa so postavljeni tako, da ohranjamo kakovostne rešitve v sedanjem sistemu delovanja in hkrati tako, da ustrezno sledimo razvojne tokove. Razvojne spremembe, ki potekajo v Sloveniji že imajo ali pa bodo v prihodnje imele pomemben vpliv na vsebino in posledično rezultate na tekmovanjih najvišjega nivoja. Eden od trendov in fenomenov športa na svetovni ravni je oblikovanje Panožnih športnih centrov. Ti trendi so podrejeni štirim namenom:

- z namenom, da bi storili razvojne korake na področju športa,
- da bi zadržali širino tekmovalcev čim dlje,
- da bi znižali stroške treninga,
- da bi omogočili vsakemu športniku, da zaključi sebi primerno izobrazbo
- in organizacijo tekmovalj na najvišjem nivoju.

V svetu že dolga leta velja sistem, v katerem klubi skrbijo za kvantiteto, medtem ko za razvoj talenta v najbolj kritičnih letih (pubertete) prevzamejo centri, selekcije in reprezentance. Z ustanovitvijo in povezovanjem v regionalne in nacionalni center ima posamezna športna panoga izhodišče, da reši kar nekaj problemov, ki se pojavljajo pri vsakdanjem delu v majhnih sredinah:

- problem preobremenjenosti trenerjev (en trener skrbi za več kategorij)
- problem osame (klubi so tekmeči, zato ne pride do sodelovalnega odnosa med njimi)
- problem neodkritih sposobnosti
- problem ozkosti trenerjeve vloge
- problem prilagoditve športnega treninga šolskemu sistemu
- problem nenehnega dvigovanja kvalitete treninga
- problem racionalnosti porabljenega časa za trening
- problem znižanja stroškov
- in še mnogo drugih problemov

Pogoji za pridobitev statusa Državni panožni center so:

- da center zagotavlja vrhunske vadbene pogoje za športno panogo v vseh letnih časih,
- da je v centru moč izvajati tekmovalni sistem za športnike starejše od 16 let,
- da je v centru na letni ravni realizirano več kot 5.000 vadbениh enot slovenskih športnikov iz različnih klubov in reprezentanc,
- da so v neposredni bližini nastanitvene kapacitete za najmanj 100 oseb, ki omogočajo kakovostno prehrano prilagojeno športnikom in ustrezen prostor za izvajanje seminarjev,
- da ima center pogoje za izvajanje motorične vadbe (telovadnica, fitnes, prostor za specialno motoriko)
- Da je center poveza z izobraževalnim sistemom, športni oddelek na gimnaziji, ki je specializiran za izbrano športno panogo.
- da so v centru pogoji za nudenje ustrezne medicinske podpore (prostori in oprema za fizioterapijo, masažo, zdravniške preglede in psihološko svetovanje)
- da je v centru zaposlenih ustrezno število kadrov za upravljanje in koordinacijo programov.

Pred podelitvijo statusa je ključno izdelati analizo stroškov in koristi (CBA), ki temelji na izhodiščih, navedenih v prilogi 3 »Izhodišča za analizo športne infrastrukture v Sloveniji ter priročnik za pripravo analize stroškov in koristi investicijskih vlaganj v športno infrastrukturo«, Čeprav je dopustno, da so rezultati analize morda pokazali, da je center finančno negativen, je ključno, da je ekonomsko uspešen. To pomeni, da morajo koristi, kot so izboljšanje zdravja in kakovosti življenja prebivalcev, razvoj športa v regiji, povečanje turističnih obiskov, ustvarjanje delovnih mest ter dvig družbenega in gospodarskega stanja lokalne skupnosti. Takšna analiza omogoča celovito presojo smiselnosti investicije v športno infrastrukturo.

Status Nacionalnega panožnega centra imenuje panožna zveza z umestitvijo trenerjev panožnih šol, potrdi pa Ministrstvo pristojno za šport

9.3 REGIJSKI IN OBČINSKI CENTRI / OBJEKTI ZA IGRANJE TEKMOVANJ DRŽAVNEGA PRVENSTVA

Športna disciplina mora imeti v lokalnem ali regionalnem okolju bogato športno in tekmovalno tradicijo, ki temelji na kvalitetnem klubskem delu. Čeprav so vsi segmenti sistema izbrane športne panoge enako pomembni za celovito organiziranost panoge je potrebno izpostaviti klube, ki zagotavljajo temelje za vse kasnejše nadgradnje drugih podsistemov

Usmeritve mednarodne panožne zveze prinašajo vse bolj razpoznavno nujnost visokih športnih standardov ter kompatibilnost slovenskega tekmovalnega sistema s sistemom drugih držav in tekmovalnega sistema mednarodne panožne zveze. Konceptualne rešitve tekmovalnega sistema prispevajo strokovne podlage na področju treninga in tekmovanj v športne panoge. Treningi in tekmovanja se odvijajo v različnih centrih po Sloveniji, ki so prisotni v različnih regijah. Javni interes društev je tekmovati v tekmovalnem sistemu panoge, v katerega se društva prostovoljno vključijo. To potrdijo s plačano članarino svojih članov in kandidaturo za izvedbo domačih in mednarodnih tekmovanj.

V strategiji razvoja društev smo se odločili, da za izvedbo ciljev in poslanstva, ki ga imajo športna društva v tekmovalnem sistemu panoge, da so društva razdelimo v tri kategorije: veliko društvo, srednje veliko društvo in manjše društvo. Takšna razdelitev temelji na številu tekmovalcev v društvu in posledično drugih članov, ki so nujno potrebni pri vzdrževanju športnih objektov in izvedbi tekmovanj. Regije v tekmovalnem sistemu športne panoge delujejo na različne načine, še največ kot posvetovalni inštrument. Ker pa regijsko delovanje še ni podprto z upravo ureditvijo in financiranjem, imajo status regijskega centra vsi športni centri, kjer je na letnem nivoju realiziranih več kot 5000 vadbenih enot.

Status Regionalnega panožnega centra potrdi panožna zveza.

9.4 ŠOLSKE DVORANE IN TELOVADNICE

Šolske dvorane in telovadnice so najbolj razširjena in zasedena pokrita športna infrastruktura v Sloveniji. Lahko trdimo, da so šolski športni objekti jedro slovenskega športa. V šolskih dvoranah se izvajajo naslednje aktivnosti:

- Obvezni program šole (pouk športne vzgoje).
- Razširjen program športne vzgoje (programi športa otrok in mladine, interesne dejavnosti, ..).
- Dejavnosti športne vzgoje otrok in mladine usmerjene v kakovostni in vrhunski šport.
- Izvajanje kakovostnega in vrhunškega športa – tekmovalni članski šport.
- Izvajanje pristočasne športne vzgoje otrok in mladine s posebnimi potrebami.
- Izvajanje športa invalidov.
- Izvajanje športa starejših.

Analiza zasedenosti šolskih dvoran po Sloveniji v katero smo vključili različno velike občine (Tržič, Ig, Ljubljana, Murska Sobota, Slovenj Gradec, Ptuj, Brežice, Velenje in Maribor), ki smo jo na Zavodu za šport RS Planica, opravili v mesecu aprilu 2024, kaže na veliko zasedenost teh športnih objektov.

Povprečna zasedenost šolskih športnih objektov je 93 ur na teden oz. 14 ur na dan.

- Obveznemu programu šole (pouk športne vzgoje) je namenjenih 7 ur na dan.
- Razširjenemu programu športne vzgoje (programi športa otrok in mladine, interesne dejavnosti, ..) je namenjenih 4 ure na dan.
- Dejavnosti športne vzgoje otrok in mladine usmerjene v kakovostni in vrhunski šport je namenjenih 4 ure na dan.
- Izvajanju kakovostnega in vrhunškega športa – tekmovalni članski šport je namenjenih 3 ure na dan,

- Izvajanju pristočasne športne vzgoje otrok in mladine s posebnimi potrebami, izvajanju športa invalidov in izvajanju športa starejših je skupaj v povprečju namenjenih 3 ure na dan.

Slika 12: Prikaz zasedenosti šolskih športnih objektov.

Velika zasedenost šolskih športnih objektov kaže na zelo veliko potrebo takšnih objektov za vse pojavne oblike športa. Poseben pomen v strategiji nadaljnjega razvoja in večjega števila šolskih športnih objektov je še dodatno potreben, v kolikor se bo šolska politika odločila povečati število obveznih ur športne vzgoje z zagotavljanjem priporočljive gibalne aktivnosti otrok, ki predvideva 1 uro gibanja na dan za vsakega otroka. Takšna odločitev, ki bi bila za športni razvoj družbe zelo koristna, lahko na drugi strani ob ne zagotavljanju nove dodatne šolske športne infrastrukture pomeni izgubo prostora za druge pojavne oblike športa v Sloveniji.

10 PRIORITETE KORIŠČENJA ŠPORTNIH OBJEKTOV /ŠPORTNI CENTRI

10.1 ŠOLSKE DVORANE IN TELOVADNICE

	I.Pri.	II.Pri.	III.Pri.	IV.Pri.	I.Pri.	I.Pri.	I.Pri.
	7-14	14-17	14-17	17-20	17-20	20-23	20-23
Pouk športne vzgoje	✓						
Interesne dejavnosti športa		✓					
Tekmovalni šport v društvih šoloobvezni			✓	✓			
Tekmovalni šport v društvih mladinci in člani					✓	✓	
Športna rekreacija							✓
Drugi dogodki							✓

10.2 REGIJSKI IN OBČINSKI CENTRI

	I.Pri.	II.Pri.	III.Pri.	IV.Pri.	I.Pri.	I.Pri.	I.Pri.
	7-14	7-14	14-17	17-20	17-20	20-23	20-23
Tekmovalni šport v društvih šoloobvezni			✓				
Tekmovalni šport v društvih mladinci				✓			
Tekmovalni šport v društvih člani	✓				✓	✓	
Športna rekreacija		✓				✓	✓
Drugi dogodki							✓

10.3 DRŽAVNI PANOŽNI CENTRI

	I.Pri.	II.Pri.	III.Pri.	IV.Pri.	V.Pri.	VI.Pri.	VII.Pri.
Panožne športne šole			✓				
Trening reprezentance		✓					
Tekmovalni šport v društvih šoloobvezni					✓		
Tekmovalni šport v društvih mladinci in člani				✓			
Mednarodna tekmovanja	✓						
Nacionalna tekmovanja		✓					
Športna rekreacija							✓
Drugi dogodki						✓	

10.4 NACIONALNI PRIREDITVENI CENTRI

	I.Pri.	II.Pri.	III.Pri.	IV.Pri.	V.Pri.	VI.Pri.	VII.Pri.
Panožne športne šole				✓			
Trening reprezentance		✓					
Tekmovalni šport v društvih šoloobvezni					✓		
Tekmovalni šport v društvih mladinci in člani				✓			
Mednarodna tekmovanja	✓						
Nacionalna tekmovanja		✓					
Športna rekreacija						✓	
Drugi dogodki povezani s turizmom			✓				
Drugi dogodki							✓

11 PRIPOROČILA ZA UPRAVLJANJE ŠPORTNIH OBJEKTOV

11.1 UPRAVLJANJE, FINANCIRANJE IN ORGANIZACIJA ŠPORTNIH CENTROV V SLOVENIJI

Upravljanje športnih objektov v Sloveniji je kompleksno področje, ki vključuje predvsem javne pa tudi zasebne športne objekte ter površine za šport v naravi. Združenje športnih centrov Slovenije povezuje različne subjekte (javne zavode, občine, javne družbe), ki skrbijo za upravljanje športne infrastrukture v javni lasti. V nadaljevanju zato pojasnjujemo predvsem vidika upravljanja in organizacije javnih športnih objektov v občinah. Žal pa je treba tudi tu ugotoviti, da je struktura in organizacija poslovanja različna. Skupen imenovalec je, da občine skrbijo za nove investicije in tudi obnove, kar pomeni, da sprejemajo strateške odločitve kot so investicije v infrastrukturo in razvoj le-te, z vidika načrtovanja in financiranja, samo upravljanje športnih objektov, pa je bolj neenotno:

- V mestnih občinah se športni objekti predajo v upravljanje javnim zavodom ali javnim družbam. Pri tem je že v mestnih občinah možno opaziti odstopanja, saj so v večini primerov upravljavci ustanovljeni samo za ta namen, ponekod pa se združujejo še z drugimi področji;
- V manjših občinah je posebnosti še več, večinoma so športni objekti predani v upravljanje javnim zavodom, ki pa so zaradi racionalnosti ustanovljeni še za več drugih dejavnosti, ki so lahko komplementarne ali pa tudi ne. Imamo pa tudi primere, kjer so oddelki za upravljanje športne infrastrukture kar v okviru občinskih služb.
- Posebnost so pogosto še športni objekti, ki se primarno uporabljajo za izvajanje športne vzgoje v izobraževalnem sistemu, saj se taki objekti pogosto predajo v upravljanje izobraževalnim ustanovam, četudi se tudi v njih izvaja vsaj deloma tudi športna dejavnost za širše množice. Imamo pa tudi obratne primere, kjer se športni objekti, ki jih upravljajo javni zavodi, pa jih potem dajejo v najem tudi za športno vzgojo v izobraževalnih procesih.

Javni zavodi imajo pooblastila za upravljanje s športnimi objekti, kar vključuje vzdrževanje objektov, organizacijo športnih programov in dogodkov, skrbijo za gospodarno ravnanje z objekti in opremo ter za izvajanje športnih programov, ki so v javnem interesu. Odgovorni so za zagotavljanje varnosti uporabnikov športnih objektov. Vendar pa višino sredstev, ki jih za delovanje in vzdrževanje športnih objektov prejmejo javni zavodi, določajo občine, zato je v praksi mogoče zaznati razlike pri tem, koliko sredstev se zagotavlja za relativno primerljive objekte in dogodke. V teoriji bi javni zavodi naj samostojno odločali o programih, kadrovske politiki in finančnem poslovanju, vendar so dejansko vsa ta področja v veliki meri odvisna od načrtovanja in finančnih sredstev, ki jih zagotovi občina.

11.2 'SWOT' ANALIZA

Za lažje razumevanje trenutnih razmer pri upravljanju športnih objektov v Sloveniji, smo opravili krajšo anketo med upravljavci športne infrastrukture ter na tej podlagi in podlagi informacij, ki so Združenju športnih centrov že na razpolago zaradi same narave dela in našega poslanstva, smo pripravili 'SWOT' analizo na področju upravljanja javnih športnih objektov v Sloveniji. Pri tem opozarjamo, da je predvsem z vidika možnosti zagotavljanja financiranja potrebno zagotoviti več informacij od občin in da se s tem delom nismo ukvarjali v drugem delu, kot v delu, kjer se izpostavi dejansko stanje, kot ga pri svojem delu zaznavajo javni zavodi kot upravljavci športnih objektov.

PREDNOSTI

- vzpostavljen sistem upravljanja in vzdrževanja športnih objektov v večini občin;
- pospešen razvoj športnih objektov v naravi, ki omogočajo brezplačno vadbo vsem državljanom;

- dobra obiskanost objektov, ki so namenjeni rekreaciji in športu mladih;
- relativno dobri pogoji za trening mladine in profesionalnih športnikov in posledično razvoj športa mladih in profesionalnega športa v Sloveniji;
- obstoj javne športne infrastrukture omogoča relativno lahko dostopnost širše javnosti do športnih objektov in možnost izvajanja raznih športnih aktivnosti.

SLABOSTI

- neobstoj standardov in normativov za upravljanje športnih objektov na ravni države;
- pomanjkanje ustreznega kadra in ponekod tudi finančnih sredstev za vzdrževanje objektov ter plačilo ali dodatno zaposlitev ustreznega števila zaposlenih;
- skrb za razvoj in vzdrževanje športne infrastrukture je v veliki meri prepuščena trenutni politični volji v lokalnem okolju;
- neobstoj srednje in dolgoročne strategije razvoja in upravljanja športne infrastrukture v večini občin ter vizij razvoja in uporabe novo zgrajenih objektov;
- prevelika birokratizacija postopkov;
- visoki stroški vzdrževanja in upravljanja večjih športnih objektov, ki so v večini velikega pomena na nacionalni ali občinski ravni za razvoj profesionalnega športa in večje športne dogodke v državi;
- nedorečena zakonodaja.

PRILOŽNOSTI

- trajnostne investicije v že obstoječe objekte z namenom optimizacije poslovanja in nižjih stroškov;
- razvoj rekreativnega športa in športnega življenja kot del promocije zdravega življenja;
- uporaba novih tehnologij (umetna inteligenca) za bolj učinkovito rabo energije, načrtovanje vzdrževanja in rabe športnih objektov;
- povezovanje s turističnimi deležniki za trženje športnih objektov za promocijo destinacije;
- sprejem strategij investicij in upravljanja športne infrastrukture in s tem načrtovanje ustrezne infrastrukture ter primernih finančnih sredstev za vzdrževanje in tudi zagotavljanje zaposlenih;
- sodelovanje z lokalnimi deležniki in športnimi društvi pri organizaciji športnih dogodkov tako tekmovalnih kot rekreativnih;
- aktivnosti pri trženju športnih objektov tudi za druge družabne dogodke v lokalni skupnosti.

NEVARNOSTI

- neizkoriščenost in prehitro propadanje športne infrastrukture, če se ne vloga dovolj sredstev in ne upošteva ekonomičnosti že pri investicijah;
- nezmožnost ustreznega upravljanja infrastrukture zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in zaposlenih;
- potencialno zmanjševanje uporabnikov športne infrastrukture pri mladih, če se ne bo delalo še več na ozaveščanju mladih o pomenu športne aktivnosti;
- finančne in druge krize, ki bi pomembno znižale številko uporabnikov in dohodkov od tržne dejavnosti.

Po naših ugotovitvah je, kljub relativno visokemu vlaganju v športno infrastrukturo, pri večini naših članov mogoče zaznati nezadovoljstvo s trenutnim stanjem športne infrastrukture ali zaradi dotrajanosti le-te ali zaradi neobstoja površin za določene dejavnosti, za katere obstajajo potrebe in potencial. Ob pomanjkanju kadra, ki je posledica pomanjkanja delovne sile na splošno in tudi marsikje finančnih sredstev, ki jih zagotovi ustanovitelj, obstaja veliko tveganje, da v bodoče ne bo mogoče

izvajati vseh nalog potrebnih za ustrezno vzdrževanje in upravljanje športnih objektov, saj se število teh povečuje, čemur ne sledi rast števila zaposlenih. Pri tem je treba upoštevati še potrebno po zaposlovanju ustrezno usposobljenih zaposlenih oziroma potrebe po tem, da se taki zaposleni izobrazijo in zrastejo znotraj javnih zavodov, kar pa zahteva dovolj časa, zato je ustrezno načrtovanje tako razvoja infrastrukture kot finančnih in kadrovskih zmožnosti zelo pomembno. Prihodnji razvoj športne infrastrukture bi moral biti usmerjen v izgradnjo tiste športne infrastrukture, ki jo v posameznih sredinah dejansko potrebujejo in bo zgrajena na okolju prijazen način. Enako velja tudi za vse rekonstrukcije ter obnove, ki se bodo izvajale v naslednjem obdobju. Menimo, da bi bilo tovrstno načrtovanje smiselno do neke mere načrtovati tudi na ravni države, predvsem kar se tiče objektov javnega pomena in da bi bilo treba v tem delu tudi s strani države prioritarno zagotavljati finančna sredstva.

Pri tem izpostavljamo, da:

- več kot 65 % občin po naših informacijah nima sprejete celovite strategije razvoja in upravljanja športne infrastrukture,
- večina občin načrtuje večje investicije v novo športno infrastrukturo ali prenovo obstoječe,
- cca 70 % naših članov nima zagotovljenih dovolj sredstev za tekoče vzdrževanje infrastrukture, čeprav se objekti tržijo tudi za druge dejavnosti in se skuša pridobiti tudi dohodke na trgu;
- več kot 70 % naših članov tudi nima dovolj zaposlenih, da bi lahko dovolj kakovostno opravljali svoje delo,
- kot povsod v javnem sektorju, je tudi tu zaznati problem, da ni mogoče dovolj prožno nagrajevanje zaposlenih, zato je težko zadržati strokoven kader, saj so ti veliko bolje plačani v gospodarstvu.

11.3 TRAJNOSTNI VIDIK ŠPORTNE INFRASTRUKTURE

Športna infrastruktura je ključnega pomena za razvoj profesionalnega in rekreativnega športa. Vključuje tako športne objekte kot tudi površine za šport v naravi. Ker šport predstavlja vidik zdravega življenja in je pogosto tudi neposredno vezan na sožitje z naravo, je toliko bolj pomembno tudi pri načrtovanju športne infrastrukture upoštevati trajnostne vidike. Pri gradnji in uporabi športnih objektov se moramo zavedati okoljskega vpliva. Pomembno je, da izkoristimo naravne danosti v skladu z načeli trajnostnega razvoja. Pri pripravi strategije razvoja športne infrastrukture verjamemo, da bi bilo treba upoštevati tudi naslednja merila:

- Trajnostno načrtovanje - pri načrtovanju športnih objektov je treba upoštevati finančna vzdržnost, kvantitativni vidiki športa, okoljske, družbene in gospodarske vidike, naravne danosti, kot so sončna lega, vetrovni vzorci in obstoječa infrastruktura.
- Uporaba trajnostnih materialov - pri gradnji ali prenovi je treba izbirati materiale, ki so okolju prijazni, reciklirani in energetske učinkoviti.
- Energetske učinkovite razsvetljave in ogrevanje, ki lahko zagotavljata optimalno porabo virov energije, tako s stroškovnega kot okoljskega vidika. Učinkovita uporaba objektov (npr. prilagajanje osvetlitve glede na potrebe, izkoriščanje naravne ventilacije, umestitev objektov na lokacije, kjer je možno zagotoviti čimbolj energetske prijazno gradnjo in uporabo.
- Športni objekti naj bodo dostopni pešcem, kolesarjem in uporabnikom javnega prevoza.
- Redno vzdrževanje športnih objektov podaljšuje njihovo življenjsko dobo in zmanjšuje potrebo po novogradnjah.

Verjamemo, da je pomemben del trajnostnega upravljanja, poleg energetske učinkovite gradnje in prenove, dejanska ustrezna strategija, kakšne športne objekte dejansko potrebujemo in kje, kar

pomeni, da je pomemben del trajnostnega upravljanja po našem mnenju tudi v ustrezni presoja katero in kakšno športno infrastrukturo potrebujemo ter kdaj je ekonomsko in okoljsko bolj smiselna prenova ter kdaj dejansko novogradnja, ob upoštevanju da vsaka novogradnja pomeni dodaten poseg v okolje in potencialno uničenje naravnih virov ali zmanjšanje prostora za naravo. V primeru novogradenj kot nadomestitev obstoječih objektov, bi bilo treba z vidika trajnosti odločati tudi kako trajnostno uporabiti obstoječe objekte, spremeniti njihovo namembnost ali poskrbeti za drugo ustrezno rabo prostora. Pomembno je, da pri odločitvah upoštevamo potrebe nacionalnih športnih zvez, trajnostno upravljanje in preprečimo podvajanje kapacitet. Skupaj lahko prispevamo k temu, da bomo lahko športne dejavnosti še naprej izvajali v zdravem okolju. Menimo, da bi se ta merila morala upoštevati tako pri pripravi strategije na nacionalni ravni kot tudi pripravi meril za sofinanciranje športne infrastrukture.

11.4 STANDARDI IN NORMATIVI

Standardi in normativi za upravljanje in vzdrževanje športnih objektov so pomembni za zagotavljanje kakovosti storitev in pomemben dejavnik razvoja infrastrukture za šport in prosti čas v dobro vseh. Kot smo predhodno že navedli, je neobstoj standardov in normativov na področju upravljanja športnih objektov eden večjih problemov in izzivov, ki se kaže tako pri težavah z vzdrževanjem kot zagotavljanje ustreznega kadra. Še bolj so se te težave stopnjevale v času epidemije Covid in lahko se lahko ponovno še bolj poudarjeno pojavijo v primeru gospodarske krize, saj v tem primeru v veliki meri izostanejo prihodki od tržne dejavnosti s katerimi skušajo trenutno javni zavodi zagotoviti manjkajoči del sredstev za kolikor toliko vzdržno poslovanje.

Verjamemo, da je sprejem standardov in normativov na tem področju zato ključni pogoj za dolgoročno vzdržnost poslovanja in zagotavljanja ustrezne kakovosti tako obstoječih kot novo zgrajenih objektov, pri čemer bi se že pri novih investicijah moralo upoštevati tudi zmožnost zagotavljanja ustreznih sredstev za kasnejše vzdrževanje objektov.

Standardi in normativi na področju upravljanja športne infrastrukture bi morali temeljiti na znanju in izkušnjah, ki so se v preteklih desetletjih oblikovali pri načrtovanju, gradnji, upravljanju, obratovanju, vzdrževanju in uporabi športne infrastrukture za šport in prosti čas, ob upoštevanju novih tehnologij in možnosti optimiziranja poslovanja ter upravljanja. Po našem mnenju ne smejo biti zamišljeni kot obsežna, zapletena in zelo omejujoča zakonodaja, temveč predvsem kot priporočila in usmeritve za lastnike, investitorje, upravljavce in uporabnike. Zavezujoči pa bi morali biti predvsem po principu 'de minimis', torej v delu, ki je nedvoumno potreben, za ustrezno vzdrževanje, ohranjanje kakovosti in primernosti objektov za športno udejstvovanje ter zagotavljanje varnosti zaposlenih ter uporabnikov in v skladu s trajnostnimi načeli.

A) Standardov, ki opredeljujejo najrazličnejše vsebine in področja je veliko. Za področja načrtovanja, gradnje, upravljanja, vzdrževanja in uporabe infrastrukture za šport in prosti čas izpostavljammo štiri vrste standardov:

(1) standardi trajnostnega razvoja med drugim opredeljujejo trajnostni razvoj naravnega in urbanega okolja, demografski razvoj občin in regij, trajnostni razvoj športa, prostega časa ter infrastrukture; nadzorovano in ekološko sprejemljivo izkoriščanje naravnih virov, prostora, zraka, vode, energije in drugih virov...

(2) upravljavski standardi vključujejo lastnino zemljišč objektov in dejavnosti; sisteme upravljanja, ki bi zagotovili učinkovito in ekonomično obratovanje in vzdrževanje infrastrukture; dolgoročno opredeljene in zagotovljene viri financiranja dejavnosti, obratovanja in vzdrževanje infrastrukture, kadrovske standarde z opredelitvijo poklicev, delovnih mest s sistemizacijo in plačami; standarde izobraževanja in strokovnega usposabljanja....

(3) programski standardi opredeljujejo vsebino programov in storitev, ki jo ponujajo upravljavci športne infrastrukture ter izvajalci programov. Zagotovijo naj razvoj programov, ki vključujejo in spodbujajo družabno življenje ljudi v lokalnih skupnostih, vzgojo in izobraževanje otrok in odraslih, rekreativni šport, tekmovalni šport, profesionalni šport, programe za poklicne skupine (policija, vojska, gasilci...) in posebne programe (npr. evakuacijski centri, zbirni centri).

(4) tehnični in tehnološki standardi omogočajo učinkovito rabo naravnih virov, ekonomično porabo energije, zraka, vode in drugih virov, nadzorovano onesnaževanje naravnega okolja, učinkovito obratovanje infrastrukture, kakovostne storitev ter varno uporabo objektov in površin. Lastniki in upravljavci naj zagotovijo profesionalno obratovanje ter redno vzdrževanje tehnoloških sistemov in opreme, ki se morajo nadgrajevati in posodabljati.

B) **Normativi** so strokovno določene numerične vrednosti količine, ki se uporabljajo za izračune, številčne in količinske primerjave pri izpolnjevanju oziroma zagotavljanju standardov. Poznamo normative, ki so določeni na mednarodni, državni, lokalni ali sektorski ravni.

Normativi so kazalniki, ki na podlagi kriterijev za presojanje in ocenjevanje določajo norme ali veljajo za normo. Normativi so torej določene količine, ki so potrebne za doseganje zahtevanega učinka.

Kdo potrebuje normative? Vsi. Država, lokalne skupnosti, lastniki, investitorji, gradbena industrija, proizvajalci opreme, upravljavci in uporabniki in dtugi, ki delujejo v družbenem in ekonomskem sektorju športa, prostega časa ter infrastrukture.

Normativov, ki določajo najrazličnejše vsebine je seveda veliko. Za potrebe standardizacije področja načrtovanja, gradnje, upravljanja, vzdrževanja in uporabe infrastrukture za šport in prosti čas moramo natančneje opredeliti izbrane normative predvsem na naslednjih področjih: (1) standardi trajnostnega razvoja, (2) upravljavski standardi, (3) programski standardi ter (4) tehnični in tehnološki standardi.

11.5 ANALIZA STROŠKOV IN KORISTI: KRATKI VODIČ PO KORAKIH IZDELAVE

Analiza stroškov in koristi (ang. cost-benefit analysis, CBA) je metoda, ki se uporablja za presojo ekonomske upravičenosti projekta, odločitve ali ukrepa, da se ugotovi, ali se ga splača izvesti z vidika družbe kot celote. Osnovni koraki izvedbe analize stroškov in koristi so naslednji.

1. korak: Ugotovite namen uporabe športne infrastrukture (ŠI)

Navedite, kako se bo ŠI uporabljala:

- a) objekt s pripadajočo infrastrukturo,
- b) kateri redni športni programi oz. kakšne vrste redni športni programi se bodo izvajali,
- c) kateri športni in drugi (npr. kulturni, družabni) dogodki oz. kakšne vrste športni dogodki se bodo organizirali,
- d) katere ostale dejavnosti (npr. gostinstvo, parkirišča, trgovina) se bodo izvajale v okviru ŠI.

2. korak: Ugotovite, katere skupine deležnikov je potrebno upoštevati v analizi učinkov vlaganj v ŠI

Navedite skupine deležnikov:

- a) ki so pomembne v procesu odločanja glede projekta ŠI,
- b) na katere bodo vplivali pozitivni in negativni učinki ŠI, ko bo začela z obratovanjem.

3. korak: Izdelajte finančno analizo projekta za obdobje 15 let

3.1. Ugotovite denarne tokove povezane s projektom izgradnje športne infrastrukture:

- a) investicijska vlaganja in morebitne stroške zamenjave znotraj 15 let,
- b) preostanek vrednosti po preteku analiziranega obdobja,

- c) prihodke projekta glede na predvideno uporabo infrastrukture (prihodki iz naslova objekta ŠI, iz naslova rednih programov in iz naslova dogodkov v okviru ŠI), ter
- d) stroške obratovanja športne infrastrukture glede na predvideno uporabo.

3.2 Izračunajte kazalnike finančne donosnosti:

- a) neto sedanjo vrednost denarnih tokov pri 4% diskontni stopnji (FNPV),
- b) notranjo stopnjo donosa (IRR) in
- c) indeks donosnosti (PI).

Če je $FNPV > 0$, je projekt zanimiv za zasebne investitorje, javno financiranje ni potrebno in CBA ni potrebna.

Če je $FNPV < 0$, projekt potrebuje javno financiranje, vendar samo, če je ekonomsko upravičen z vidika družbe, zato je potrebno izdelati CBA.

4. korak: Nadgradite finančno analizo do CBA

4.1. Ugotovite potrebne popravke finančnih tokov:

- a) davčni popravki,
- b) popravki na senčne cene,
- c) popravki zaradi učinka nadomeščanja.

4.2 Ugotovite dodatne ekonomske stroške, ki nastajajo v družbi (za deležnike):

- a) denarno ovrednotite družbene stroške ŠI, na primer:
  - transferjev občine oziroma države v materialni obliki (npr. zemljišče),
  - družbene škode zaradi prometnih zastojev,
  - družbene stroške zaradi odpadkov,
  - družbene stroške zaradi emisij toplogrednih plinov;
- b) kvalitativno opredelite naslednje družbene stroške ŠI, na primer:
  - okoljske stroške (zaradi hrupa, onesnaženja okolja, porabe pitne vode, porušenega naravnega habitata),
  - družbene stroške (zaradi diskriminacije, vandalizma, korupcije, ogrožanja varnosti),
  - zdravstvene stroške (zaradi dopinga, nesreč, poškodb) in
  - kulturne stroške (zaradi negativnih estetskih učinkov na prostor in krajino).

V kolikor posamezna kategorija družbenih stroškov ni relevantna za obravnavani projekt vlaganj v ŠI oziroma je ni možno izmeriti, je potrebno to pojasniti.

4.3 Ugotovite dodatne ekonomske koristi, ki nastajajo v družbi (za deležnike):

- a) denarno ovrednotite družbene koristi ŠI:
  - prihranke v zdravstvu (država, podjetja, posamezniki),
  - povečanje dobrega počutja posameznika zaradi športnih aktivnosti,
  - povečanje produktivnosti v podjetniškem sektorju in
  - višjo ekonomsko aktivnost zaradi daljše pričakovane življenjske dobe.
- b) kvalitativno opredelite koristi:
  - družbene koristi (vključevanje marginaliziranih skupin, oseb s posebnimi potrebami, krepitev občutka pripadnosti, identitete skupnosti, solidarnosti in družbene povezanosti, blažitev družbenopolitičnih konfliktov, dialog in strpnost, promocija vrednot fair playa, pozitivni vedenjski vzorci in norme mladih, znižanje stopnje kriminala in odvisnosti, politični kapital in krepitev zaupanja v institucije),
  - okoljske koristi (ozaveščanje pomena in spodbujanje trajnostnega delovanja),
  - kulturne koristi (višji ugled in prepoznavnost kraja zaradi športnega objekta, sodelovanja v športnih ligah in gostovanja dogodkov, ohranjanje kulturne dediščine, estetska vrednost, ohranjanje športne dediščine, promocija lokalne kulture, novo prizorišče in

ponudba kulturnih prireditev, spodbujanje umetniškega izražanja, medkulturološka obogatitev).

V kolikor posamezna kategorija družbenih koristi ni relevantna za obravnavani projekt vlaganj v ŠI oziroma je ni možno izmeriti, je potrebno to pojasniti.

4.4 Izračunajte kazalnike ekonomske upravičenosti projekta z vidika družbe

- a) ekonomsko neto sedanjo vrednost pri 4% diskontni stopnji (ENPV),
- b) ekonomsko stopnjo donosa (ERR) in
- c) razmerje B/C.

Če je $ENPV > 0$, je projekt ekonomsko upravičen z vidika družbe in je javno financiranje smiselno.

Če je $ENPV < 0$, projekt ni ekonomsko upravičen z vidika družbe; javno financiranje je potencialno smiselno samo, če so pri presojanju odločilni drugi kriteriji.

5. korak: Izdelajte analizo občutljivosti

Preverite, kako spremembe ključnih predpostavk vplivajo na izid. To pomaga razumeti, kako zanesljiva je vaša analiza. Preverite vpliv na ENPV, če se za 10% (lahko tudi 50%) povečajo ali zmanjšajo ključne spremenljivke: investicijska vlaganja, finančni prihodki, koristi v zdravstvu, okoljske škode. V okviru analize občutljivosti izračunajte tudi kritične vrednosti (ang. switching value) posamezne ključne spremenljivke.

12 POGOJI KI JIH MORAJO IZPOLNITI CENTRI ZA PRIDOBITEV NAZIVA

V povezavi s predhodnimi analizami stanja športnih objektov v Republiki Sloveniji in ocene potreb ter z izhodišči dokumenta CBA je bistveno, da športni center izpolnjuje pričakovanja. To pomeni, da mora biti zasnovan in izveden na način, ki zagotavlja, da bo učinkovito odgovarjal na identificirane potrebe in izzive. Pričakovanja vključujejo ustrezno opremljenost, funkcionalnost, dostopnost, vzdržljivost ter finančno vzdržnost. Pomembno je tudi, da center omogoča razvoj športa na lokalni in nacionalni ravni ter prispeva k izboljšanju kakovosti življenja prebivalcev ter dvigu družbenega in gospodarskega stanja v lokalni skupnosti. S tem bo center izpolnil svoj namen in postal ključen element športne infrastrukture, ki bo koristil širokemu spektru uporabnikov ter prispeval k celostnemu razvoju športa in družbe.

Nacionalni prireditveni center:

- Na letnem nivoju se v centru realizira najmanj 30.000 vadbenih enot treninga (vadbena enota treninga je opredeljena kot en športnik en trening na dan)
- Da center ali panožna zveza organizira najmanj 3 velika tekmovanja letno (za veliko tekmovanje se štejejo tekmovanja skladno s 74. členom Zakona o športu)
- Da je na velikem tekmovanju prisotnih najmanj 10.000 gledalcev na dan, od tega 20% iz tujine.
- Da veliko športno tekmovanje prenaša TV v vsaj 10 za slovenski turizem strateških držav.
- Da je center umeščen v poslovne tokove turističnega gospodarstva.
- Da center ali društva organizirajo vsaj 10 tekmovanj nacionalnega nivoja.
- Da center organizira vsaj 10 dogodkov, ki imajo vpliv na turistično gospodarstvo lokalne skupnosti.
- Da center posluje finančno vzdržno.
- Da center na letnem nivoju s posrednimi in neposrednimi koristmi vsaj 1 mio DDV letno.

- Da center ustvari v amortizacijski dobi za lastno vrednost DDV-ja.

Državni panožni center / Objekt lige prvakov:

Na letnem nivoju se v centru realizira najmanj 10.000 vadbenih enot treninga (vadbeni enota treninga je opredeljena kot en športnik en trening na dan)

Kolektivni športi:

- Da center, društvo ali panožna zveza organizira najmanj 3 tekmovanja na nivoju lige prvakov.
- Da je na velikem tekmovanju prisotnih najmanj 5.000 gledalcev na dan, od tega 10% iz tujine.
- Da veliko športno tekmovanje prenaša TV v vsaj 5 za slovenski turizem strateških držav.
- Da je center umeščen v poslovne tokove turističnega gospodarstva.
- Da center na letnem nivoju s posrednimi in neposrednimi koristmi vsaj 1/2 mio DDV letno.
- Imajo sklenjeno pogodbo z najmanj 4 usposobljenimi trenerji.
- Imajo zaposlenega vsaj 2 profesionalnega trenerja
- Imajo poimenski seznam kandidatov za usposabljanje trenerjev
- Imajo najmanj 15 sodnikov ali tehničnih delegatov.
- Da domicilno društvo, ki igra v centru, deluje na vseh ravne tekmovalnega sistema panoge.

Individualni športi:

- Da center organizira vsaj 3 mednarodna tekmovanja letno.
- Da je center povezan z izobraževalnim sistemom in sistemom panožnih športnih šol in ima najmanj tri vadbene skupine v, ki trenirajo v selekcijskem sistemu.
- Da center ali društva organizirajo vsaj 10 tekmovanj nacionalnega nivoja.
- Da center na letnem nivoju s posrednimi in neposrednimi koristmi vsaj 1/2 mio DDV letno.
- Imajo sklenjeno pogodbo z najmanj 4 usposobljenimi trenerji.
- Imajo zaposlenega vsaj 2 profesionalnega trenerja
- Imajo poimenski seznam kandidatov za usposabljanje trenerjev
- Imajo najmanj 15 sodnikov ali tehničnih delegatov.
- Da domicilno društvo, ki deluje v centru, deluje na vseh ravne tekmovalnega sistema panoge.

Regionalni panožni center / Objekt prva liga:

Na letnem nivoju se v centru realizira najmanj 5.000 vadbenih enot treninga (vadbeni enota treninga je opredeljena kot en športnik en trening na dan)

Kolektivni športi:

- Da center, društvo ali panožna zveza organizira najmanj 10 tekmovanj na nivoju prve lige.
- Da je na velikem tekmovanju prisotnih najmanj 500 gledalcev na dan.
- Imajo sklenjeno pogodbo z najmanj 2 usposobljenimi trenerji.
- Imajo zaposlenega vsaj 1 profesionalnega trenerja
- Imajo poimenski seznam kandidatov za usposabljanje trenerjev
- Imajo najmanj 5 sodnikov ali tehničnih delegatov.
- Da domicilno društvo, ki igra v centru, deluje na vseh ravne tekmovalnega sistema panoge.

Individualni športi:

- Da center ali društva organizirajo vsaj 5 tekmovanj nacionalnega nivoja.
- Da domicilno društvo, ki deluje v centru, deluje na vseh ravne tekmovalnega sistema panoge.
- Imajo sklenjeno pogodbo z najmanj 2 usposobljenimi trenerji.
- Imajo zaposlenega vsaj 1 profesionalnega trenerja
- Imajo poimenski seznam kandidatov za usposabljanje trenerjev

- Imajo najmanj 5 sodnikov ali tehničnih delegatov.

Občinski panožni center / Objekt ligaškega tekmovanja:

Na letnem nivoju se v centru realizira najmanj 1.000 vadbenih enot treninga (vadbeni enota treninga je opredeljena kot en športnik en trening na dan)

Kolektivni športi:

- Da center, društvo ali panožna zveza organizira najmanj 10 tekmovanj.
- Imajo sklenjeno pogodbo z najmanj 2 usposobljenimi trenerji.
- Imajo poimenski seznam kandidatov za usposabljanje trenerjev
- Imajo najmanj 5 sodnikov ali tehničnih delegatov.
- Da domicilno društvo, ki igra v centru, deluje na vseh ravne tekmovalnega sistema panoge.

Individualni športi:

- Da center ali društva organizirajo vsaj 5 tekmovanj nacionalnega nivoja.
- Da domicilno društvo, ki deluje v centru, deluje na vseh ravne tekmovalnega sistema panoge.
- Imajo sklenjeno pogodbo z najmanj 2 usposobljenimi trenerji.
- Imajo poimenski seznam kandidatov za usposabljanje trenerjev
- Imajo najmanj 5 sodnikov ali tehničnih delegatov.

13 SKLEP

13.1 IZVEDBA CILJEV RAZVOJA ŠPORTNE INFRASTRUKTURE

Izvedba ciljev strategije je možna samo pod pogojem, da bodo vsi deležniki pri razvoju športne infrastrukture izvedli vse naloge, ki so potrebne za uresničevanje postavljenih ciljev.

13.2 UKREPI STRATEGIJE RAZVOJA ŠPORTNE INFRASTRUKTURE 2023 -2024

- Pripravi se terminski plan koriščenja sredstev in dopusti, večletne investicije.
- Ministrstvo imenuje komisijo za razpis sredstev za investicije v športno infrastrukturo.
- Ministrstvo razpiše sredstva.
- Ministrstvo vodi aktivnosti v skladu s prikazi področij investiranja

Naravno okolje ali prometna infrastruktura

	Občina/država	Panožna zveza z javno zasebnim partnerstvom	Panožna zveza / plomba
Novogradnja	✓		
Rekonstrukcija	✓		
Investicijsko vzdrževalna dela	✓		
Investicije v odpravo arhitekturnih ovir	✓		
Športna oprema	✓		✓
Oprema za trenažni proces			
Tehnološka oprema			
Oprema za vzdrževanje objekta	✓		✓
Oprema za izvedbo tekmovanj	✓		✓

Dvorane ali enopanožni športni centri

	Občina/država	Panožna zveza z javno zasebnim partnerstvom	Panožna zveza / plomba
Novogradnja	✓	✓	
Rekonstrukcija	✓	✓	
Investicijsko vzdrževalna dela	✓		
Investicije v odpravo arhitekturnih ovir	✓	✓	
Športna oprema	✓	✓	✓
Oprema za trenajni proces	✓	✓	
Tehnološka oprema	✓	✓	
Oprema za vzdrževanje objekta	✓	✓	✓
Oprema za izvedbo tekmovanj	✓	✓	✓

- Ministrstvo imenuje komisijo za podeljevanje statusa športnega centra.
- Posodobi se aplikacija »evidence in razvid športnih objektov«, za spremljanje vseh bistvenih podatkov za razvoj športne infrastrukture.
- Ministrstvo o aktivnostih na področju
- Ministrstvo izvede poziv občinam da pripravijo in seznanijo ministrstvo s sprejeto mrežo športnih objektov. In izvede poziv panožnim zvezam, da pripravijo svojo strategijo, ki bo upoštevala smernice panoge in te strategije.
- Občine pripravijo Mrežo javnih športnih objektov ter merila za načrtovanje novih in za posodobitev obstoječih športnih objektov.
- Občine pripravijo mrežo zasebnih objektov v občini
- Panožne zveze pripravijo Strategijo razvoja športnih objektov za posamezno panoge – Mrežo športnih objektov in merila za načrtovanje novih in za posodobitev obstoječih športnih objektov.
- Panožne zveze izvedejo homologacijo športnih objektov po posamezni športni panogi in vrsto tekmovanj, ki se lahko odvijejo v/na objektu.
- Ministrstvo pripravi mrežo javnih športnih objektov in zasebnih športnih objektov v katerih se odvija javen program.
- Ministrstvo pripravi evidenco športnih centrov po kriterijih, organiziranost panoge, primernost infrastrukture, pokritost športnih objektov glede na organiziranost (tekmovalni sistem panoge), manjkajoči objekti panog, objekti ki jih je potrebno obnoviti.
- Ministrstvo vodi postopek potrjevanja športnih centrov (prireditveni, državni panožni, regionalni panožni, in občinski športni center
- Uskladi se zakon s potrebami športa in sicer se z zakonom (ZUREP ali Zakon v športu) opredeli, da je gradnja športnih objektov javna korist.
- Dodeli se status panožnim zvezam, da lahko pod posebnimi pogoji tudi one gradijo in upravljajo športne objekte, saj panožne zveze izvajajo javni interes in javno službo, kar pomeni, da so opravičene do sofinanciranja športne infrastrukture pod pogojem, da se investicija ne sme odtujiti do konca amortizacijske dobe. Zaščita javnega interesa se izvede ali kot pogodba o javno zasebnem partnerstvu (koncedent je občina ali Republika Slovenija), služnost v korist občine ali RS ali plomba za osnovna sredstva v korist investitorja.

13.3 FINANČNI VIDIKI IZVEDBE STRATEGIJE

Na podlagi Zakona o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v Republiki Sloveniji v letih od 2023 do 2030, ki predvideva zagotovitev finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v skupni višini 150 milijonov evrov s strani države, bo predvidoma polovica sredstev namenjenih za sofinanciranje investicij v športno infrastrukturo na lokalni ravni, druga polovica sredstev pa sofinanciranju petih do desetih strateških infrastrukturnih objektov nacionalnega in regionalnega pomena.

13.4 VREDNOTENJE, SPREMLJANJE, IN ORGANIZIRANJE IZVAJANJA STRATEGIJE

Izvajanje strategije temelji na podlagi Zakona o športu, Nacionalnem programu športa ter Zakonu o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v Republiki Sloveniji za obdobje od 2023 do 2030. Pristojna ministrstva, občine, panožne zveze in drugi financerji morajo za uspešno izvajanje strategije izvesti številne ukrepe, ki bodo omogočili dosego zastavljenih ciljev. Čeprav je ministrstvo, pristojno za šport, ključni deležnik pri izvajanju strategije, pa je pomembno poudariti, da pomen ostalih deležnikov ni zanemarljiv. Poleg ministrstva so tudi občine, panožne zveze in drugi ključni akterji, ki morajo sodelovati in prispevati k uresničevanju strategije.

Strategija ni usmerjena le v nove investicije, ampak je tudi temeljni steber za razvoj športa, saj sistemsko ureja področje športne infrastrukture. Z jasno umeščenostjo in smernicami zagotavlja usklajen razvoj in izboljšanje športne infrastrukture po vsej državi.

Izvajanje strategije temelji na podlagi Zakona o športu, Nacionalnem programu športa in Zakon o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v republiki Sloveniji v letih od 2023 do 2030. Pristojna ministrstva, občine, panožne zveze in drugi financerji morajo za izvajanje strategije izvesti številne ukrepe, da bo izvajanje strategije uspešno in da bodo doseženi cilji. Res je, da v luči izvajanja Zakon o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v športno infrastrukturo v republiki Sloveniji v letih od 2023 do 2030, ministrstvo pristojno za šport prvi med enakimi deležniki v športu, za uresničitev ciljev, a pomen drugih deležnikov ne zaostaja po pomembnosti za izvajanje strategije. Strategija ni namenjena samo novim investicijam, je temelj eden od stebrov za razvoj športa, saj z umeščenostjo in jasnimi smernicami sistemsko ureja področje športne infrastrukture.

Pri vrednotenju posameznih projektov, ki so ključni za uspešno izvajanje strategije razvoja športne infrastrukture, smo upoštevali številne faktorje in izhodišča. Zavedamo se, da je ključno, da vsak posamezen projekt ustrezno dopolnjuje obstoječo mrežo športnih objektov, da je njegova investicija primerna za želeni tip objekta in da je finančna konstrukcija projekta ustrezna.

Prvi korak v procesu vrednotenja je analiza umeščenosti projekta v obstoječo mrežo športnih objektov. Pomembno je, da vsak nov projekt dopolnjuje obstoječo infrastrukturo in izpolnjuje potrebe uporabnikov ter športnih panog. Projekti so bili izbrani na podlagi analize potreb po športnih objektih v različnih regijah ter identifikacije vrzeli v obstoječi ponudbi. Pri ocenjevanju pripravljenosti projekta vrednotimo stopnjo angažiranosti in podpore investitorja. Investitor mora biti pripravljen na sodelovanje in zagotoviti ustrezna finančna sredstva ter strokovno podporo pri izvedbi projekta.

Na podlagi teh meril se izvede vrednotenje posameznih projektov ter identifikacija tistih, ki najbolj ustrezajo ciljem in izhodiščem strategije razvoja športne infrastrukture. Le tako lahko zagotovimo uspešno izvajanje strategije in optimalno izrabo finančnih sredstev za razvoj športa v državi.

Izhodišča vrednotenja po področjih:

Umeščenost projekta v mrežo športnih objektov – največ 10 točk:

- Evidentiran objekt: 1 točka

- Objekt vpisan v razvid javnih objektov 3 točke
- Uvrščen v mrežo športnih objektov panožne zveze 5 točk
- Uvrščen v Mrežo športnih objektov občine: 6 točke
- Uvrščen v Mrežo športnih objektov občine in panožne zveze: 10 točke

Pripravljenost projekta – največ 10 točk:

- Evidentiranje potreb: 1 točka
- Uvrščen v načrt razvojnih programov občine: 4 točke
- Zaključen postopek umestitve v prostor: 5 točke
- Arhitekturni natečaj – izbrana rešitev: 6 točke
- Idejni projekt (ocena vrednosti): 7 točke
- Oddana vloga za gradbeno dovoljenje: 8 točke
- Gradbeno dovoljenje: 10 točke

Finančna konstrukcija – največ 10 točk:

- Evidentirani prihodki za investicijo: 1 točka
- Podpisana pisma o nameri: 4 točke
- Zagotovljena sredstva Zaključen postopek umestitve v prostor: 5 točke
- Arhitekturni natečaj – izbrana rešitev: 6 točke
- Idejni projekt (ocena vrednosti): 7 točk
- Oddana vloga za gradbeno dovoljenje: 8 točke
- Gradbeno dovoljenje in zagotovljena sredstva po tabeli iz poglavja 13.3 - 10 točke

Tip investicije – največ 10 točk:

- Nakup opreme: 1 točka
- Investicijsko vzdrževanje: 3 točke
- Investicijsko vzdrževanje deficitarnih objektov: 5 točke
- Rekonstrukcija: 6 točke
- Rekonstrukcija, da se pridobi dodatni vadbeni prostor: 7 točke
- Rekonstrukcija, da se pridobi dodatni vadbeni prostor deficitarne panoge: 8 točke
- Novogradnja: 8 točke
- Novogradnja manjkajoče infrastrukture: 10 točke

Tip objekta – največ 10 točk:

- Druge športne površine za šport in rekreacijo: 1 točka
- Občinski športni center: 4 točke
- Regionalni športni center: 6 točke
- Državni panožni center: 8 točke
- Nacionalni prireditveni center: 10 točke

Izvajanje strategije je dinamičen proces, zato je ključno zagotoviti ustrezno spremljanje in evalvacijo. V skladu z načeli poročanja o izvajanju Nacionalnega programa športa je potrebno tudi redno poročati o napredku pri izvajanju Strategije razvoja športne infrastrukture za obdobje 2034–2033.

Minister, pristojen za šport, ima možnost, da nalogo spremljanja izvajanja strategije zaupa strokovnim službam ministrstva ali pa ustanovi posebno komisijo, ki bo odgovorna za to nalogo. Pomembno je, da je spremljanje izvajanja strategije sistematično in temelji na merljivih kazalnikih, ki omogočajo objektivno oceno napredka ter identifikacijo morebitnih potreb po prilagoditvah ali dopolnitvah strategije. Načela poročanja za Nacionalni program športa bodo služila kot smernice za pripravo ustreznih poročil o izvajanju strategije, kar bo omogočilo celovit pregled in analizo doseženih rezultatov ter učinkov strategije na področju športne infrastrukture.